శ్రీ ర స్తు.

శ్రీ మహాలక్ష్మ్యై నమః.

శ్రీ సూ క్త భా ష్యం

శ్రీ విద్యారణ్య భాష్యం, పృథ్వీధరాచార్య భాష్యం, శ్రీకంఠ భాష్యం, శతానందవృత్తి, ప్రతి మంత్రమునకును ఋషి దేవతా ఛందస్సులు, అంగన్యాస కరన్యాసములు, ధ్యానము సచిత్రము, యంత్రోద్ధారము సచిత్రమును, వీనికి తెనుగు తాత్పర్యమును - సౌభాగ్య లక్ష్మ్యుపనిషత్.

బెంగుళూరు,

బ్రహ్మశ్రీ॥ సిద్ధాంతి సుబ్రహ్మణ్య శాస్త్రులవారి

శిష్యుండగు,

చావలి - రామస్వామి శాస్త్రులచే

మదరాస్.

వసుమతీనామక ముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రింపించి, ప్రచురింపంబడెను.

జయ సం॥ ఆశ్వయుజ మాసము.

౧౮౯౪ అక్టోబరు నెల.

Sanskrit

SRI SUKTA BHASHYAM

Telugu Teeka

Cn

ఓమ్

శ్రీం శ్రియై నమః

సౌభాగ్యవిద్యాదర్పణం

శ్రీసూక్తభాష్యం.

పృథ్వీధరాచార్యభాష్యమ్.

ఓం॥ అస్య శ్రీహిరణ్యవర్ణామితి పంచదశర్చస్య శ్రీసూక్తస్య। ఆనందకర్దమ చిక్లీతేందిరాసుతా మహర్షయః। శ్రీరగ్నిర్దేవతా। ఆద్యాస్తిస్రోఽనుష్టుభః। చతుర్థీ బృహతీ। పంచమీషష్ఠ్యౌ త్రిష్టుభౌ। తతోఽష్టావనుష్టుభః। అన్త్యా ప్రస్తారపఙ్క్తిః। హిరణ్యవర్ణామితి బీజం। తాంమ ఆవహ జాతవేద ఇతి శక్తిః। కీర్తిమృద్ధిం దదాతు మ ఇతి కీలకం। మమ శ్రీమహాలక్ష్మీ ప్రసాదసిద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః। ఓం శ్రీమితి బీజాభ్యాం జలేన [illegible] ర్యాత్ - అథాఙ్గ న్యాసః। హిరణ్యవర్ణామితి శిరసి - తాంమ ఆవహ జాతవేద ఇతి నేత్రయోః - అశ్వపూర్వామితి కర్ణయోః - కాంసోస్మితామితి నాసికాయాం - చన్ద్రాం ప్రభాసామితి ముఖే - ఆదిత్యవర్ణామితి కంఠే - ఉపైతు మామితి బాహ్వోః - క్షుత్పిపాసామితి హృదయే।

గంధద్వారామితి నాభౌ - మనసఃకామమితిగుహ్యే - కర్దమేనేతి పాదయోః। అపస్స్రజంత్వితి ఊర్వోః - ఆర్ద్రాంపుష్కరిణీం పుష్టిమితి జానునోః - ఆర్ద్రాంయఃకరిణీమితి జంఘయోః - తాంమఆవహజాతవేద ఇతి పాదయోః॥ ఇత్యంగేషువిన్యస్య ॥ అథకరన్యాసః - ఓంనమోభగవత్యై మహాలక్ష్మ్యైఇతివిశేషణం ప్రతిన్యాసం యోజయేత్ - హిరణ్యవర్ణాయై అంగుష్ఠాభ్యాంనమః। హరిణ్యైతర్జనీభ్యాంనమః। సువర్ణరజతస్రజాయై మధ్యమాభ్యాంనమః - చంద్రాయై అనామికాభ్యాంనమః। హిరణ్మయ్యైకనిష్ఠికాభ్యాంనమః। లక్ష్మ్యైకరతలకర పృష్ఠాభ్యాంనమః - ఏవంహృదయాదిన్యాసః। భూర్భువస్సువరోమితిదిగ్బంధః ॥ ధ్యానం ॥ అరుణకమలసంస్థా తద్రజఃపుంజవర్ణా। కరకమలధృతేష్టాభీతియుగ్మాంబుజాతా। మణిమకుటవిచిత్రాలంకృతిః పద్మమాలా। భవతుభువనమాతా సంతతం శ్రీశ్రియైనః॥ హేమాంకలశంధేనుం జ్ఞానముంజలిమేవచ। పద్మముద్రాంప్రదర్శ్యాథ శ్రీసూక్తంప్రజపేద్బుధః॥ మనుః॥

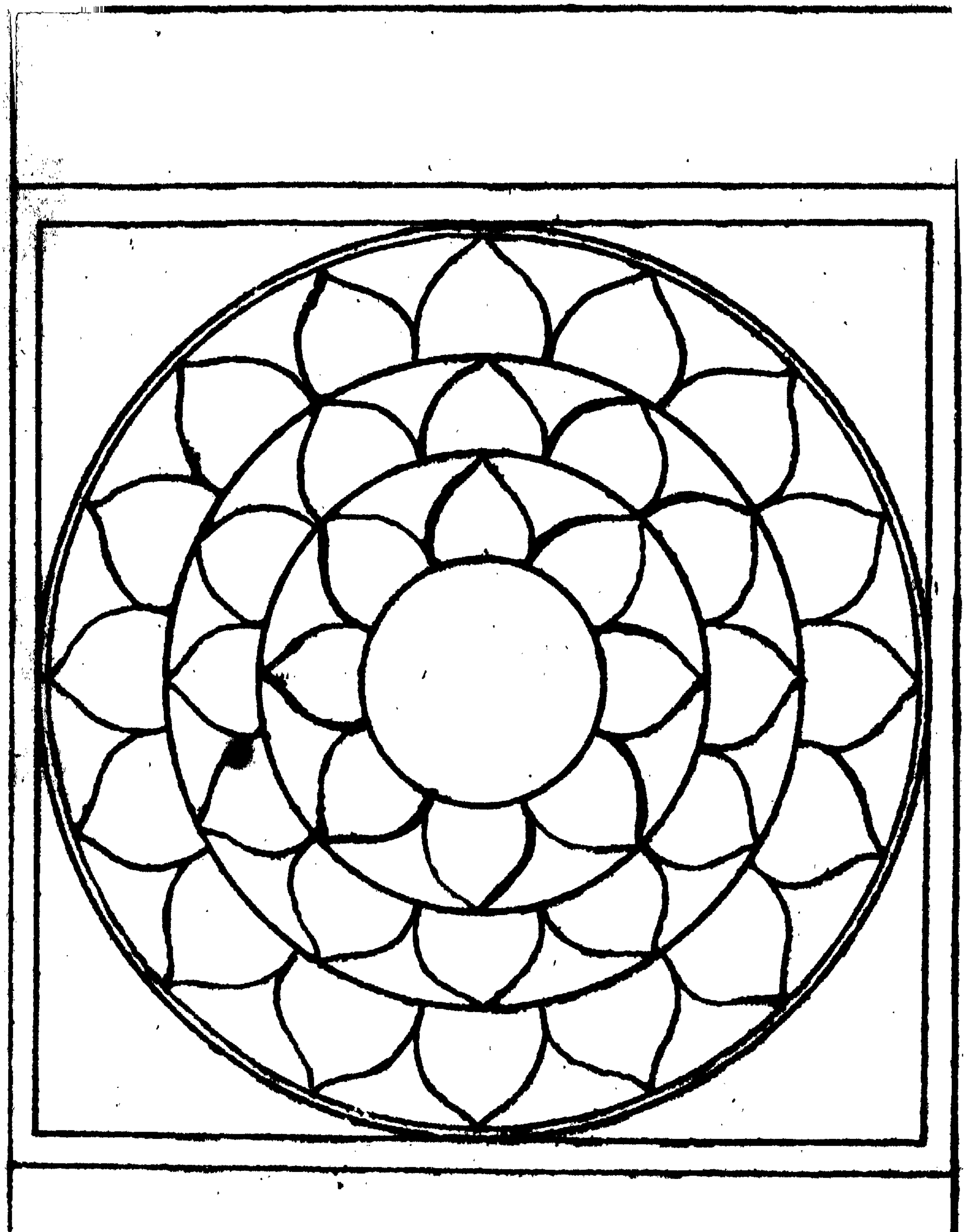
ఓం హిరణ్యవర్ణాంహరిణీం సువర్ణరజతస్రజాం।

....

యస్యాంహిరణ్యం ప్రభూతంగావో
దాస్యోశ్వాన్విందేయం పురుషానహం॥౧౫॥

ఇతి పంచదశ ఋచోజపేత్॥

XV-4

శతానందవృత్తిః.

ఓంహిరణ్యవర్ణేత్యస్య పంచదశర్చస్య సూక్తస్య । జాతవేదాగ్నిర్దుర్గామహాలక్ష్మీర్దేవతా। శ్రీంబీజం - హ్రీంశక్తిః- క్లీంకీలకం - లక్ష్మీప్రసాదసిద్ధ్యర్థేజపవినియోగః । శ్రామిత్యాది షడంగన్యాసః॥ ధ్యానం॥ యాసాపద్మాసనస్థా విపులకటితటీ పద్మపత్రాయతాక్షీ గంభీరావర్తనాభిస్తన భరనమితా శుభ్రవస్త్రోత్తరీయా । లక్ష్మీర్దివ్యైర్గజేంద్రైర్మణిగణఖచితైః స్నాపితా హేమ కుంభైర్నిత్యంసా పద్మహస్తామమ వసతు గృహే సర్వమాంగల్యయుక్తా ॥ ఇతిధ్యాత్వా ముద్రాఃప్రదర్శ్యసూక్తం ప్రజపేత్॥

మహాలక్ష్మీరత్నకోశే యంత్రోద్ధారః.

శ్రీసూక్తయంత్రం వక్ష్యామి మహాలక్ష్మ్యావిశేషతః। సర్వసౌభాగ్యదంపుణ్యం సర్వపాపప్రణాశనం।

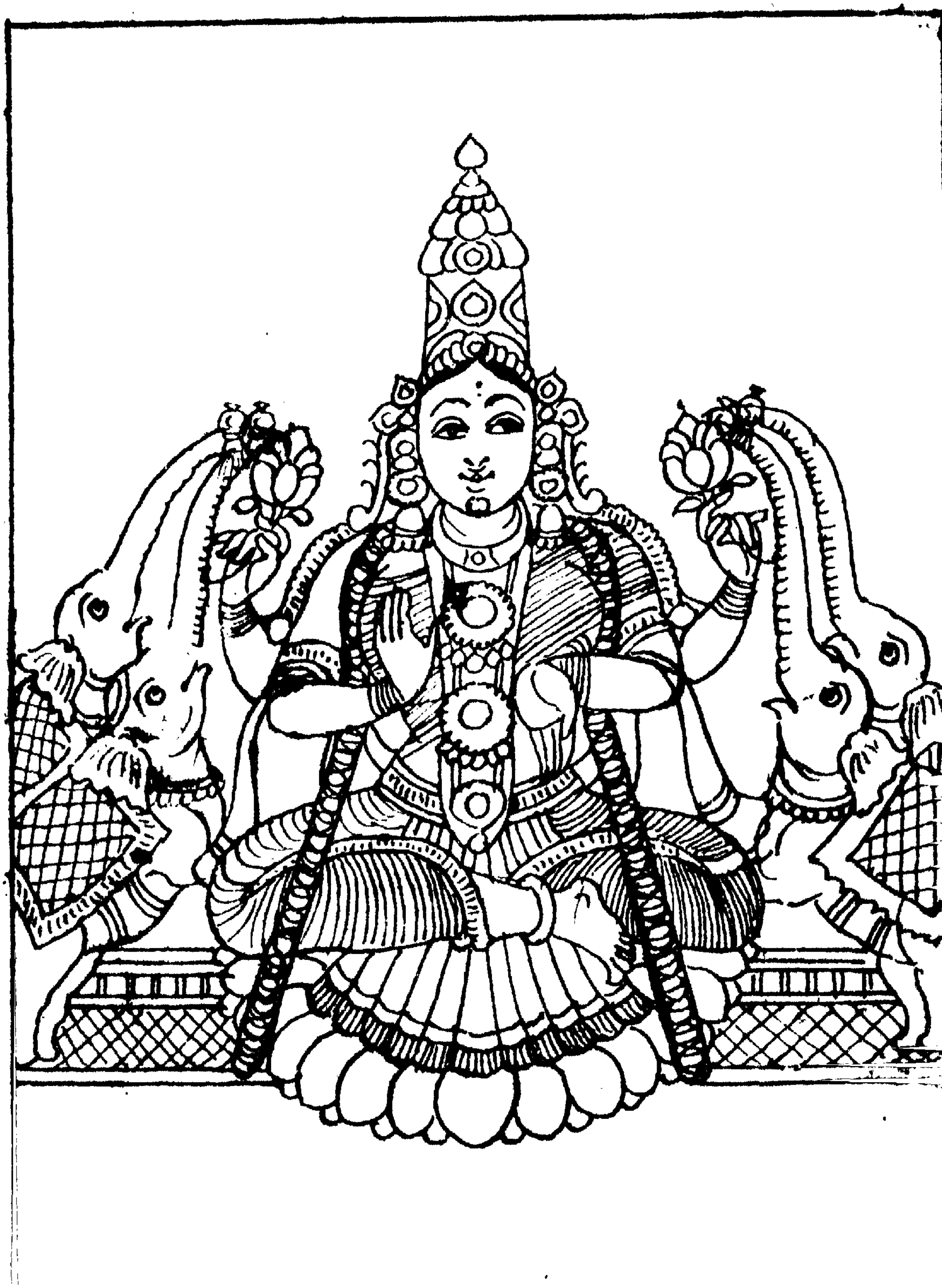
కర్ణికాకేసరోపేతం వస్వాదిత్యదళంభవేత్ । షోడశం పత్రమాలిఖ్య భూపురేణసమన్వితం।

శ్రీబీజంసాధ్యసంయుక్తం కర్ణికాయాంవిలిఖ్యతు । వస్వాదిత్యద్వ్యష్టసంఖ్యా పత్రేష్వపియథాక్రమం। శ్రీసూక్త ఋచమ

ర్థార్థ మాఖ్యచతతో బహిః । యశ్శుచిఃప్రయతో భూత్వా ఋచా మాతృకయాపిచ । సంవేష్ట్యచధరాబింబె కోశషుశ్రియమాలిఖేత్.

శ్రీసూక్తయంత్రమేతత్తు ధారయేద్యోయథావిధి - పుత్రారోగ్యధరాధాన్య ధనగోసత్యశాలినీం - లబ్ధ్వాతుబహుళాం లక్ష్మీం జీవేచ్ఛరదాంశతం - ఇదంయంత్రం తామ్రపత్రె లిఖిత్వాచ సుబుద్ధిమాన్ - హుత్వాశ్వైస్సక్తుసంవీతం సంస్థాప్యాంకణభూతలె - పరిచారయుతాంలక్ష్మీం పూజయిత్వాప్యమార్గతః - చతుర్థ్యంతేనసూక్తేన మహాలక్ష్మీంసమర్చయేత్ - సర్వాణ్యాప్యుపహారాణి సూక్తేనైవతుకారయేత్ - దేవీంసాదరణం పూజ్య శ్రీ బలించవిధాయచ - ఏవమాచరతః పుంసోవర్థంతె సర్వసంపదః- పుత్రైఃపౌత్రై స్తథాదారై రిష్టైశ్చవివిధైర్ధనైః - నాగైరశ్వైరసంఖ్యాతై ర్గోభిస్సవృషభైరపి - తస్మిన్గృహె మహాలక్ష్మీ ర్వసత్యాభూతసంప్లవం - భూతప్రేతపిశాచాద్యై ర్మహారోగైర్నబాధ్యతె - అపమృత్యుశ్చనైవాస్తి తస్మిన్ గేహే చతుర్ముఖ - సర్వైశ్వర్యం గృహాతస్యనృత్యంతి నిధయస్సదా - అచలాశ్రీ ర్మహాలక్ష్మీ ర్వసతిం కురుతేసదా. ఋగ్వేదే శ్రీసూక్తె ప్రథమాఋక్.

మహాలక్ష్మీరత్నకోశ (శ్రీ)భగవాన్-సూక్తస్యైవవిధిప్రోక్తం

ప్రీస్యకంచవదామ్యహం) అస్యశ్రీ శ్రీసూక్త ప్రథమఋక్ మహామంత్రస్య - జాతవేదఋషిః - అనుష్టుప్ ఛందః - సర్వ సౌభాగ్యదాయినీ శ్రీమహాలక్ష్మీర్దేవతా - హిరణ్యవర్ణామితిబీజం- స్వాహాశక్తిః- శ్రీంహ్రీంక్లీంకీలకం। (శ్రీంబీజం - హ్రీం శక్తిః క్లీం కీలకం। ఇతి [illegible]) శ్రీసూక్త ప్రథమఋఙ్మహా మంత్ర ప్రసాదసిద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః - హిరణ్యవర్ణాం - అంగు ష్ఠాభ్యాంనమః - హరిణీం - తర్జనీ - సువర్ణ రజతస్రజాం - మధ్యమా - చంద్రాం - అనామికా - హిరణ్మయీం - కనిష్ఠికా భ్యాం - లక్ష్మీం- కరతలకర - నమః - ఏవంహృదయాదిన్యాసః - ధ్యానభేదం ప్రవక్ష్యామి సర్వసౌభాగ్యసిద్ధయే ॥ కాంత్యా కాంచ నసన్నిభాం హరిణీ ప్రత్యోత్పతుర్భక్త [illegible] హిరణ్మయీం వృత్తఘుష్టైర్గాసిచ్యమానాం శ్రియం । నానారత్న సమజ్వలాం కరలసత్పద్మాం కిరీటోజ్జ్వలాం క్షౌమాబద్ధనితంబ బింబలసితాం వందేరవిందస్థితాం । పంచపూజా.

ఋగ్వేదే శ్రీసూక్త ప్రథమాఋక్.

ఓమ్॥ హిరణ్యవర్ణాంహరిణీం సువర్ణరజతస్రజామ్
చన్ద్రాంహిరణ్మయీంలక్ష్మీంజాతవేదోమ ఆవహ॥

శ్రీవిద్యారణ్యభాష్యమ్.

ఓమ్॥ వేదార్థస్యప్రకాశేన తమోహార్దంనివారయన్ ।
పుమర్థాంశ్చతురోదేయాద్విద్యాతీర్థమహేశ్వరః॥ *

ప్రథమమన్త్రే ప్రథమాఋక్॥ హిరణ్యవర్ణా మిత్యాదికా । హే జాతవేదః - జాతప్రజ్ఞ - అగ్నే త్వం। హిరణ్యవర్ణాం - హిరణ్యస్యసువర్ణస్యేవ వర్ణో యస్యాస్తాం । హరిణీం - హరిత వర్ణాం, హరిణీ రూపధరాంవా । "శ్రీర్భూత్వా హరిణీ రూపమరణ్యే సంచచారహ" - ఇతిపురాణాత్। సువర్ణరజతస్రజాం - సువర్ణస్యపుష్పాణి సువర్ణాని - ఏవం రజతస్యరజతాని, తేషాంస్రజో మాలా యస్యాస్తాం - స్రగ్వాచ్యత్వపుష్పాణీత్య వగమ్యతే - పుష్పసాదృశ్యాత్ పుష్పఫలేభ్యాదినాలుక్ - ఆబంధైవమాల్యా ణామ్, ఇత్యాది - యద్వా సువర్ణ రజతవికృతశృంఖలాం। సువర్ణ వర్ణోయస్యతత్సువర్ణం యద్రజితంచ తత్పుష్పస్రజాంతద్వికృత శృంఖలాంవా - చన్ద్రాం - చన్ద్రవత్ప్రకాశమానాం । తద్రూపేణ వస్థితాంవా। హిరణ్మయీం - హిరణ్యస్వరూపాం । హిరణ్యవిగ్రహాంవా। లక్ష్మీం - లక్షణవతీం। లక్ష్మీర్లాభాల్లక్షణాదితి నిరుక్తాత్ । ఏవం రూపాంశ్రియం। మే - మహ్యం - మదర్థం । ఆ

వహ - ఆహ్వయ। అగ్నేర్దేవహోతృత్వాదాహ్వానంతే పఠేనమితిభావః॥౧॥

హిరణ్యవర్ణామితి ప్రథమాఋక్। హే జాతవేదః - అగ్నే। హిరణ్యవర్ణాం - స్వర్ణకాన్తిం। హరిణీం - హరితవర్ణాం హరిద్రాభాం। సువర్ణరజతస్రజాం - హేమరౌప్యమయకమలమాలాం। చన్ద్రాం - సకలజనాహ్లాదకారిణీం - హిరణ్మయీం - హిరణ్యస్వరూపాం। ఏతాదృశీం లక్ష్మీం మే - మమ సర్వాభీష్టసాధనాయ। ఆవహ - ప్రేషయ॥౧॥

శ్రీకంఠభాష్యమ్.

ఓం హిరణ్యవర్ణామితి సూక్తే నాగ్నిం ప్రార్థయేత్ - అగ్నిస్తుష్టో యజమానాయ శ్రియం ప్రయచ్ఛతి। అగ్నిస్తు రుద్ర ఏవ। రుద్రో వా ఏషోఽగ్నిః ఇతి శ్రుతేః। రుద్రో హి పురుషః। పురుషో వై రుద్రః ఇతిశ్రుతేః। తస్య పత్నీ భగవత్యేషైవ లక్ష్మీః। హ్రీశ్చ తే లక్ష్మీశ్చ పత్న్యౌ ఇతి పురుషసూక్తోక్తేః। పురుషో హి మహాదేవశ్చసః - వేదాహమేతం పురుషం మహాన్తమితి తత్రైవోక్తేః। అతశ్చ అగ్నిస్వరూపిణః పరమేశ్వరస్యోపాసనేన తచ్ఛక్తిభూతమహాలక్ష్మ్యాః ప్రాప్తిర్భవిష్యతీతి సిద్ధం। ధనార్థిభిరగ్నిరుపాస్య ఐశ్వర్యార్థిభిరీశ్వర ఇ

త్యాదిస్మర్యతే । ఆరోగ్యం భాస్కరాదిచ్ఛేచ్ఛ్రియమిచ్ఛేద్ధుతాశ
నాత్। ఐశ్వర్యమీశ్వరాదిచ్ఛేన్మోక్షమిచ్ఛేజ్జనార్దనాదితి॥ సూక్తే
ఋచః పఞ్చదశ। హిరణ్యవర్ణామితి ప్రథమా ఋక్। అస్యార్థః -
హిరణ్యవర్ణాం - హిరణ్యవర్ణరూపాం । జ్ఞానమాత్రనిభాసూర్యే
వస్త్రే జ్యోత్స్నాప్రకాశధ్వనిః। వర్ణో హిరణ్యపయసీ ఘృతంత్వమసీహా
త్యేతే ఇతి శ్రీస్తుతావగస్త్యోక్తేః । హిరణ్యవర్ణాం మణిమాపురాం
శ్రియం ప్రసన్నవక్త్రాం శుకపద్మహస్తాం। విశాలనేత్రం ప్రణమామి
గౌరీం వచోవిభవం వాచముదీరయంతం ఇతి జైమిన్యుక్తేః। హిరణ్యవర్ణ
సదృగ్వర్ణా వా । తప్తస్వర్ణసవర్ణాభామితి శ్రీపురాణాచ్చ । హరి
ణీం - హరిణీరూపాం । యజ్ఞో మృగరూపేణ ధావత్స్మ పురా
క్షితౌ। రుద్రస్యాకృష్య తచ్ఛక్తిం మృగీం జగ్రాహ వైష్ణవీం ఇతి వై
వస్వతప్రాచ్యోక్తేః। అథవా హరిణీం - హరిద్రాభాం హరి
ద్రవర్ణాం ... ద్వా - హరిణీం పూజయే దుర్గాం హరి
ద్రాచూర్ణనిభాం తాం ఇతి హరిద్రాగౌరీవ్రతకల్పోక్తేః । సువ
ర్ణరజతస్రజాం - సువర్ణమయ్యః రజతమయ్యశ్చ స్రజః హారాః
యస్యాస్తాం। చన్ద్రాం - చది ఆహ్లాదనే దీప్తౌ చ, రకిచన్ద్రామిత్య
టాబంతంరూపం - ఆహ్లాదికాం ప్రకాశికాం చ। జ్ఞానానందస్వరూ
పిణీమిత్యావత్ - చన్ద్రవిద్యమానా చాంద్రీ చన్ద్రికా చన్ద్రేతి

వివక్ష్యతే। పౌర్ణమాస్యాం చన్ద్రబింబే ధ్యాతవ్యా శ్రీలలితాం వి
తాం ఇతి హయగ్రీవోక్తేః। హిరణ్మయీం - వికారార్థే మయట్-
హిరణ్యాత్మనా వికృతాం। తత్సువర్ణమభవత్ - ఇతి శ్రుతేః । పవి
త్రమయీం వా - పవిత్రం వై హిరణ్యం ఇతి శ్రుతేః - మూలప్రకృతే
ర్గుణతః పరిణామ్యుపాదానత్వేన సైవ హిరణ్య రూపేణ పరిణతేతి
భావః। హిరణ్యరేతసశ్శంభోశ్శక్తిః ప్రోక్తా హిరణ్మయీ । ధనా
ధిరూపా స్యైషా జాతవేదసీ సర్వదా ఇతి కాళికా పురాణ వచ
నాత్। ప్రాదుర్భావేమయట్। హిరణ్మయీం - హిరణ్యప్రచురాం।
ప్రాచుర్యం చ స్వ సమానాధికరణ సజాతీయాల్పత్వరూపం స్వ
వ్యధికరణ విజాతీయాల్పత్వరూపం వా। తేనచ ధనాధికాం భాగ్య
సమృద్ధాం విత్తపూర్ణామితి భావః । లక్ష్మీం - శోభాసంపత్తిపద్మా
రూపాం। శోభాసంపత్తిపద్మాసు లక్ష్మీ శ్శ్రీరపి కథ్యతే - ఇతి కోశా
త్। యద్వా లక్షణవతీం । లలితా శారదా లక్ష్మీ రేకైవ భగవత్యు
మా। తత్తల్లక్షణసంయుక్తా పురుషార్థప్రదాన్నృణాం ఇతి దేవీ పురా
ణోక్తేః। తాదృశీం శ్రియం మే మహ్య మావహ ఆ కారయే ఇజాత
వేదస మగ్నిం ప్రార్థయేత్ ॥౧॥

ఓమ్॥ హిరణ్యవర్ణామితి ఋక్త్రిథమికే । హిరణ్యం
విష్ణురాఖ్యాత స్తస్యవర్ణస్తు వైష్ణవీ। లక్ష్మీ హిరణ్యవర్ణేతి ప్రోయ

తేకనకప్రభేతి శ్రీపురాణాత్॥ హరిణీం - హరిణీంతు హరేః పత్నీం హారిద్ర్యపరిహారిణీం। ప్రపద్యేహం హరిద్రాభాం హరిణాక్షీం హిరణ్మయామితి అథర్వణికస్మృతౌ॥ సువర్ణరజతస్రజాం - పిశంగధవళాభిశ్చస్రగ్భిరన్యాసమాల్యైః। సౌవర్ణైః కమలైస్సితైస్త్వాం రాజతైశ్చైవభూషితేతి మహాలక్ష్మీకోశే॥ చంద్రాం - చంద్రవత్ప్రకాశమానాం। చంద్రాం చంద్రనిభాస్యాం చపలాం చంద్రస్య సోదరీం కలయే। ఇతి సుధాధరః॥ హిరణ్మయీం - హిరణ్యరూపేణాభివ్యక్తాం। హిం కారో వజ్రః, రమస్మిః, తన్మయీం - తత్త్వాంతి ప్రచురాం। దంభోళ్యాత్మకదివ్యతేజః పుంజమంజుళాం రిపునిగ్రాహికాం పాపఘ్నీమితివా॥ లక్ష్మీం - లక్ష్మవతీం। జ్ఞానైశ్వర్యసుఖారోగ్యధనధాన్యజయాదికం। లక్ష్మయస్యాస్సముద్దిష్టం సా లక్ష్మీరితినిగద్యత ఇతినిరుక్తసారోక్తేః॥ హేజాతవేదః శాస్త్రయోనే భో భగవన్ త్వదీయాం లక్ష్మీం మే మహ్యం ఆవహ ఆకర్షయేతి యజ్ఞపురుషం ప్రార్థయేత్। తేన నారాయణః ప్రీతో లక్ష్మీం భక్తాయ యచ్ఛతీతి తాత్పర్యోక్తేః॥౧॥

మన్త్రకల్పార్ణవే.

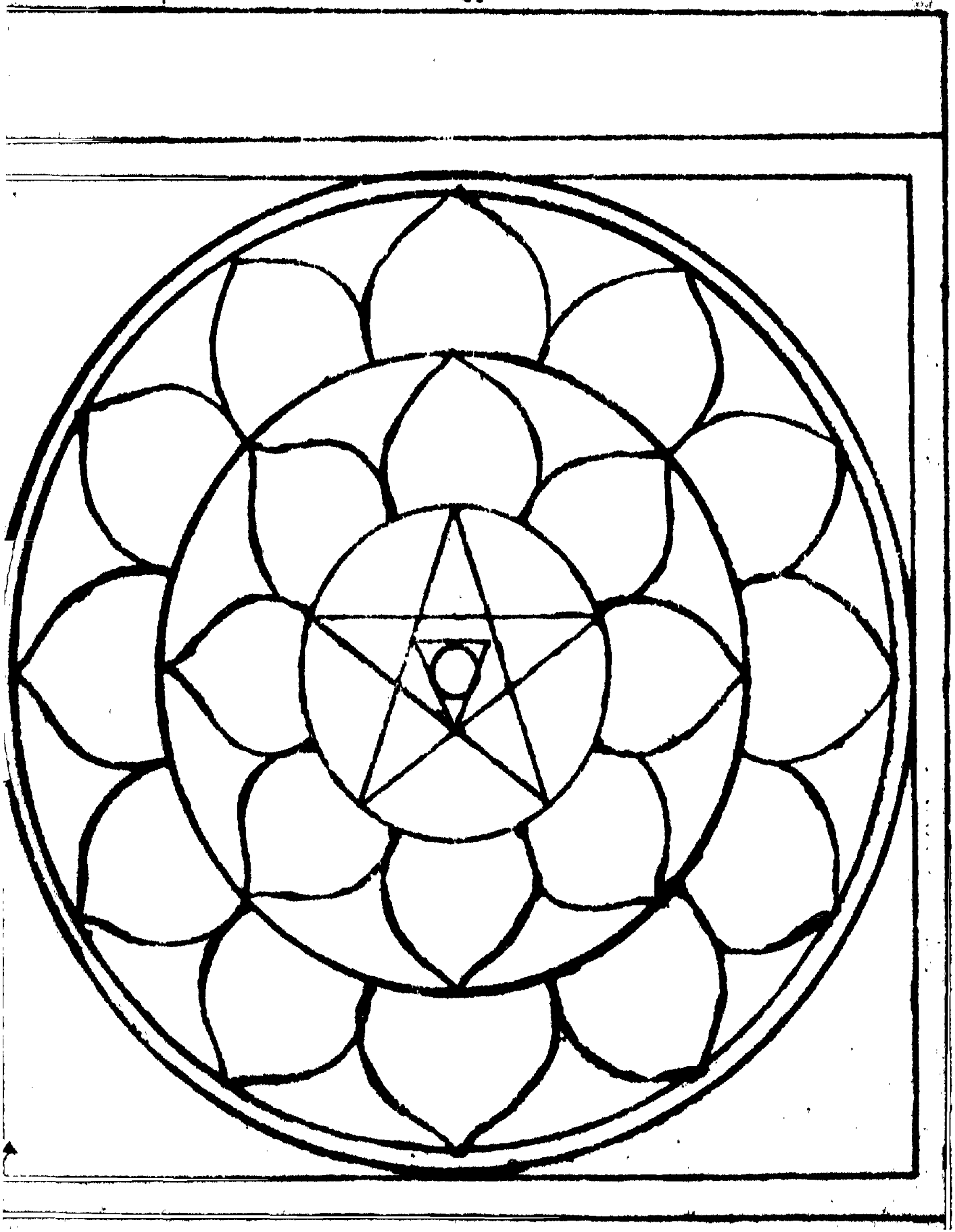
హిరణ్యవర్ణామిత్యుక్తాం శ్రీసూక్తప్రథమామృచం। శ్రీం హ్రీం క్లీమితి విన్యస్య హిరణ్యప్రతిమాం యజేత్। లక్ష్మీం సంపూజ్య

హరిద్రచూర్ణసౌవర్ణవంకజైః। రాజతైః పుండరీకైశ్చ పూజయేత్తాస్సువాసినీః ॥ పూర్ణేందౌ పూర్ణకుంభేవా ధ్యాత్వా నారాయణీం పరాం। హేమాక్షమాలాం సౌవర్ణీం కమలాసనసంస్థితః॥ ఋచంతు ప్రజపేదాద్యాం ప్రత్యహం త్రిసహస్రకం। త్రిసంధ్యమేవం లక్షాంతే క్షీరైరయుతతర్పణం॥ సహస్రమాజ్యహోమశ్చ శతబ్రాహ్మణభోజనం। సువాసినీనాం దశకం సాలంకారముదార్చయేత్॥ ఏకాంధేనుం సవత్సాంచ శ్రోత్రియాయ ప్రదాపయేత్। ఇత్థమక్షరలక్షాంతం యో జపేన్నియతవ్రతః। హిరణ్యపూర్ణస్తేజస్వీధనాఢ్యో భోగభాగ్యవాన్। జీవేచ్చిరం శరీరాంతే చంద్ర సాయుజ్యమాప్నుయాదితి॥

ఇతి ప్రథమర్గ్వివరణసశ్రీహస్సమాప్తః.

తాత్పర్యము ॥ లోకమునందు సుఖము నొసంగునది బంగారు, వెండియను ధనము. అది పుణ్యలభ్యము గాన సత్పుణ్యకర్మములచేత అగ్నియుపాస్యుం డగును. అతని యధిష్ఠానారాయణుం డని వైష్ణవులు, రుద్రస్వరూపుం డని శైవులు, దుర్గాస్వరూపుం డని శాక్తులు ఈలాగున తత్తత్సమయోపాసకులు భావించెదరు. త్రిమూర్తులయందు గల రమాభారతీ గౌరీ స్వరూపిణి యగు పరశక్తి లక్ష్మి యనదగును. ఆమె బంగారువలె వెలుగు

చుండును. బంగారు వెండి పూలతో పూజింపబడి యుండును, చంద్రునివలె సంతోషము నొసంగుచు భాసిల్లి చంద్ర మండలమున ధ్యానింపబడ తగిన చంద్రసోదరి యగును. మరియు భక్తులకు భంగారమైవలసిన వచ్చునది, ఇట్టి లక్ష్మిని నాకు దయచేయుమని యజ్ఞేశ్వర స్వరూపుండైన భగవంతుని ప్రార్థించుట శ్రీసూక్తంబున ప్రథమ మన్త్రార్థము. ఈ మంత్రమును ద్విజులు గురుముఖంబున నుపదేశము బొంది పరిశుద్ధులై నియత వ్రతమున నక్షరమున కొక లక్ష ప్రకారము జపము జేయవలసినది ౩౨ - లక్షల జపము బంగారుపూసల జపమాలతో పద్మాసనమున కూర్చుండి సూర్యాభిముఖముగ జపము చేయవలెను ఒక లక్ష జపము కాగానే ౧౦ వేల క్షీరతర్పణము, ౧౦౦౦ - ఆజ్య హోమములు, ౧౦౦ బ్రాహ్మణులకు సంతర్పణ, ౧౦ - ముత్తైదులకు అలంకార పూజ, ౧ - గోదానము చేయవలసినది - దినమునకు మూడు సంధ్యలలో, ౩ వేల జపప్రకారం ౩౮ - దినములకు ౧ - లక్ష జప మగుచున్నది. రెండు దినములు హోమ తర్పణాది శాంతి, ఈలాగున ౩౬ - దినములకు ౧ - లక్ష ప్రకారం ౩౨ - లక్షలకు సుమారు ౩౪ - సంవత్సరములకు ఈ జపము పూర్ణమగుచున్నది. నియమముతో నవిచ్ఛిన్నముగ

జపింపవలయు, తక్కువ పక్షము ౭ - వేల రూపాయలు సెలవు కావలసినది - దేశ కాలక్రియా కర్తృద్రవ్య శుద్ధి కలిగియుండ వలసినది - శక్తుడైనపట్ల తానే చేయవలెను - అశక్తుడు బ్రాహ్మణ ద్వారా చేయింపవచ్చును, లక్ష్మీప్రసాదము వలన ధన ధాన్య భోగభాగ్య సంపదగలిగి వర్ధిల్లును. తుదకు చంద్రలోక ప్రాప్తి యగును. అనుపపన్నుడు శక్తికొలది చేసిన నంతకు తగిన ఫల మగునని॥శ్రీరస్తు॥

యంత్రోద్ధారము.

త్రికోణం పంచకోణంచ తథాష్టారమతఃపరం - ఆదిత్య పద్మంభూబింబ షంచక్రంసమాలిఖేత్ - బిందౌ శ్రీ బీజమాలిఖ్య భూబింబాంతంమనుంలిఖేత్ - శాతకుంభమయేపత్రే లిఖిత్వా యంత్రముత్తమం - - కంఠేనబాహుమూలేన శిరసాధారయేత్సుధీః.

పుత్రపౌత్రాదిభిస్సార్థ మైశ్వర్యమతులంభవేత్ - ధాన్యం ధనంతథా క్షేత్రం రాజ్యంపుత్రంచబాంధవం - స్త్రియం మైత్రం తథాసర్వం లభతేయంత్రధృత్పుమాన్ - కృతఘ్నానాం కులఘ్నానాం దుష్కర్మనిరతాత్మనాం - దుశ్శీలానామశాంతానాం లక్ష్మీ

పృథ్వీధరాచార్యభాష్యే.

చతురంగ బలోపేతాం ధనధాన్యసమీశ్వరీం - అశ్వారూఢామహంవందే రాజ్యలక్ష్మీం హిరణ్మయీం-
మహాలక్ష్మీరత్నకోశే.

ఏవంధ్యాత్వా జపేన్మంత్రం లక్షమాత్రమతంద్రితః

శ్రీసూక్తే ద్వితీయాఋక్.

ఓం॥ తాంమఆవహజాతవేదో లక్ష్మీమనపగామినీం ।
యస్యాంహిరణ్యంవిన్దేయంగామశ్వంపురుషానహం॥౨॥

శ్రీవిద్యారణ్యభాష్యం.

హేజాతవేదః - అగ్నే । త్వం । అనపగామినీం - అపగమనరహితాం, అనపాయినీమిత్యర్థః । తాం - వక్ష్యమాణాం । లక్ష్మీం । మే - మహ్యం । ఆవహ - ఆహ్వయ । యస్యాం - శ్రీదేవ్యామాహూతాయాంసత్యాం । హిరణ్యం - సువర్ణం । గాం - ధేనుం । అశ్వం - వాజినం । పురుషాన్ - పుత్రమిత్రదాసభూతాన్ । అహం । విన్దేయం - ప్రాప్నుయాం॥౨॥

పృథ్వీధరాచార్యభాష్యం.

హేజాతవేదః - జాతాగ్నే । యస్యాంలక్ష్మ్యామాగతాయాం సత్యాం । అహం । పురుషాన్ - పుత్రాదీన్ । గాం - పశూన్ ।

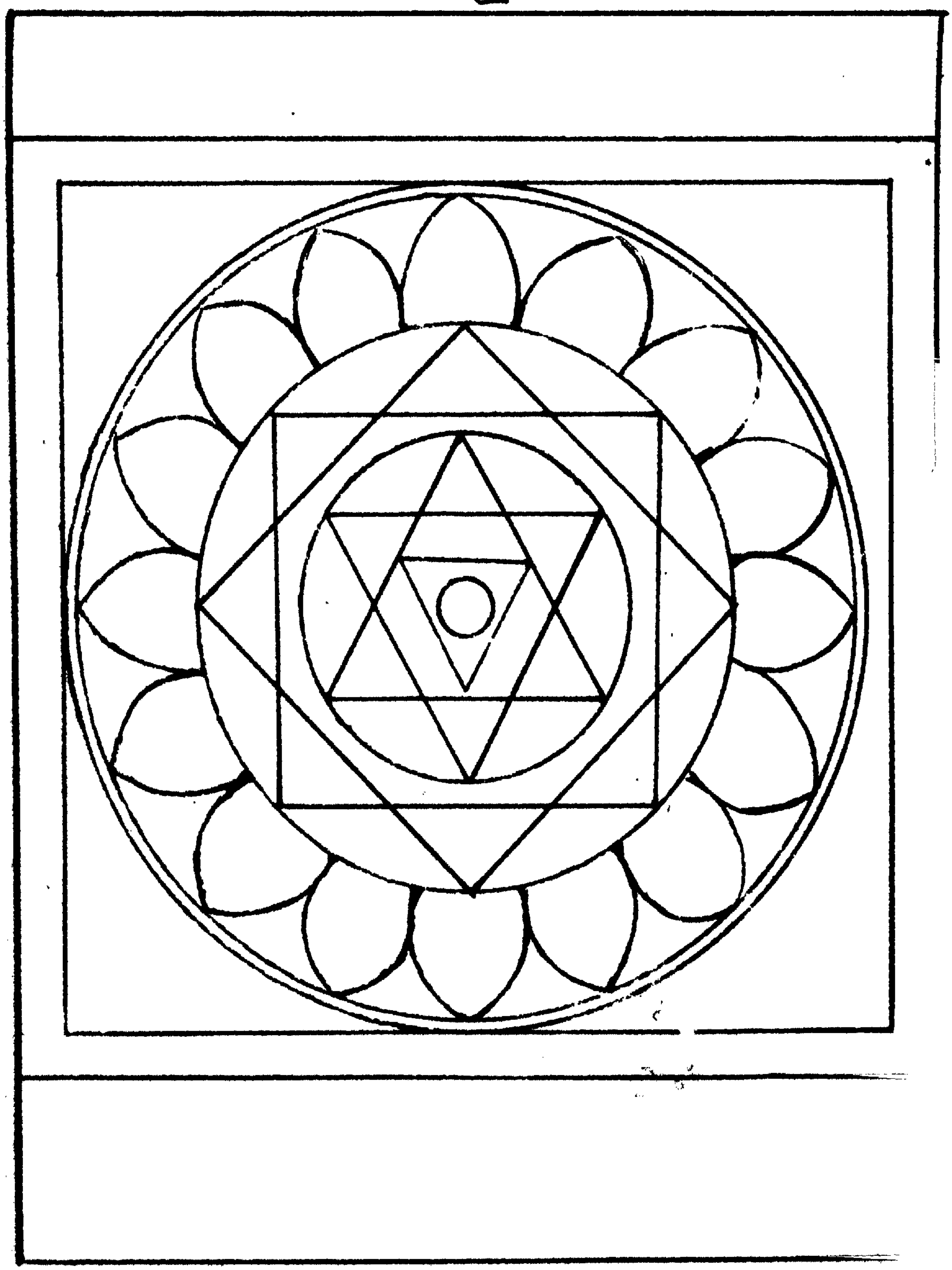
అశ్వం - తురగాదివాహనవిశేషాన్ । హిరణ్యం - కనకాదివస్తూని। విన్దేయం - లభేయం । తాం । అనపగామినీం - కదాచిదపి మాంత్యక్త్వా అన్యత్రగన్తుమనుద్యుక్తాం మదేకాశ్రయనిష్ఠాం లక్ష్మీం । మే - మదర్థం - ఆవహ - ప్రేషయ॥౨॥

చిద్విలాసవివృతిః.

తాం - హిరణ్యవర్ణత్వాది లక్షణోపేతాం - అనపగామినీం - విష్ణోరనపాయినీంలక్ష్మీం - రాఘవత్వేభవత్సీతా రుక్మిణీ కృష్ణజన్మని । అన్యేష్వప్యవతారేషు విష్ణోరేవానపాయినీతి పరాశరపురాణాత్ । ఆవహేతి జాతవేదసంప్రార్థయేత్ । ఆగతాయాంచతస్యాం కింతేఫలమితిచేదుచ్యతే । యస్యామితి । యస్యామాగతాయాం హిరణ్యంగామశ్వం పురుషాంశ్చాహంవిన్దేయం । గావస్తథాహాస్తి హిరణ్యమశ్వానితి రాజఋష్యాదయోక్తేః । శ్రీమిత్యాదిబీజత్రయేణన్యాసః। ధ్యానం॥ చతురంగ బలోపేతాం ధనధాన్యసుఖేశ్వరీం। అశ్వారూఢామహంవన్దే రాజలక్ష్మీం హిరణ్మయీం । ఇతి ॥౨॥

మంత్రకల్పార్ణవే.

ఋచంద్వితీయాం శ్రీసూక్తే ప్రతిసాయం సహస్రకం ।

ప్రజపేన్నియతాహారః ప్రత్యక్షరసహస్రకం॥ త్రయస్త్రింశద్దినే రాత్రౌ స్వప్నే లక్ష్మీః ప్రసీదతి । శాన్తికర్మాదికం సర్వం ప్రాగుక్తవదుపాచరేత్॥ అవిఘ్నేన జపస్సిద్ధ్యేద్యదిలక్ష్మీప్రసాదతః । అనపాయాం శ్రియం యాతి హిరణ్యం గో నరాదికాన్ ॥ అనపాయా భవేల్లక్ష్మీస్తస్య జన్మని నాన్యథేతి॥౨॥ ఇతి ద్వితీయర్గ్వివరణం ॥ఓం॥

తా॥ ఓ యజ్ఞేశ్వరుడా - యేలక్ష్మి నావద్దికి వచ్చినన్ నేను ధనమును, పశువులను, వాహనములను, సేవకులను, పుత్రాదులను, జెంది సుఖించెదనో అట్టి లక్ష్మిని నాకు దయజేయుమని ప్రార్థించుట॥ ఈ మంత్రమును నిత్యము సాయంకాలమున ౧౦౦౦ - తడవులు జపించినన్ ౩౩ - వ దినమున రాత్రి లక్ష్మి దేవి స్వప్నమున ప్రత్యక్షమై వరమిచ్చును - శాంతి క్రమము జప విధి మొదలైనది మంత్ర శాస్త్రమున చెప్పబడియున్నయది. ౩౩ - దినములు నిర్విఘ్నముగ జపము సిద్ధించితే భాగ్యము కలుగును ॥౨॥

మహాలక్ష్మీరత్నకోశే యంత్రోద్ధారః.

బిందు త్రికోణషట్కోణం వసుకోణం కలాదళం - భూకోణంచ లిఖేన్మంత్రి బిందావేకాక్షరం లిఖేత్ - కలాదళాంతమొ

నైకం మూలవర్ణాక్ లిఖిత్వా తతః - భూగోళమాతృకాం వేష్ట్య లక్ష్మీ బీజేనసంయుతం.

ఉపరాగ సమారభ్య ఆధారే సోమసూర్యయోః తదాజపే దాగ్రహణం మహాలక్ష్మీమనుం స్మరన్ - సర్వసౌభాగ్యదం యంత్రం బాహుమూలే గళే తథా - ధారయేత్తు మహాలక్ష్మీ స్తత్రైవవసతి ధ్రువం - సహస్రకోటి కీర్ణం సహస్రజాతైరలంకృతాం । మహీమ కంటకాం రాజ్య సర్వైశ్వర్య సమన్వితే.

శ్రీసూక్తే తృతీయాఋక్.

అస్య శ్రీ శ్రీసూక్త తృతీయ ఋఙ్మహామంత్రస్య - ఆనంద ఋషిః - అనుష్టుప్ ఛందః - శ్రీలక్ష్మీర్దేవతా ఉకారో బీజం - తకారశ్శక్తిః - శ్రీంకీలకం - సర్వసౌభాగ్యదాయినీ మహాలక్ష్మీ దేవతా ప్రసాదసిద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః - అశ్వపూర్వాం - అంగు. రథమధ్యాం - తర్జనీ - హస్తినాదప్రబోధినీం - మధ్యమా - శ్రియం దేవీం - అనామికా - ఉపహ్వయే - కనిష్ఠి - శ్రీర్మాదేవీజుషతాం - కరతలక - ఏవం హృదయాదిన్యాసః ॥ధ్యానం॥ తటి త్కోటిప్రాపూర్ణాం శశిప్రభాతాటంకయుగళాం వరస్మేరాధీరాం కర

రితపద్మాంద్వినయనాం । లసద్గ్రీవాం క్షౌమాంశుకవిశద వాఘీ
రసిజాం భజామిత్వాం దేవీం ప్రణతజన సౌభాగ్య జననీం -
ంచపూజా

మంత్రః.

ఓం॥ అశ్వపూర్వాంరథమధ్యాంహస్తినాదప్రబోధినీం।
శ్రియందేవీముపహ్వయేశ్రీర్మాదేవీజుషతాం॥ ౩॥

శ్రీవిద్యారణ్యభాష్యమ్.

అశ్వపూర్వాం - అశ్వాః పూర్వే పురోగామినో యస్యాస్తాం। రథమధ్యాం - రథాః మధ్యే యస్యాస్తాం । హస్తినాదప్రబోధినీం - హస్తినాం నాదేన బృంహితేన ప్రబోధినీం ప్రకర్షేణ జ్ఞాపికాం । దేవీం - దేవనశీలాం, ద్యోతమానాం వా । శ్రియం - శ్రయణీయాం సేనారూపాం । ఉపహ్వయే - సమీపం ప్రత్యాహ్వయే । ఏతాదృశీ దేవీః - దేవీశ్రీః । మా - మామ్ । జుషతాం - సేవతామ్॥ ౩॥

పృథ్వీధరాచార్యభాష్యం.

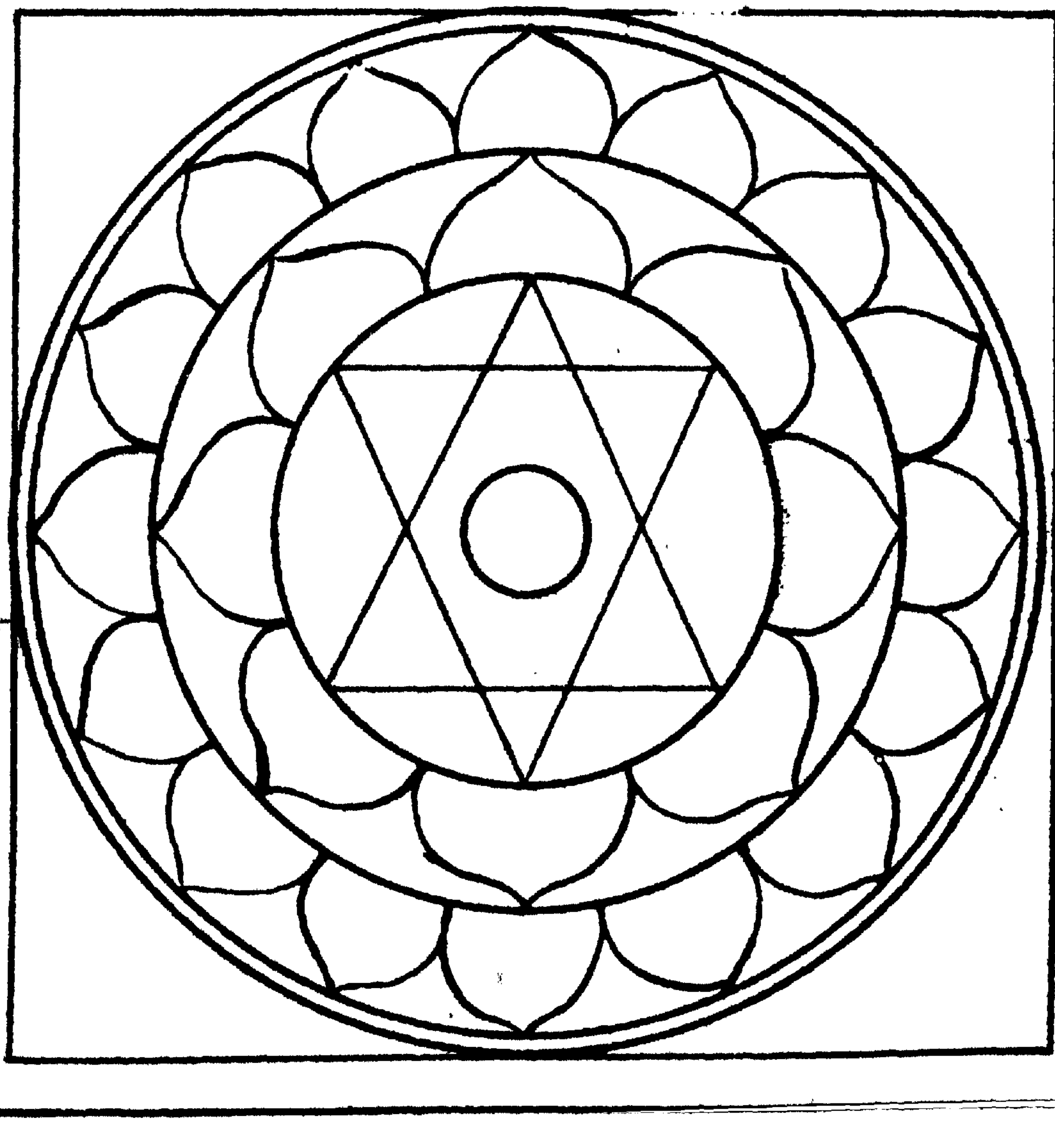
యస్యాస్సేనారూపాయా అశ్వాః పురోగామిన స్తామశ్వ పూర్వాం । రథా ఏవ మధ్యే యస్యాస్తాం రథమధ్యాం । ఆగమన

కాలే గజధ్వనినాం స్థావయిత్రీం హస్తినాదప్రబోధినీం । దేవీం - క్రీడాదిలక్షణశీలాం । శ్రియం - లక్ష్మీం । అహం । ఉపహ్వయే - మత్సమీపమాగచ్ఛేత్యాహ్వయే। అహూతా చ మయా శ్రీ దేవీః - దేవీ।వచనవ్యత్యయశ్ఛాందసః।మా-మాం।జుషతాం-సేవతాం।

మన్త్రికల్పార్ణవే.

శ్రీసూక్తే తు తృతీయర్చః శ్రీబీజేన సమాయుతం। న్యాసంకృత్వా జపేన్నిత్యం ప్రాతర్గ్రాతస్సహస్రకం ॥ ఆద్వాదశాబ్దాత్సిద్ధిస్స్యా దన్యత్పూర్వావిధానవత్ । మంత్రసిద్ధో భవేద్రాజా సర్వరాట్ జాతో లభేచ్ఛ్రియం॥ ౩॥

తా॥ సేనయందు గుఱ్ఱములు ముందు వెడలుచున్నవి రథములు నడుమ నడుచుచుండును, ఏనుగులధ్వని తెలియవచ్చుచుండును, అట్టి సేనా స్వరూపమైన రాజలక్ష్మిని పిలుచుచున్నాను. ఆమెవచ్చి నన్ను పొందని, ఇట్టి యర్థముగల ఈ మంత్రమును ప్రతి దినంబున ప్రాతః కాలమునందు ౧౦౦౦ - ఆవర్తుల ప్రకారం ౧౨ - సంవత్సరములు జపింప వలసినది. హ్రీంకారముతో చేరిన బీజన్యాసము తగును. మంత్రానుష్ఠాన జప సిద్ధిగల క్రమమంతయు దుర్గాకల్పంబున జెప్పబడ్డది, ఈ మంత్రసిద్ధుడు రాజ్యము నేలును॥ ౩॥

మహాలక్ష్మీరత్నకోశే యంత్రోద్ధారః.

షట్కోణం పూర్వమాలిఖ్య తద్బహిర్వసుపత్రకం కలా దళంతతః పశ్చాద్భూగృహం తద్బహిర్భవేత్ - బిందావారభ్యకర్ణి పత్రే ష్వాలిఖేచ్ఛ్రీమతో మనుం - సంపూజ్య కమలాబీజైః రూపై హామాత్ర్యకామపి - సప్తార్ధ్వబిల్వఫలకే లిఖిత్వా యంత్ర ముత్తమం - సమారాధ్య మహాలక్ష్మీం సర్వావరణసంయుతాం - శ్రీసూక్తైనార్చయేల్లక్ష్మీం లక్ష్మీపుష్పైర్యాజయేత్ - షాణ్మాసం పూజనాత్తాత సర్వభాగ్యమవాప్నుయాత్ - ఏతద్యంత్రం యస్య గేహే పూజితం యత్రవర్తతే - తత్రసర్వసమృద్ధిస్స్యాన్నాత్ర కార్యావిచారణా - ఏతాంలక్ష్మీం జపేద్విద్వాన్ పురశ్చరణ మార్గతః - కర్పూరైర్హిమవారార్ద్రైశ్చందనైః కుంకుమైరపి - పుష్పారత్రైర్గజైరశ్వైస్సర్వదా సేవ్యతే నరః -

శ్రీసూక్తే చతుర్థ ఋక్.

మహాలక్ష్మీరత్నకోశే.

అస్య శ్రీ శ్రీసూక్త చతుర్థఋక్ మహామంత్రస్య ఆనందఋషిః - బృహతీఛందః - శ్రీలక్ష్మీర్దేవతా - కాం - బీజం

హ్రీం శక్తిః - శ్రీం కీలకం - శ్రీలక్ష్మీ దేవతా ప్రసాద జపే వినియోగః - కాం సోస్మితాం - అంగు - హిరణ్య ప్రాకారాం - తర్జనీ - ఆర్ద్రాం జ్వలంతీం - మధ్యమాభ్యాం తృప్తాం తర్పయంతీం - అనామికాభ్యాం న - పద్మే స్థితాం పద్మవర్ణాం - కనిష్ఠాభ్యాం - తామిహోపహ్వయే శ్రియం - కరతలకర - ఏవం హృదయాది న్యాసః ॥ధ్యానం॥ యా సా పద్మాసనస్థా విపుల కటితటీ పద్మపత్రాయతాక్షీ గంభీరావర్తనాభి స్తనభరనమితా శుభ్రవస్త్రోత్తరీయా - లక్ష్మీర్దివ్యైర్గజేంద్రైర్మణిగణఖచితైస్స్నాపితా హేమకుంభైర్నిత్యం సా పద్మహస్తా మమ వసతు గృహే సర్వమాంగల్య యుక్తా - మంత్రః

ఓం॥ కాంసోస్మితాం హిరణ్యప్రాకారా
మార్ద్రాంజ్వలంతీం । తృప్తాంతర్ప
యంతీం పద్మేస్థితాంపద్మవర్ణాం
తామిహోపహ్వయేశ్రియం॥౪॥

శ్రీవిద్యారణ్యభాష్యం.

కాం - వాఙ్మనసగోచరాం, చిన్మయరూప స్వ
త్యర్థః । బ్రహ్మరూపాం వా । కోహితేనామప్రజాపతే - ఇ

తరాత్ । కఇతి బ్రహ్మణోనామ, ఇతిపురాణాచ్చ । సోత్స్మితాం ఆ- ఈషత్ ఉత్ - ఉద్గతం, యత్ - స్మితం హాసః తేనసహితాం । ఉపాంత్యలోపశ్ఛాందసః । హిరణ్యప్రాకారాం - హిరణ్యస్యప్రాకారోవర్ణః ప్రకృష్ట ఆకృతిర్వాయస్యాస్తాం । ఆర్ద్రాం క్లిన్నాం । క్షీరోదధే రుత్పన్నత్వాత్ । ఆర్ద్రా నక్షత్రోత్పన్నాం । రుద్రరూపాంవా । రుద్రశబ్దోత్రమూర్ధన్యస్వరాదిః । ఆర్ద్రియారుద్రః ప్రథమాన పతిత్వాదా తథాదర్శనాత్ । అస్య జాయుకేకం । జ్వలంతీం - ప్రకాశమానాం । తృప్తాం - పూర్ణకామాం । అపిచ । తర్పయంతీం - భక్తాన్ మనోరథైరితి శేషః । పద్మేస్థితాం - పద్మాసీనాం । పద్మవర్ణాం - కమలసచ్ఛాయచ్ఛవిం । తాం - ప్రసిద్ధాం । శ్రియం । ఉపహ్వయే - ఆహ్వయే ॥ ౪ ॥

పృథ్వీధరాచార్యభాష్యం.

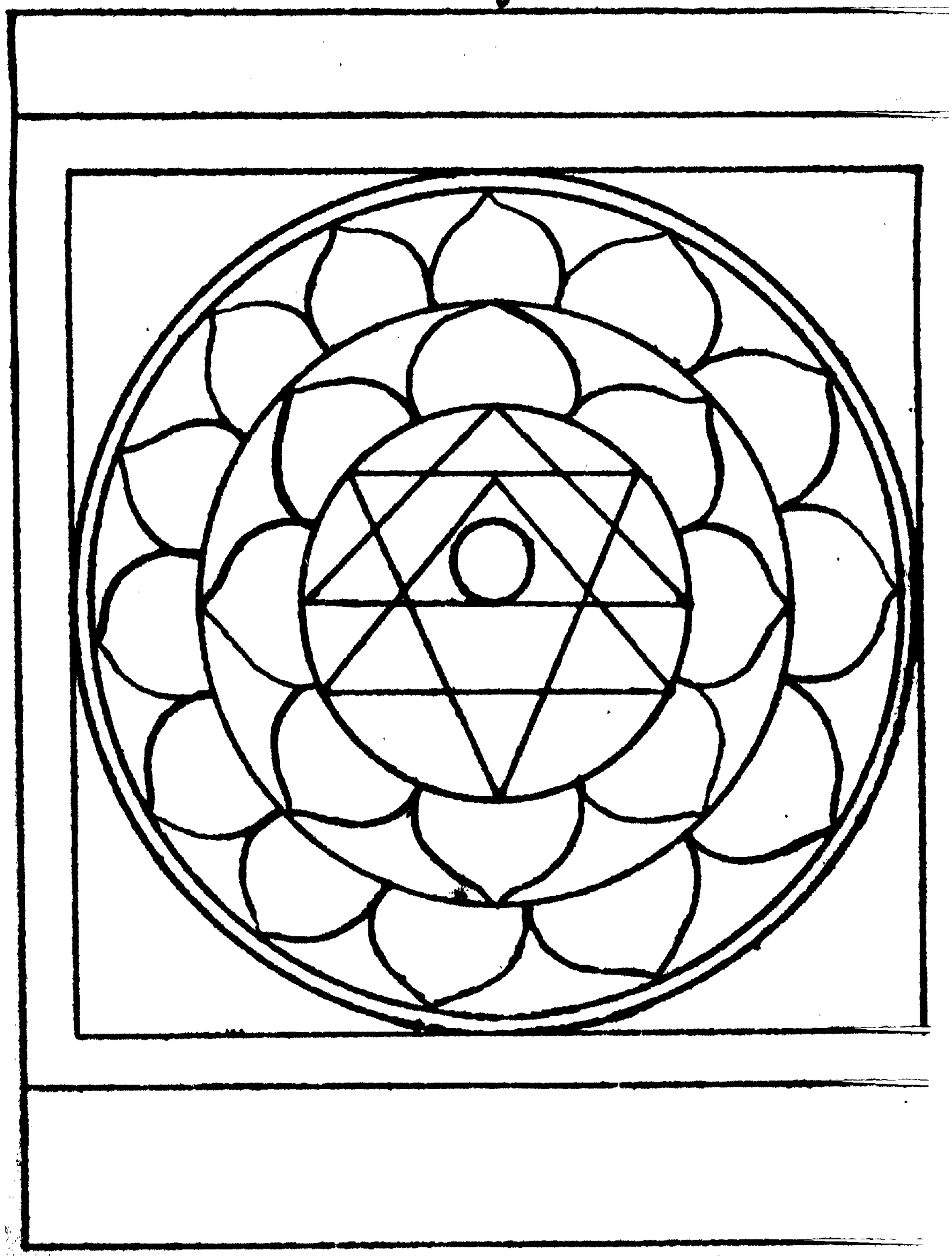
సోత్స్మితాం - ఉత్కృష్టస్మితేనసహితాం । హిరణ్యప్రాకారాం - సువర్ణావరణాం । ఆర్ద్రాం - శీతలగుణాం । జ్వలంతీం - జ్యోతిస్స్వరూపాం । తృప్తాం - భక్తిపూజాదిభి రితియావత్ । తర్పయంతీం - వరప్రసాదానుగ్రహవిశేషైః స్వభక్తానాం వాంఛాపూర్తికారిణీం । పద్మవర్ణాం కమలవద్భాసమానాం । పద్మేస్థితాం - పద్మాధిష్ఠితాం । తాం వాణీం వాక్యరూపాం - తాం ...

శ్రియం । ఇహ - మత్సమీపం ప్రతి । ఉపహ్వయే - ఆవాహనం కరోమీత్యర్థః ॥ ౪ ॥

సూక్తార్థరత్నాకరే - అనుష్ఠానప్రకరణే.

ఋచం చతుర్థీం శ్రీసూక్తే ప్రజపేదష్టలక్షకం । సహస్రం ప్రత్యహం జప్త్వా త్రిసాహస్రం భృగోర్దినే ॥ రాకాయాం పంచసాహస్రం క్షీరాహారో జితేంద్రియః ॥ పలాశసమిధా హోమో పాయసాంగో ఘృతేన చ ॥ తస్మాదశీతిసాహస్రం హోమశ్చాష్టసహస్రికః ॥ బ్రాహ్మణాష్టశతీపూజా శ్రీవాగ్బీజయుతం న్యసేత్ । సంవత్సరస్య తత్ప్రాప్తిర్భవిష్యతి న సంశయః ॥ ఆపంచపూరుషం సిద్ధ్యై నాత్ర కార్యా విచారణా ॥ శ్రీం ఐమితి సపల్లవన్యాసః ॥ ధ్యానం ॥ వరదాభయ శుకపుస్తక కరకలితాం కమలమధ్యగాం కలయే । కమలాం సస్మిత వదనాంకన కావరణ స్థితాం కాంచిత్ ॥ ఇతి ॥ ౪ ॥ ఇతి చతుర్థమంత్రవివరణ సంగ్రహః ॥

గీ॥ బంగారి కోటయందు చిరునవ్వు వెలంగి చల్లదనముచే తృప్తిజెంది భక్తులకు కామితముల నొసంగుచు కమల కోమల విమలగాత్రియై కమలమున నివసించి వెలుంగుచున్న సరస్వతీరూపిణి యగు మహాలక్ష్మిని నావద్దికి బిలిచెదనను యర్థముగల యీ మంత్రమును నిత్యము వెయ్యిసి వంతునను శుక్రవారం

బున 3 వేలు పున్నమయందు ౫ వేలు ఈలాగున జితేంద్రియుడై పాలు త్రాగుచు ౮ లక్షలు జపము జేయవలసినది - ౮౦ వేలు క్షీర తర్పణము - మోదుగ సమిధలతో ఆవు నెయ్యిచేత ౮ వేలు హోమం - ౮౦౦ బ్రాహ్మణ భోజనము - సంపత్సారస్వత బీజములతో న్యాసము. ఇట్లొనర్చిన లక్ష్మీ ప్రసాదము గలిగి ఆ తలలవరకు విద్యా ధనసంపత్తి గలుగును॥౪॥ఓం

మహాలక్ష్మీరత్నకోశే యంత్రోద్ధారః.

పూర్ణేందుం పూర్వమాలిఖ్య తద్బహిర్వహ్నిమండలం- అష్టకోణం వసుదళం త్రయోదశదళంతతః - భూబింబైన సమాయుక్తం మనుంతత్రక్రమాల్లిఖేత్ - స్వర్ణవారాజతేతామ్రె భూజపత్రేవిలిఖ్యతు - ఎతచ్చక్రంతుబధ్నీయా ద్వంధ్యానాంబహుపుత్రదం - సర్వైశ్వర్యకరందివ్యం సర్వపాపప్రణాశనం - గ్రహాకోపప్రశమనం త్రైలోక్యోపద్రవనాశనం -

శ్రీసూక్తే పంచమీఋక్.

శ్రీవిద్యావిలాసే.

శ్రీ - అస్యశ్రీశ్రీసూక్త ప్రథమవర్గ పంచమఋక్ మహామంత్రస్య - ఆనందఋషిః - త్రిష్టుప్ ఛందః - సర్వైశ్వర్య ప్ర

దాయినీ శ్రీమహాలక్ష్మీర్దేవతా - చం - బీజం - అంశక్తిః - శ
కీలకం - సర్వదారిద్ర్యనాశనీ శ్రీమహాలక్ష్మీప్రసాదసిద్ధ్యర్థే
వినియోగః - ఓం హ్రాం చంద్రాం ప్రభాసాం - అంగు - ఓం హ్రీ
యశసాజ్వలంతీం - తర్జనీ - ఓం హ్రూం శ్రియంలోకే దేవజు
ముదారాం - మధ్యమా - ఓం హ్రైం తాం పద్మినీమీం శ
మహంప్రపద్యే - అనామికా - ఓం హ్రౌం అలక్ష్మీర్మేనశ్యతా
కనిష్ఠికా - ఓం హ్రః త్వాం వృణే - కరతలక - ఏవం హృదయా
న్యాసః ॥ ధ్యానం ॥ తేజోమండల మధ్యగాం ద్వినయనాం దివ
ఆభరాలంకృతాం దేవీం పద్మవరాభయాం కరతలై ర్బిభ్రతీం తాం వ
రేణ్రతీం - నానాదివ్య విభూషణాంచ భుజతాం ద్వాభ్యాం స్వ
హారిణీం నానాభీష్ట వరప్రదాననిరతాం వందేపరాం దేవతాం

మంత్రః.

ఓమ్॥ చన్ద్రాంప్రభాసాం యశసాజ్వలంతీం
శ్రియంలోకే దేవజుష్టాముదారాం ।
తాంపద్మినీమీం శరణమహంప్రపద్యే
లక్ష్మీర్మేనశ్యతాంత్వాంవృణే॥

శ్రీవిద్యారణ్య భాష్యం.

అత్రాహంశబ్దప్రక్షేపః ప్రామాదికః - చన్ద్రాం చన్ద్రవత్ప్రకాశమానాం। ప్రభాసాం - ప్రకృష్టాభాః కాంతిర్యస్యాస్తాం। అఖండేత్యాపి। యశసా - కీర్త్యా। జ్వలంతీం - ప్రకాశమానాం। దేవజుష్టాం - దేవైరింద్రాదిభిస్సేవితాం ప్రీతాంవా। ఉదారాం - ప్రగల్భాంవా। పద్మినీం - పద్మలతారూపాం పద్మాకారాంవా। ఈమితినిపాత అనర్థకః। మితాక్షరేష్వనర్థకాః కిమీమిదితి యాస్కవచనాత్। ఈకారవాచ్యాంవా। తాం - శ్రియం। లోకే - ఇహలోకే - శరణం - రక్షిత్రీం। ప్రపద్యే ప్రపన్నోస్మి। అహమితి శేషః - అతః మే శ్రీః। మే - మమ। అలక్ష్మీః - అశ్రీః। నశ్యతాం - నాశంప్రాప్నోతు। త్వాంవృణే - శరణత్వేనవృణే॥౫॥ ఇతి ప్రథమవర్గః॥౧॥

పృథ్వీధరాచార్య భాష్యం.

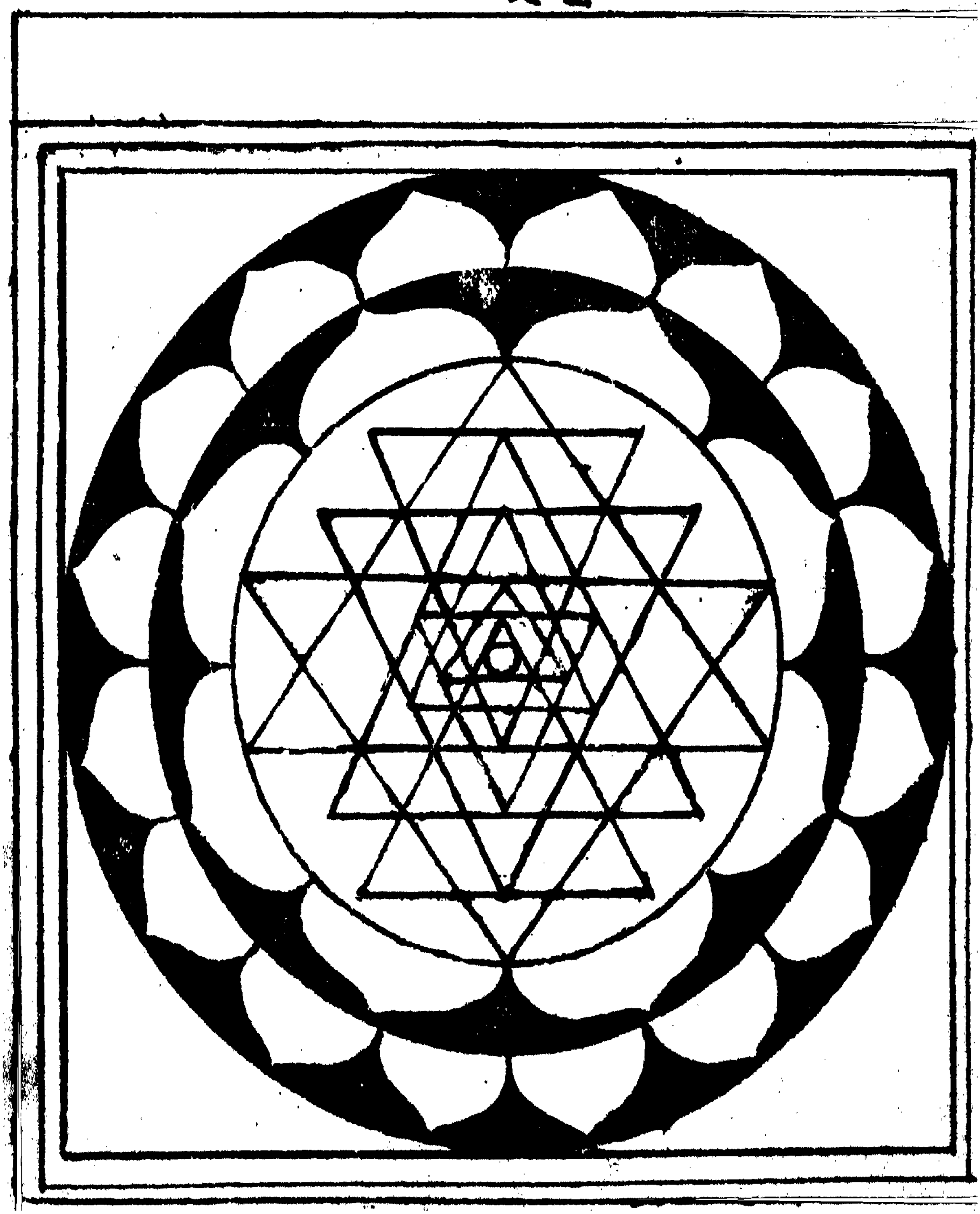
చంద్రాం - సంతోషకారిణీం। ప్రభాసాం - ప్రకృష్టేన భాస్వతీం। లోకే - లోకేషు చతుర్దశసు। యశసాజ్వలంతీం- ఐశ్వర్యసంపదౌదార్యాదిప్రయుక్త కీర్త్యాప్రకాశమానాం। అత ఏవదేవజుష్టాం - ఇంద్రాదిసేవితాం। ఉదారాం - విస్తారాం

ద్వితీయం దగుచు నిత్యము వెయ్యేసి వంతున నూట నలుబ నాలుగు దినములు జపించవలసినది. వట్టి అన్నమే భోజనము విరజాటక్షు చేసుకొని తిలాజ్య హోమములను జేయవలయును జప సంఖ్యయందు పది పాళ్లలో నొక పాలు కర్పూర గంధ దక తర్పణము తద్దశాంశము హోమము. అందరు ముత్తై లను పూజింపవలసినది. అన్ని గోవులకు కసవుమేత బెట్టవ యును. అన్ని కమలములతో లక్ష్మిని పూజింపవలసినది. ఇ ట్లొనర్చిన నీపుణ్య బలముచేత దేవీప్రసాదము గలిగి భూమి యందు దాగియుండు నిధి నిక్షేపములు దొరుకును - శత్రువులను జయించును - రాజపూజ్యత గలుగును. పగలు జపించినవారికి సూర్యలోక ప్రాప్తి రాత్రి జపించినవారికి చంద్రలోక ప్రాప్తి యగునది॥౧౯॥

ఇట్లు ప్రథమాధ్యాయము ముగిసెను.

యంత్రోద్ధారః.

బిందుం శక్తిం తతః పశ్చా వసుకోణం తతఃపరం - దశ కపద్వయం పశ్చాన్మనుచ్ఛ తం - అష్టపత్రం కలా పత్రం భూపురత్రయశోభితం ఏవంలిఖిత్వా శ్రీచక్రం సర్వ సిద్ధ్యైకకారణం - ఏనాంలక్షం జపేద్ధ్యాన్ పురశ్చరణ మార్గ

తః - పశ్చాద్యంత్రం సమాలిఖ్య బిందావేకాక్షరం న్యసేత్ - త్రి
కోణంతు సమారభ్య మన్వశ్రాంతం మనుం లిఖేత్ - భూగృహే మా
తృకాం లక్ష్మీం సమాలిఖ్య విధానతః - అనేన చక్రరాజేన సర్వ
కార్యాణి సాధయేత్

ఇతి ప్రథమసర్గః.

శ్రీసూక్తే షష్ఠీఋక్.

మహాలక్ష్మీరత్నకోశే.

అస్య శ్రీ శ్రీసూక్త ఆదిత్యవర్ణేతి షష్ఠఋఙ్మహామంత్ర
స్య - ఆనందఋషిః - త్రిష్టుప్ఛందః - శ్రీమహాలక్ష్మీ దేవతా
అంబీజం । శ్రీంశక్తిః - హ్రీంకీలకం - సర్వార్థసిద్ధయే మహాలక్ష్మీ
ప్రసాదసిద్ధ్యర్థే జపేవినియోగః - షడంగమాచరేద్ధీమాన్ మంత్ర
షట్కవిభాగతః - ధ్యానం - శ్రీమన్మంటపమధ్య చక్రవిలసత్తా
ర్థాం సుసంస్థస్వామిదేవీం దక్షిణవక్షసి ప్రణయినీం పద్మాకరా
శ్రితాం - కోటీరాంగదహార నూపురలసత్తాటంక వాసోమణిం
కస్తూరీతిలకాంచితాం శశిముఖీం వందే పరాం దేవతాం - ఉష్య
దాదిత్యసంకాశాం బిల్వకాననమధ్యగాం - తనుమధ్యాం శ్రియం
ధ్యాయేదలక్ష్మీపరిహారిణీం -

మంత్రః.

ఓం॥ ఆదిత్యవర్ణే తపసోఽధిజాతో వనస్పతిస్తవ
వృక్షోఽథబిల్వః । తస్యఫలాని తపసాను
దన్తు మాయాన్తరాయాశ్చబాహ్యా అల
క్ష్మీః॥౬॥ ఇతిద్వితీయవర్గే ప్రథమ ఋక్॥౧॥

శ్రీవిద్యారణ్యభాష్యం.

వృక్షోఽథేత్యథపదమపి బాహుళకాత్ । ఆదిత్యవర్ణే - ఆదిత్యస్య సూర్యస్యవర్ణ ఇవవర్ణో యస్యాః తస్యాస్సంబోధనం । హే శ్రీః - తవ - తపసః - నియమాద్ధేతోః । వనస్పతిః - అపుష్పాః ఫలవంతో యే తే వనస్పతయః స్మృతా ఇతిమానవాః । బిల్వః - బిల్వనామకః । వృక్షః - ద్రుమః । అధిజాతః - ప్రాదుర్భూతః త్వత్కరాదితిశేషః । బిల్వో లక్ష్మ్యాః కరే భవదితివామన పురాణే కాత్యాయనవచనాత్ । అథ - అనంతరం । తస్యబిల్వస్య ఫలాని - పక్వశలాటుకాని । తపసా - త్వదనుగ్రహాదిత్యర్థః అంతరా - అంతరింద్రియసంబన్ధినీ । మాయా - అజ్ఞానతత్కార్యాణిచ । బాహ్యాః - బహిరింద్రియ సంబంధిన్యః । యాస్తాః

అలక్ష్మీః - అశ్రియం । నుదంతు - అపనుదంతు నివారయం త్విత్యర్థః॥౬॥

పృథ్వీధరభాష్యం.

అథత్యనంతరార్థః । హేఆదిత్యవర్ణే - సూర్య సమాన కాంతె । తపసఃతపశ్చర్యాథకాం । వనస్పతిః - యోబిల్వవృక్షః తవనివాసయోగ్యః । అధిజాతః - ఉత్పన్నః । బిల్వాటవ్యాంమహాలక్ష్మీరుపాస్తెబిల్వనాయకమితి భార్గవపురాణాత్ * తస్యత్వత్కరజాతస్య బిల్వవృక్షస్య " తనుమధ్యా స్వహస్తార్థం బిల్వద్రుమంసముపాశ్రితే,, ఇతిభార్గవతన్త్రోక్తేశ్చ॥ ప్రసూనాదీని ఫలాని-మా- మాంప్రతి । అన్తరాః - అన్తర్గతాః । అలక్ష్మీః - యాబాహ్యాశ్చఅలక్ష్మ్యః । తవతపసాకరణేన । మదాశ్రితాన్తర్గత బాహ్యాలక్ష్మీ రూపదుర్గతీస్సర్వాః నుదన్త్విత్యాశయః॥

సారస్వతసిద్ధాం.

ఆదిత్యవర్ణే - తరుణార్కవ దరుణవర్ణే అరుణాంశురుణా తరంగితాక్షీమితి బాలారూపమంత్ర సూచితంభవతి । వనస్పతిర్బిల్వోవృక్షః తవతపసాధిజాతః । నీవారటనీత ఏ బిల్వార

న్యాం త్వత్తపసే జాతమితిభావః । తనుమధ్యాపురా బాలా నీవాత ముపాశ్రితా । బిల్వారణ్యే తపశ్చక్రే లక్ష్మీర్లోకహితార్థినీ ఇతి కాళికాపురాణ వచనాత్ । తస్యబిల్వస్య । ఫలానిత్వత్తః సాంసక్తికాని । మా - మయిస్థితాః । అన్తరాః - హృద్గతాజ్ఞా పాపాదిరూపిణ్యః । బాహ్యాః - దారిద్ర్యాదిరూపిణ్యః । యా మద్గతయఃతాః అలక్ష్మీః । నుదన్తు - నిరాసయన్తు । బిల్వనా ప్రియాయాస్తు నారాయణ్యాస్తపోబలాత్ । బిల్వారణ్యం ఫలత్ ద్యలోకాలక్ష్మీనివృత్తయె ఇతి బ్రహ్మాండపురాణ వచనాత్ । తత్ త్వబిల్వఫలస్యా నాశనాదికమలక్ష్మీపరిహారకంభవత్వితిభావః ॥ ౬॥

సౌభాగ్యసంజీవనం.

ద్వితీయవర్గే ప్రథమామృచంజపె త్రిష్ణాతిబాలా తరుణార ణశ్రీః । యస్యాస్తపోయోగబలేన బిల్వఫలాన్యలక్ష్మింశమయ తిన్యాసాం ॥ తనుమధ్యాంమహాలక్ష్మీం బాలా త్రిపురసుందరీం త్రిబిల్వపత్రైస్సంపూజ్య సహస్రంప్రజపేదృచం ॥ త్రిష్టుప్‌శివ ష్ఠరాయస్తాచ్ఛ వలక్షజపంచరేత్ । బిల్వస్యహవిషాహోమ జ్యహోమశ్చశస్యతే॥ ఐశ్వర్యేణార్చయెద్దేవీం బిల్వపత్రైర్మహా త్రయా । రుద్రలక్షప్రదీపైశ్చ నీరాజనవిధించరేత్ ॥ పక్వబిల్వ

ఫలాహారస్సతతంనియతవ్రతః । శాంతికృత్వాద్విధానేన జగ
దంబాప్రసాదతః ॥ అలక్ష్మింపరిభూయాశు మహాలక్ష్మింస్థిరాం లభే
దితి॥ ఐం శ్లీం సౌః ఐం హ్రీం శ్రీం ఇతి బీజషట్కేన అనులోమ
విలోమ పరివర్తితేన షట్త్రింశన్న్యాసాః॥ ధ్యానం॥ ఉద్యదాదిత్య
సంకాశాం బిల్వకాననమధ్యగాం । తనుమధ్యాం శ్రియంధ్యాయేద
లక్ష్మీపరిహారిణీం ॥ ఇతి॥ అస్యమంత్రస్యవిధివదేకా దశలక్ష
జపాత్ సారస్వతసిద్ధిః ॥ చతుశ్చత్వారింశల్లక్షజపాన్మహదైశ్వ
ర్య భోగధాన్యాభివృద్ధిః । తావత్పారాయణమాత్రేణాపి సభక్తి
కేనతదుచితఫలసిద్ధిరితితత్త్వం । పంచదశాక్షర్యాం షష్ఠోహాకారః
షష్ఠీమిమామృచంలక్షయతి । షష్ఠ్యాఃగాయత్ర్యాః ప్రణవార్థాభి
వ్యంజకత్వేన హార్దాజ్ఞాననివృత్తిద్వారా మోక్షదాయకత్వంచ
సిద్ధమితిఫలితం॥౬॥

తాత్పర్యము.

బాలార్కునిం బోలె అనురక్తంబై బిల్వారణ్యంబు
నగు తనుమధ్యా భగవతీ బాలారూపముచే లోక రక్షణార్థముగ
తప మొనరించు మహాలక్ష్మియొక్క తపః ప్రభావంబునం జేసి
యప్పటి మారేడుపండ్లు భుజించు వారికిని, స్నానము జేయు
వారికిని, అలక్ష్మీ పరిహారకంబులై మహాలక్ష్మీ స్థైర్యము నొసంగు

నని యర్థముగల ఈ మంత్రమును విధ్యుక్త ప్రకారముగ ౧౧ - లక్షలు జపము జేసినవారికి అజ్ఞాననివృత్తి పూర్వకజ్ఞాన ప్రాప్తి యును ౪౪ - లక్షలు జపము జేసినవారికి దారిద్ర్య నివృత్తి పూర్వక మహదైశ్వర్య లాభంబును గలుగుచున్నది - కాంచీ మండలంబున చంద్రగిరి సంభూతయగు నీవానదీ తటమున స్విలసిల్లు బిల్వారణ్యము నందలి తనుమధ్యా స్వరూపిణియగు నారాయణీ సన్నిధిని మహాలక్ష్మికి బిల్వైశ్వర్య హరిద్రార్చనంబులను అనేక దీప నీరాజనంబులన్ జేసి బీజాక్షర షట్కన్యాస పూర్వకముగ నీమంత్రమును జపించి బిల్వసారస్నాన మొనర్చుచు పక్వబిల్వ ఫలాశనుండై బిల్వఫలచర్వాజ్య హోమము జేసి బ్రాహ్మణ సువాసినీ సంతర్పణాదులం గావించిన నట్టి మహానుభావునికి యథోక్త ఫలంబు గలుగుననియును, అంతటి శక్తి లేనివాడైనను మంత్ర పారాయణ మాత్రముచేత యథోచిత ఫలముల నొందునని యును దెలియవచ్చెడు.

స్కాందే సనత్కుమార సంహితాయాం బిల్వమాహాత్మ్యే

"శివలింగార్చనోద్యోగీ జగద్రక్షణదీక్షితః । మహావిష్ణుస్తపశ్చ్యే త్తస్యైవసహచారిణీ ॥ మహాలక్ష్మీస్తపస్తేపే భర్తృసేవాపరాయణా । తదాబిల్వతరుర్జాతో లక్ష్మీదక్షిణహస్తతః ॥ తత్పత్రై

రర్చయామాస మహావిష్ణుశ్శంకరం । బిల్వపత్రార్చితస్తుష్టో మహా
దేవో దయానిధిః ॥ సర్వదేవోత్తమత్వంచ సర్వస్వాతంత్ర్యమే
వచ । ప్రదదౌ సర్వపూజ్యత్వం సర్వసిద్ధించవిష్ణవే ॥ శ్రీవృక్ష ఇతి
విఖ్యాతో బిల్వద్రుమ ఏవ పూజితః । త్రిగుణైస్త్రిదళైః పత్రై
స్త్రిమూర్తి ప్రీతిదాయకః ॥ త్రయీమయోऽయంవిఖ్యాతో నీతో
దేవైశ్చ నందనం । కైలాసేపి చ వైకుంఠే శ్వేతద్వీపే సురాలయే ॥
మందరాదిషు పుణ్యేషు క్షేత్రేషు సకలేష్వపి । పూజ్యంతే బిల్వతరవ
శ్శ్రీవృక్షా ఇతి నారద ॥ ఫలాని శ్రీతపోయోగా ద్యస్యాం క్షీరనిరా
సనే । లక్ష్మీప్రాప్త్యుపటీయాంసి సేవ్యంతే పుణ్యశాలిభిః ॥ జ్ఞాన
ప్రదమిమం వృక్షం దారిద్ర్యపరిహారకం । శ్రీప్రియం యోర్చయే
ద్బిల్వం సనరో భాగ్యవాన్భవేత్ ॥ శ్రీయంత్రం బిల్వపత్రైస్తు శివ
లింగమథాపివా । యోర్చయేదన్వహం భక్త్యా పురుషార్థాంశ్చ
మశ్నుతే॥" ఇత్యాది॥

కాళిదాసకృతదేవీ స్తోత్రేచ బిల్వార్చన ప్రాశస్త్యముక్తం
"వందిత్వచ్చరణాంబుజార్చనవిధౌ బిల్వీదళోల్లుంఠనాత్ త్రుట్యత్కం
టక కోటిభిన్నపరిచయం యేషాం నజగ్ముః కరాః । తేదండాం
కుశచక్రచాపకులిశ శ్రేణీశతైరంకితా జాయంతే పృథివీభుజః
కథమివాంభోజప్రభైః పాణిభిరితి"॥ ౬ ॥ ఇతి షష్ఠీ ఋక్వ్యాఖ్యాతా॥

తాత్పర్యము.

విష్ణువు జగద్రక్షణశక్తి కాముఁడై తప మొనరించుచు శివపూజ చేయఁబూనిన మహాలక్ష్మి తన దక్షిణ హస్తంబున బిల్వవృక్షమును సృజించి శివ పూజార్థముగ తద్దళంబుల నొసంగుచుండె గావున నాబిల్వ వృక్షమునకు శ్రీవృక్షంబని పేరు గలిగెనవియును, బిల్వార్చన చేయువారికి సంపత్సారస్వతము లబ్బునని యును, శివపురాణ మందలి బిల్వమాహాత్మ్యంబున జెప్పంబడిన దని శైవులు దానిని మిగుల గౌరవించెదరు.

యంత్రః.

బిందుశక్తిం తతః పశ్చాత్ త్ర్యస్రకోణం తతః పరం - దశద్వంద్వయుతం పశ్చాత్ మనుచ్ఛదసమన్వితం - అష్టపత్రం కలాపత్రం భూపురత్రయశోభితం - ఏవం లిఖిత్వా శ్రీచక్రం సర్వసిద్ధికారణం - ఏనాం లక్షం జపేద్విద్వాన్ పురశ్చరణ మార్గతః - పశ్చాద్యంత్రం సమాలిఖ్య బిందావేకాక్షరం న్యసేత్ - త్రికోణం తు సమారభ్య మన్వశ్రాంతం మనుం లిఖేత్ - అష్టచ్ఛదే కలాపత్రే శ్రీగాయత్రీం సమాలిఖేత్ - భూగృహే మాతృకాం

లక్ష్మీం సమాలిఖ్యవిధానతః - అనేనచక్రరాజేన సర్వకార్యా
ణి సాధయేత్

శ్రీసూక్తే సప్తమీఋక్.

మహాలక్ష్మీ రత్నకోశే.

అస్యశ్రీశ్రీసూక్త సప్తమ ఋక్ మహామంత్రస్య - వాసుదేవ ఋషిః - అనుష్టుప్ ఛందః - మణిమాలినీ లక్ష్మీర్దేవతా - ఓం శ్రీంబీజం - మంజ్ఞాం శక్తిః - శ్రీం కీలకం - సర్వకామ్యార్థసిద్ధయే - రాజరాజేశ్వరీ మహాలక్ష్మీప్రసాదసిద్ధ్యర్థే జపేవినియోగః - ఉపైతుమాం - అంగు - దేవసఖః - తర్జనీ - కీర్తిశ్చమణినాసహ మధ్య - ప్రాదుర్భూతోస్మి - అనామికా - రాష్ట్రేస్మిన్ - కనిష్ఠి - కీర్తిమృద్ధిందదాతుమే కరతల - ఏవం హృదయాదన్యాసః .. ధ్యానం - రాజరాజేశ్వరీం లక్ష్మీంవరదాంమణిమాలినీం - దేవీం దేవప్రియాం కీర్తింవందే కామ్యార్థసిద్ధయే ॥ హేమాభాం పీతవస్త్రాంకుచభరనమితాం మధ్యదేశకృశాంగీంకాంస్యం పుల్లాంభోజయుగ్మాం కరకమలయుగే ధారయంతీమభీతిం - ముక్తాహారాముదారాం మణిమయమకుటాం శోభమానాంచపద్మాం భక్తాభీష్టప్రదాన ప్రథితగుణగణాం సౌమ్యహంవిశ్వభూతిం.

మంత్రః.

ఓం॥ ఉపైతుమాం దేవసఖః కీర్తిశ్చ మణినా సహ।
ప్రాదుర్భూతోఽస్మి రాష్ట్రేఽస్మిన్ కీర్తిమృద్ధిం దదాతు మే

శ్రీవిద్యారణ్యభాష్యమ్.

హే లక్ష్మి! । దేవసఖః - దేవో మహాదేవస్తస్య సఖా కుబేరః । కీర్తిః - కీర్త్యభిమానినీ తదాఖ్యా దక్షకన్యా దేవతా । మణినా - చింతామణినా । మాణిభద్రేణ కోశాధ్యక్షేణ వా । సహ - సహితః । అహం । అస్మిన్ రాష్ట్రే - జనపదే । ప్రాదుర్భూతః - ఉత్పన్నః । అస్మి - ఆసం । స దేవసఖస్తత్సంబంధి సంగత్యా । కీర్తిం - యశః కోశం వా । ఋద్ధిం - సర్వభోగ్యసమృద్ధిం । మే - మహ్యం । దదాతు - యచ్ఛతు॥ ౭॥

పృథ్వీధరాచార్య భాష్యం.

దేవసఖః - కుబేరః । కీర్తిః - యశశ్చ । మణినా - చింతామణినా సహ । మాముపైతు - మాం ప్రాప్నోతు । అస్మిన్ రాష్ట్రే - మర్త్యలోకే । ప్రాదుర్భూతోఽస్మి - జాతః । త్వయా న్వేషణీయస్త్వత్కటాక్ష లక్ష్య ఇతి యావత్ । స దేవో మే మహ్యం ।

కీర్తిః - దిగంతవిశ్రాంతంయశః। ఋద్ధిం - అష్టైశ్వర్యసమృద్ధించ, దదాతు - ప్రయచ్ఛతు॥౭॥

ఆంధ్రవల్లీ.

హేశ్రీః త్వదుపాసకోహం యస్మాదస్మిన్రాష్ట్రేమర్త్యలోకే ప్రాదుర్భూతోజాతోస్మి తస్మాదహంమానవజన్మ సాధారణా మపపత్తిమసహమానస్త్వాంప్రార్థయే। త్వదీయత్వాన్మమత్వే దాజ్ఞప్తోమాముద్ధర్తుం। దేవసఖః - కుబేరః - భవాయదేవాయనమ ఇత్యాదౌ దేవశబ్దాభ్యాసేన సామానాధికరణ్య బలాద్దేవ శబ్దో మహాదేవేరూఢః। తస్యసఖా - దేవసఖః। రాజాహాస్సఖిభ్యష్టచ్ । కుబేరస్యశ్రీంబక సఖఇత్యభిధానం «కుబేరస్తపసా పూర్వం తోషయామాసశంకరం । శివాజ్ఞంతుమహాలక్ష్మీః కుబేరస్యవశేస్థితా॥ తస్మాల్లక్ష్మీప్రదానాయ కుబేరోధికృతోభవత్ । తస్మాద్భక్తవాత్సల్యం శ్రీదేవ్యాప్రకటీకృతం॥ అనుగృహ్ణాతియం శ్రీస్తం కుబేరఅనుధావతి,, ఇతి ఈశానసంహితా వచనాత్ । కీర్తిః - యశోభిమానినీదేవతా। «కీర్తిర్మతిర్ద్యుతిర్గ పుష్టిస్సమృద్ధిస్తుష్టిరేవచ । శ్రీలిస్మృతిర్బలంమేధా శ్రద్ధారోగ్యజయాదికాః॥ దేవతాశక్తయస్సర్వా స్తత్తద్దేవాంశగానృప । మహాలక్ష్మీ

ముహాసంతే తస్యాః కింకర్య ఏవ తా,, ఇతిభార్గవసంహితా వచ నాత్ । కీర్తిర్లక్ష్మీ ప్రేష్యా । మణినా చింతా మణినా సహ । “ కామధేనుః కల్పవృక్షాస్సు ధా చింతామణి స్తథా । ఐరా వణోచ్చైః శ్రవసా ఏప్సరః కౌస్తుభేందవః । మహాలక్ష్మ్యంశ గా స్సర్వే క్షీరసాగరసంభవాః । శ్రియమేవోపజీవంతి తేషాం దేవా శ్చ దేవతా,, ఇతి సారసంహితా వచనాత్ సూయుష్మైతు కీర్తి వృద్ధించమే దదాతు । మత్సమీపమాగత్యత్వ దాజ్ఞయా తేమదిష్టం సాధయన్త్వితిభావః॥౭॥

శ్రీరత్నకోశే.

అనుష్టుభర్చం శ్రీసూక్తేసప్తమీం ప్రజపేద్బుధః । ద్వాత్రిం శల్లక్షపర్యాప్తా సిద్ధింప్రాప్నోతినాన్యథా ॥ కుబేరాద్యాస్తస్య దేవాః ప్రత్యక్షాస్స్యుర్నసంశయః । చింతామణ్యాదిరత్నాని న కాపినిధయస్తథా॥ వశేతస్యభవిష్యంతి సిద్ధమంత్రస్యయోగినః । భూతప్రేతపిశాచాది గ్రహపీడానివారణం ॥ ప్రయతఃప్రజపేన్మం త్రం రాత్రికాలెవిశేషతః । మార్గ్యాభిర్బిల్వపత్రైశ్చ సకుశైశ్చ కుశేశయైః ॥ సహరిద్రాక్షత యవైస్తండులైశ్చ సమూక్తికైః । కుంకుమైరర్చయేద్దేవీం ప్రసూనైశ్చవిశేషతః ॥ కేతకీకుందమం దారైః తులసీదమనాదిభిః । లక్ష్మీనామ్నాం సహస్రేణ శ్రీబీజ

సహితేనచ॥ శ్రీయంత్రంపూజయేన్నిత్యం నిత్యకర్మావిరోధతః ।
ప్రజపేత్తుల్యగాయత్రీం పురశ్చరణదీక్షితః ॥ సహస్రాంకుశమా
యాంచ సహస్రకర్షణపల్లవం । స్వాహాన్తంచనమోన్తంచ శ్రీ
మంత్రమృచియోజయేత్ । సప్రవాళాక్షమాలాభి స్త్రిసంధ్యం నిత్య
శోజపేత్ ॥ ధూపయేద్వృక్షధూపైశ్చ ఘృతదీపైశ్చభాసయేత్ ।
ద్రాక్షాఫలంచ ఖర్జూరం రంభాక్షీరేక్షుసంయుతం ॥ మధ్వాజ్య
దాడిమీచూత నారికేళాంశ్చమర్పయేత్ । సువాసినీస్సమభ్యర్చ్య
స్తుత్వాచైస్తోత్రపాఠకైః॥ హుత్వాపామార్గసమిధో ఘృతాహుతి
పురస్సరాః । కట్వామ్లలవణాదీని త్యక్త్వానియతభుగ్వ్రతీ॥ సా
ధకాద్వత్సరేసిద్ధిం ప్రాప్నుయాన్నాత్రసంశయఇతి । ఓంహ్రీం
శ్రీం ఐంశ్రీంహ్రీం ఓంహ్రీంక్రోం ఇతిబీజనవకం ప్రతిన్యాసం
యోజయేత్ అస్యమంత్రస్య కుబేరఋషిః। మణిమాలినీ లక్ష్మీ
ర్దేవతా । అనుష్టుప్ఛందః । శ్రీంబ్లూంక్లీం బీజాని॥ ధ్యానం॥
రాజరాజేశ్వరీం లక్ష్మీంవరదాం మణిమాలినీం । దేవీందేవప్రి
యాం కీర్తింవందేకామ్యార్థసిద్ధయే॥౭॥ ఇతిసప్తమస్వాహావృతిః॥

తాత్పర్యము.

ఓ మహాలక్ష్మీ నే నీ మర్త్యలోకమున జన్మించి లేద
వాడనైనను నిన్నుంగొల్చెద గాన నీ యాజ్ఞచే ధనాధిపుండనైన

రాజ రాజును నావద్దకి వచ్చి ధనము నొసంగుగాక నీ కింకరియగు కీర్తిదేవత నన్నుం జెందని. నీ ప్రసాదమువలన నేను రత్నములు మొదలగు భాగ్యములను జెంది వర్ధిల్లెదను. ఇట్టి యర్థముగల ఈ మంత్రమును ౩౨ లక్షలు విధ్యుక్త ప్రకారముగ జపము జేసెనేని సిద్ధించును. శ్రీ దేవతానుగ్రహము వలన కుబేరాదులు ప్రత్యక్షమై ధనాది కామ్యము లొసంగెదరు. అట్టి సిద్ధపురుషుడు గ్రహ పీడాది దోషంబులను నివారింప గలుగును॥ ౭॥

మహాలక్ష్మీరత్నకోశే యంత్రోద్ధారః.

పంచవింశతికోష్ఠాని లిఖిత్వా హ్యాత్తుభూపురం - భూపురే
సప్తవర్ణాంశ్చ షట్కోణేషు సంలిఖేత్ - విలిఖేద్బిల్వఫలకే
మాతృకాబీజసంయుతం - సహస్రం ప్రజపేత్సంపుటం స్థాపయే
దంగణే సుధీః - సర్వసౌభాగ్యమాప్నోతి పుత్రపౌత్రైః ప్రమోదతే -
పుష్యయుక్తచతుర్దశ్యాం మధ్యాహ్నే శ్రియమర్చయేత్ - రక్తపు
ష్పైశ్చ మంత్రేణ బిల్వపీఠే వినిక్షిపేత్ - సహస్రం ప్రజపేద్ధీమా
న్ సమాయాతి స్వయం నృపః - ద్విక్రోశాద్ద్విసహస్రేణ త్రిక్రోశాత్త్రి
సహస్రతః - చతుస్సహస్రాత్తు క్రోశాదాగచ్ఛేన్నాత్ర సంశయః.

శ్రీసూక్తే అష్టమీఋక్.

మహాలక్ష్మీరత్నకోశే.

అస్యశ్రీశ్రీసూక్త క్షుత్పిపాసామిత అష్టమ ఋక్ మహామంత్రస్య - శ్రీమహావిష్ణుః ఋషిః - అనుష్టుప్ ఛందః - సర్వైశ్వర్యకారిణీ మహాలక్ష్మీర్దేవతా - క్షుం బీజం - హాంశక్తిః శ్రీం కీలకం - శ్రీమహాలక్ష్మీప్రసాదసిద్ధ్యర్థే జపేవినియోగః - ఓంరం క్షుత్పిపాసామలాం జ్యేష్ఠాం - అంగు - ఓంహ్రీం అలక్ష్మీం - తర్జనీ - ఓంహ్రీం నాశయామ్యహం - మధ్యమా - ఓంహ్రీం - అభూతిమసమృద్ధించ - అనామి - ఓంరం సర్వాన్నిర్ణుద - కని - ఓంరం హ్రీంశ్రీం హ్రీంరంమేగృహాత్ - కరతల - ఏవంహృదయాదిన్యాసః - ధ్యానం - ధ్యాయేద్దేవీం మహాలక్ష్మీం దారిద్ర్యోచ్చాటకారిణీం - పంకజాసనమధ్యేతు సుఖాసీనాం శుచిస్మితాం - హేమాంబరధరాం హేమ పద్మపీఠోపరిస్థితాం - ముక్తామాణిక్యవైదూర్యై రతిక్వణితనూపురాం - రత్నబద్ధస్రజాంచైవ రత్నకుండలమండితాం - విచిత్రరత్నవద్భూషాం విచిత్రావయవైర్వృతాం - పద్మద్వయధరాంచైవ వరదాభయధారిణీం - చామరాభ్యాంవీజ్యమానాం సితచ్ఛత్రోపశోభితాం - శంఖపద్మ నిధి

ధ్యానంచ సవితాంపాదయుగలతః - జ్యేష్ఠాప్రహరణోద్యుక్తామ సమృద్ధివినాశనీం - అభూతిహరణాందేవీం ధ్యాయేత్సంపత్ప్రదాయినీం - అజ్ఞానపాతక తమస్తతిసూర్యరశ్మిం దౌర్భాగ్యభూధర విదారణవజ్రమీడే - రోగార్తిఘోరఫణి మర్దనపక్షిరాజం లక్ష్మీపదద్వయమనర్ఘహారం సుభార్థీ.

మంత్రః.

ఓం॥క్షుత్పిపాసామలాం జ్యేష్ఠామలక్ష్మీం నాశయామ్యహం
అభూతిమసమృద్ధించ సర్వాన్నిర్ణుదమేగృహాత్ ॥౮॥

శ్రీవిద్యారణ్యభాష్యం.

క్షుత్పిపాసామలాం - అశనాయాతృష్ణా మలినాత్మికాం । జ్యేష్ఠాంశ్రియఃపే ప్రాగుత్పన్నామిత్యర్థః । అలక్ష్మీం - అశ్రియం । అహం । నాశయామి - నాశంప్రాపయామి ! హేశ్రీః । త్వం । అభూతిం - అసంపత్తిం । తథాసర్వాం అసమృద్ధిమపి అనభివృద్ధిం । మే - మమ । గృహాత్ - గేహాత్ । నిర్ణుద - నిష్కాసయ ॥౮॥

పృథ్వీధరాచార్యభాష్యం.

హే అగ్నే క్షుత్పిపాసామలాం - క్షుత్పిపాభ్యాం - మలినాం కృశాంగీం । జ్యేష్ఠాం - శ్రియః అగ్రజాం । క్షీరోదమథన సమయే అలక్ష్మ్యగ్రపూర్వముత్పన్నతయా జ్యేష్ఠతామాహుః । ఏతాదృశీమలక్ష్మీం అశ్రియం । అహంనాశయామి । హేమహాలక్ష్మి త్వమే వంకురు । అభూతిం - అనైశ్వర్యం । సర్వామసమృద్ధిం - సకల భోగ్యవృద్ధిరాహిత్యంచ । మేగృహాత్ - మమగేహాత్ । నిర్ణుద- ఉచ్చాటయ, నిరాసయేత్యర్థః॥౮॥

లక్షంజపేన్మహామంత్రం సర్వసిద్ధ్యైకకారణం - హుత్వా పద్మత్రిమధ్వక్త మలక్ష్మీంనాశయెద్ధ్రువం - క్షుధంప్రశమయె దగ్నిం పిపాసాంక్షీరహోమతః - తిలైర్మలంహరేద్ధీమాన్ జ్యేష్ఠాంవ్రతైననాశయెత్ - అభూతిం బిల్వపత్రైశ్చ తత్ఫలంత్వసమృద్ధికృత్ - ఏతద్గుహ్యతమంప్రోక్తం హునేత్కార్యానురూపతః -

లక్ష్మీయామలే.

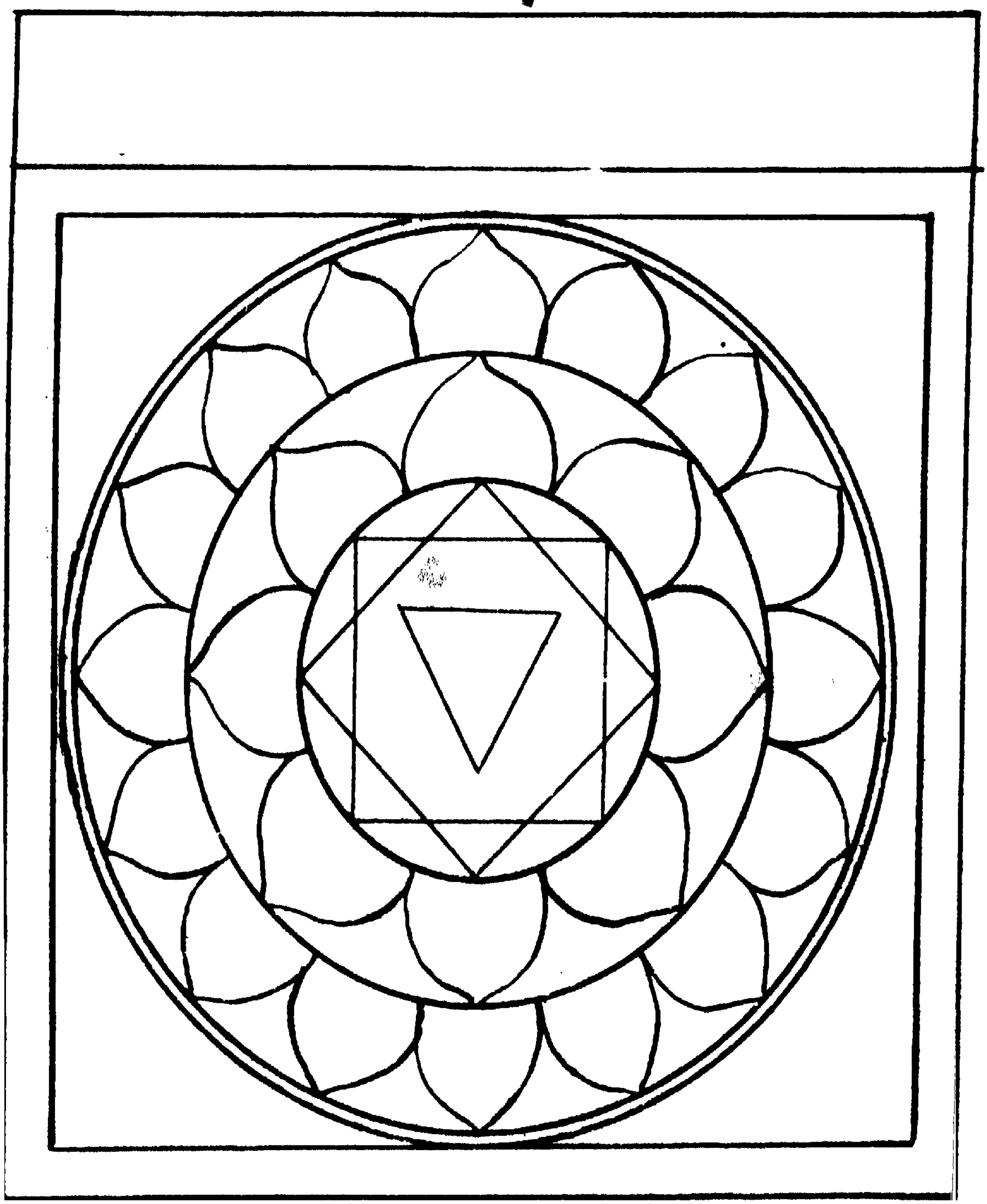
ప్రజపేద్విధినానిత్యం శ్రీసూక్తేచచతుష్టయం । ప్రత్యక్షరసహస్రంచ గాయత్రీమపితావతీం ॥ శ్రీగాయత్రీం దశాంశంతు లక్ష్మీమంత్రంశతాంశకం । అనిష్టపరిహారార్థో మంత్రో

యంపరికీర్తితః॥ దౌర్భాగ్యంశమయేదేవ దుర్గాపింపరిమార్జయేత్ । వీరాసనసమాసీన అగ్నిహోత్రపురఃస్థితః ॥ ఫలాశీప్రజపేన్మంత్రం భక్త్యారుద్రాక్షమాలయా । తిలహోమంప్రకుర్వీత విరజామపిహావయేత్ ॥ ఘృతేనజుహుయాల్లక్ష్మీం దౌర్భాగ్యం తస్య నశ్యతి । సౌభాగ్యంజాయతేతస్య నాత్రకార్యావిచారణా ॥ ఠం హ్రీంశ్రీం క్లీంఠం ఇతి బీజపంచకేన సమస్తాంగన్యాసః ॥ ధ్యానం ॥ అజ్ఞానపాతక తమస్తతితీవ్రరశ్మిం దౌర్భాగ్యభూధర విదారణవజ్రమీడే । రోగార్తిఘోరఫణిమర్దన పక్షిరాజం లక్ష్మీపదద్వయమనర్థ హరంసుఖార్థీ ॥ ఖడ్గంసపాశచక్రంచ కమలం వరమేవచ । కరైశ్చతుర్భిర్బిభ్రాణాంధ్యాయేచ్చంద్రాననాం శ్రియం॥ ఇత్యష్టమర్త్వివరణ సంగ్రహః॥౮॥

తాత్పర్యము.

తొల్లి దేవాసురులు క్షీర సముద్రమును మథించినపుడు ఆకలి దప్పులచే డస్సి మలినమైన అవలక్షణముగల పెద్దమ్మ పుట్టినది. ఆమె లోకమునంత తని వ్యాపించియున్నది. ఓ మహాలక్ష్మి నిన్ను గొలిచిన బలముగల నేను ఆ పెద్దమ్మను నాశము జేయుచున్నాను. నీవు నాయింట నుండి దరిద్రతను, కొరవను, లేనట్లు చేయుమని లక్ష్మిని ప్రార్థించుట ఏ యర్థము

৮

గల మంత్రమును ౩౨ వేలు జపించిన సిద్ధించును. ఇది సర్వానిష్ట పరిహారకంబు, సకలదుర్దోష శామకంబు, దారిద్ర్య పరిహారకంబు, ఐశ్వర్య ప్రదమనంబడును॥౮॥

మహాలక్ష్మీరత్నకోశే యంత్రోద్ధారః

చంద్రం భువనదిక్కోణె వసుపద్మంతతో లిఖేత్ - తస్యబహిస్త్వష్ట పత్రేస్యాద్భూపురద్వయసంయుతం - బిందౌలక్ష్మీం సమాలిఖ్య లిఖెన్మాలంయథాక్రమం - భూపురెమూర్త్యకాం చాపి మూలమంత్రం శ్రియంలిఖేత్ - యంత్రస్యధారణాత్తాత వర్ధంతె సర్వసంపదః - అలక్ష్మీంనాశయెదాశు పూర్వోక్తాన్యశుభానిచ - ఆయుష్కామో జపెల్లక్షం మంత్రమెకాగ్రమానసః - దూర్వాయాచాహుతింపలత్వా పురుషాయురవాప్నుయాత్.

శ్రీసూక్తె నవమీఋక్.

మహాలక్ష్మీరత్నకోశే.

అస్యశ్రీశ్రీసూక్త నవమఋచో గంధద్వారేతి మహామంత్రస్య - శ్రీమహావిష్ణు ర్ఋషిః - అనుష్టుప్ఛందః - శ్రీమహాలక్ష్మీర్దేవతా - గం బీజం హ్రీం శక్తిః శ్రీం కీలకం - శ్రీమహా

లక్ష్మీప్రసాదసిద్ధ్యర్థే గంధద్వారేతి మంత్రజపే వినియోగః - గంధద్వారాం అంగు - దురాధర్షాం - తర్జనీ - నిత్యపుష్టాం - మధ్యమా - కరీషిణీం - అనామి - కనిష్ఠి - ఈశ్వరీగ్ం సర్వభూతానాం । తామిహోప - హ్వయే శ్రియం - కరతలకర - ఏవం హృదయాది న్యాసః - ధ్యానం - కల్పద్రోః పాదమూలే ద్రుతకనకసిభా చారుసింహాసనస్థా । హస్తైః పద్మౌ వరదమభయం ధారయంతీంచ మాలాం - నానాభూషాంశుభేషాం మణిమకుటధరాం దివ్యగంధానులేపాం । ధ్యాయేత్సంపూర్ణ కామ ప్రదకరకమలాం కంబుకంఠీం హృదబ్జే - ఏవంధ్యాత్వా జపేన్మంత్రం లక్ష్మంసర్వార్థసిద్ధయే.

పంచవింశత్యాయే - పురశ్చర్యాముద్రా లక్షణభేదాని సర్వవశీకరణ విషయకార్యాణీతి ద్రష్టవ్యం - మహత్వాపాదకః - ప్రభుత్వసాధకః - కృషిఫలప్రదః - ధనధాన్య పశు సమృద్ధికరః - అయం.

మంత్రః.

ఓం॥ గన్ధద్వారాందురాధర్షాం నిత్యపుష్టాంకరీషిణీం।
ఈశ్వరీంసర్వభూతానాంతామిహోపహ్వయేశ్రియం॥

శ్రీవిద్యారణ్య భాష్యం.

గన్ధః - ఘ్రాణగ్రాహ్యో గుణః, ద్వారం - లక్షణం, యస్యాస్తాం । దురాధర్షాం - కేనాపి ధర్షయితుమశక్యాం । నిత్యపుష్టాం - నిత్యం - సదా - సస్యాదిభిః పుష్టాం - సమృద్ధాం । కరీషిణీం - కరీషశ్శుష్క గోమయాది స్తద్వతీం । గవాశ్వాది బహుపశు సమృద్ధామితియావత్ । సర్వభూతానాం - సకల ప్రాణినాం । ఈశ్వరీం - అధిష్ఠాత్రీం । ఆధారభూతాం వా । తాం - భూరూపాం । శ్రియం । ఇహ । ఉపహ్వయే - ఉపాహ్వయే ॥౮॥

పృథ్వీధరాచార్య భాష్యం.

హే అగ్నే । గంధద్వారాం - గంధవతీం పృథివీరూపాం । దురాధర్షాం - దుస్సహాం, కేనాపి ధర్షయితుమశక్యామిత్యర్థః । నిత్యపుష్టాం - నిత్యం సస్యాదిభిః పోషణశీలాం । కరీషిణీం - శుష్కగోమయవతీం అనేన పృథివ్యా అసంఖ్యాత పశుమత్త్వం వ్యజ్యతే । సర్వభూతానాం - సమస్తప్రాణినాం । ఈశ్వరీం - నియామికాం, ప్రభురూపాం । తాం శ్రియం - లక్ష్మీం । ఇహ - అస్మిన్ దేశే । అహముపహ్వయే - మత్సమీపం ప్రత్యాగచ్ఛేత్యా

హ్యాసంకరోమీత్యర్థః ॥ విష్ణుపత్నీం మహాందేవీమితి భూసూక్తే। శ్రీమహానీశారదా దుర్గా సీతా సత్యా చ భామినీ । రుక్మిణీ తులసీ రాధా స్సర్వాలక్ష్మ్యంశ సంభవా ఇతి శ్రీరహస్యే॥౯॥

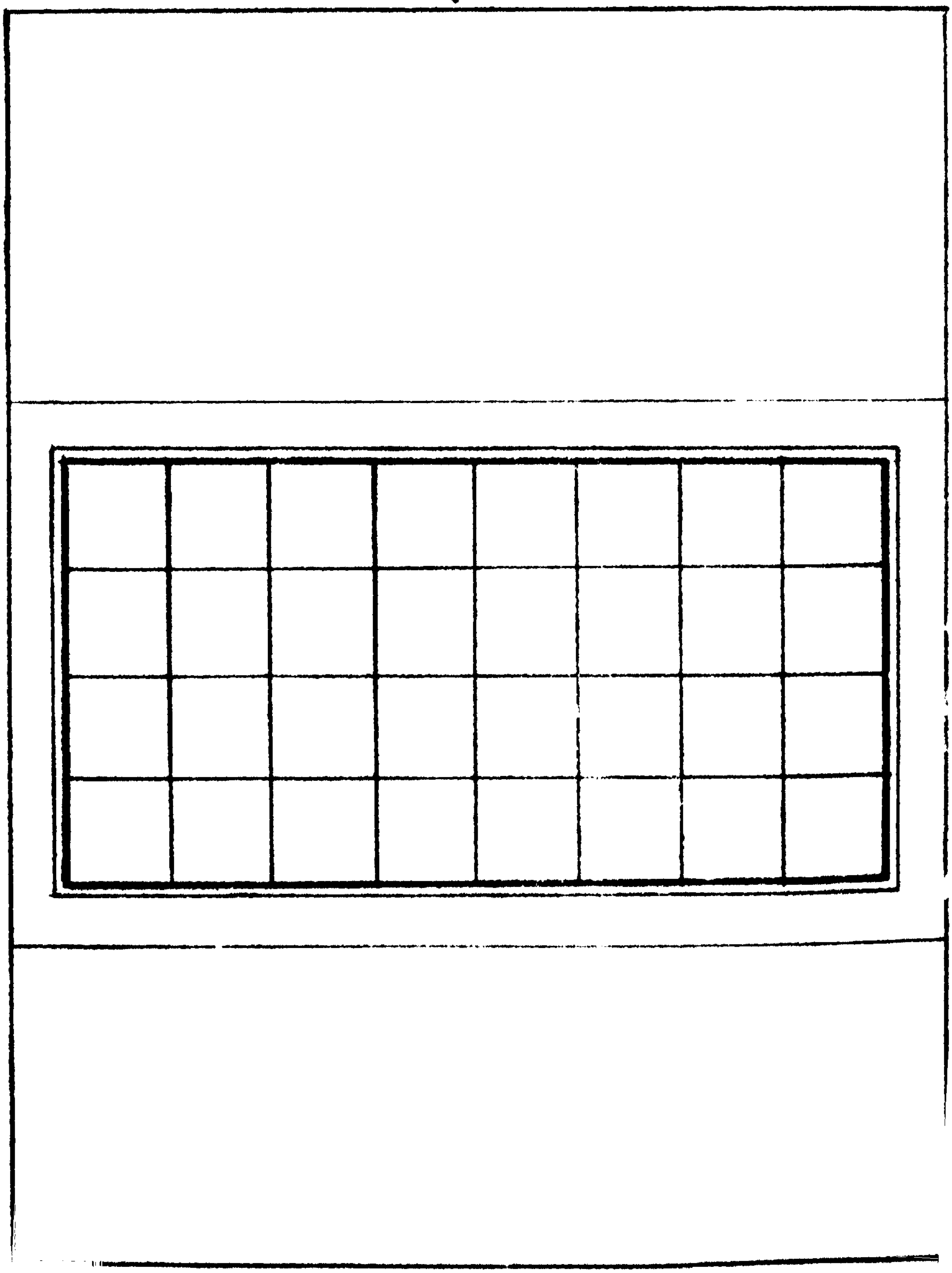
వైఖానసవిద్యాయాం.

ఋచమానుష్టుభీం గంధద్వారామితి జపేచ్ఛ్రియః। పత్యుత్రశతానాంతు సహస్రాణాం చ సంఖ్యయా ॥ పద్మాక్షమాలయా పద్మాసనస్థస్సహాపార్థివం । బీజం విన్యస్య మాత్రేణ శ్రీబీజేన చ తజ్జపేత్॥ కర్పూర చంద్రకస్తూరీ శ్రీఖండాద్యైస్సుగంధైః । ౧౦ భద్రైస్సమభ్యర్చ్య స్థండిలే శ్రియమర్చయేత్ ॥ గోబృందానుగతాంధ్యాత్వా సురభీస్సస్యమాలినీం । పృథులాం ప్రాణినామిత్థాం దుగ్ధపూర్ణాం శ్రియమర్చయేత్॥ కృషిఫల ప్రదః ధనధాన్య పశుసమృద్ధికరః । పుణ్యగంధప్రదః, మహత్వాపాదకః, ప్రభుత్వసాధకశ్చ మంత్రోయం॥౯॥ఇతి నవమర్గ్వివరణ సంగ్రహః॥

తాత్పర్యము.

మంచి గంధములచేత పరిమళించునది, ఎవ్వరిచేతను తిరస్కరింప కూడనిది. ఎప్పుడును పంట పైరులచే పుష్టికలిగినది పశ్వాదిసమృద్ధి కలది - సకల భూతములకును ఆశ్రయమైన

F

ద్యోతిక యగు శ్రీ స్వరూపిణియైన మహాలక్ష్మిని నే నివ్వట
పినిచెడునని యర్థము గల యీ మంత్రమును అక్షరలక్ష సం
ఖ్యాక ప్రకారము జపించినచో కృషి ఫలసిద్ధి గలిగి ధనధాన్య
పశుసమృద్ధి యగుననుట ॥౯॥

యంత్రోద్ధారః.

త్ర్యశ్రం దళద్వాదశరేఖా ముఖ్యం తు నవరేఖకం - కంఠదేశే
తు మంత్రం తు లిఖిత్వా శ్రీయుతాక్రమం - యంత్రమేతన్మహాపుణ్యం
సర్వవశ్యకరం పరం - తామ్రపత్రే సమాలిఖ్య స్థాపయేద్గృహే
నిత్యం - కూపిద్వా ప్రపురుషోవాపి తస్య గృహే న మాప్నుయాత్

శ్రీసూక్త దశమీయృక్.

మహాలక్ష్మీ రత్నకోశే.

అస్య శ్రీ శ్రీసూక్త మనసః కామమితి దశమఋచో మహా
మంత్రస్య - కామఋషిః - అనుష్టుప్ ఛందః - శ్రీమహాలక్ష్మీ
ర్దేవతా - మం బీజం సం శక్తిః శ్రీః కీలకం - మహాలక్ష్మీ
ప్రసాదసిద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః - ఓం మనసః కామమాకూతిం -
అంగు - వాచస్సత్యం - తర్జ - అశీమహి మధ్య - పశూనాం

నాం రూపమన్నస్య - అహామి - శ్రీం మయి శ్రీః - కనిష్ఠికా -
ఓం ఐం లం వం శ్రీం శ్రయతాం యశః - కరతల - ఏవం హృద
యాదిన్యాసః - ధ్యానం - కాంత్యా కాంచనసన్నిభాం ద్విప
యనాం కల్హారమాలావతీం కస్తూరీతిలకాం కరైశ్చకమలే కంఠే
నముక్తావళిం - శేషాశేషవిశేషభూషణ రతాం సంబిభ్రతీం
కుండలాం పద్మాక్షీం భజ సర్వదాభిలషిత ప్రాప్త్యై సమృద్ధశ్రియై -
ఏవం ధ్యాత్వా జపేన్మంత్రం లక్షమాత్రమతంద్రితః - అతఃపరం
షడ్వింశ ధ్యాయి ద్రష్టవ్యం -

మంత్రః.

ఓం॥ మనసః కామమాకూతిం వాచః సత్యమశీమహి।
పశూనాం రూపమన్నస్య మయి శ్రీః శ్రయతాం యశః॥

శ్రీవిద్యారణ్యభాష్యం.

హే శ్రీః । మనసః కామం - మనోరథం । ఆకూతిం -
సంకల్పం । వాచః - వాగింద్రియస్య । సత్యం - యాథార్థ్యం ।
పశూనాం - గోమహిష్యాదీనాం । రూపం - క్షీరాది । అన్నస్య -
అదనీయస్య యవవ్రీహ్యాదేః । రూపం - భక్ష్యాది చతుర్విధం।

అశీమహి - లభేమహి । శ్రీః - సంపత్ । యశః - కీర్తిశ్చ ।
మయి - తదుపాసకే । శ్రయతాం - ఆశ్రయతాం ॥ ఇతి ద్వితీయవ్యాఖ్యా॥౨॥౧౦॥

పృథ్వీధరాచార్యభాష్యం.

మమ - మనస్థితకామం - భూరిమనోరథం । ఆకూతిం - సంతోషం । వాచస్సత్యం - వచసాంయథార్థతాం । పశూనాంరూపం - గజాశ్వగోమహిష్యాది ప్రాచుర్యం । అన్నస్య రూపం - భక్ష్యభోజ్యాదికం । యశః - కీర్తించ । యస్యాస్సకాశాత్ - వయమశీమహి - లభేమహి । తాదృశీశ్రీర్లక్ష్మీః । మయి శ్రయతాం - సన్నిధత్తాం॥౧౦॥

మంత్రకల్పార్ణవే.

మనసః కామమిత్యాద్యాం శ్రీసూక్తే దశమీమృచం ।
మనోవాఙ్నియతోనిత్య మష్టలక్షజపంచరేత్ ॥ వాక్సిద్ధిర్భోగసిద్ధిశ్చ భోగ్యలాభోభవేద్ధ్రువం । ఓమైంలంవం శ్రీమితిస వ్న్యాసః॥ ధ్యానం॥ తాంధ్యాయేత్సత్య సంకల్పాంలక్ష్మీంక్షీరోదనప్రియాం । ఖ్యాతాంసర్వేషుభూతేషు తత్త్వజ్ఞానబలక్రియాం ॥ ఇతి॥ ఇతిదశమీ ఋగ్వివృతా॥౧౦॥

తాత్పర్యము.

ఓ లక్ష్మీదేవి! మనోరథమును, సంకల్పమును, సస్యము క్షీరాన్నాది భోగ్యజాతమును, నీ ప్రసాదమువలన పొందుచున్నాము. సంపదయును కీర్తియును నన్ను ఆశ్రయించవలె. ఇట్టి ప్రస్తారగల ఈ మంత్రమును ఐదు బీజాక్షరములతో న్యాసము అన్న నియమమ్ములతో మౌనవ్రతమున ౮ - లక్షలు జపము చేవలసినది - సిద్ధిమైన నతనికి - వాక్సిద్ధియు, సంకల్ప సిద్ధియు కోర్కెలు కొనసాగుట, సత్యఫలంబు, భోగభాగ్యంబులు సంపత్కీర్తియును గలుగునను॥౨॥౧౦॥

మహాలక్ష్మీరత్నకోశే యంత్రోద్ధారః.

తిర్యగ్రేఖాష్టముల్లిఖ్య ఊర్ధ్వమష్టౌ లిఖేద్బుధః - శ్రీం హ్రీం క్లీం మంత్రమూలంచ కోష్ఠేషు విలిఖేత్క్రమాత్ - ధారణాదస్య తిర్యాఖ్యయా ధనధాన్యసమృద్ధిమాన్ - సర్వైశ్శ్రీసూక్త మంత్రైస్తు భవేయుస్సర్వసంపదః - గోప్యాద్గోప్యతరం బ్రహ్మన్ నదద్యాస్యకస్యచిత్ - గోపనీయం ప్రయత్నేన శ్రీసూక్తం కమలాసన ఇతి షడ్వింశోధ్యాయః.

శ్రీసూక్త ఏకాదశీఋక్.

అస్యశ్రీశ్రీసూక్త కర్దమేనేతి ఏకాదశ ఋచో మహామంత్రస్య - కర్దమఋషిః - అనుష్టుప్ ఛందః - శ్రం బీజం - హ్రం శక్తిః - శ్రీం కీలకం - మహాలక్ష్మీప్రసాదసిద్ధ్యర్థే జపేవినియోగః - కర్దమేనప్రజాభూతా - అంగు - మయిసంభవ - తర్జనీ - కర్దమ - మధ్యమా - శ్రియంవాసయమేకులె - అనామి - మాతరం కనిష్ఠి - పద్మమాలినీం - కరతలకర - ఏవంహృదయాది న్యాసః - ధ్యానం - ధ్యాయేద్ధాటకసంనిభాం ద్వినయనాం దివ్యాంబరాలంకృతాం సత్ఫుల్లాధర పద్మకోమలయుగ శ్రీమత్కరాం భోమహాం - నానారత్న కిరీటకుండల లసద్వక్త్రాంబుజాం శర్మిణీం సర్వాభీష్టఫలప్రదాన నిరతాంసంపత్సమృద్ధ్యైసదా - ఏవం ధ్యాత్వాజపెల్లక్షం మహాకావ్యేయుతంజపేత్-

మంత్రః.

ఓం॥ కర్దమేనప్రజాభూతా మయిసంభవకర్దమ।
శ్రియంవాసయమేకులె మాతరంపద్మమాలినీం॥

శ్రీవిద్యారణ్యభాష్యం.

కర్దమేన - కర్దమాఖ్యేనపుత్రేణ । ప్రజాభూతా -

ప్రి, ప్రకృష్టం, ప్రజా, అపత్యం యస్యాస్సా, సుపుత్రేత్యర్థః, ప్రజాపత్యమితి యాస్కవచనాత్ । భూతా - అభవత్ । అతః । హేకర్దమ - శ్రీపుత్ర । త్వం । మయి - మదీయగృహే । సంభవ - సంవస । పద్మమాలినీం - కమలమాలాధారిణీం । మాతరం - తవజననీం । శ్రియం - లక్ష్మీం । మే - మమ । కులే - వంశే । వాసయ - నివాసయ ॥౩॥౧॥౧౧॥

పృథ్వీధరభాష్యం.

హేకర్దమ - శ్రీపుత్ర । మయి సంభవ - మయి ప్రసాదం కురు । యతః శ్రీః । త్వయా కర్దమేన । ప్రజాభూతా - పుత్రవతీ జాతా । తస్మాత్ । మాతరం - తవజననీం । పద్మినీం - పద్మరచితమాలికాం । శ్రియం - లక్ష్మీం । మమ । కులే - వంశే । వాసయ - ప్రతిష్ఠాపయ । త్వత్పరాసతీవా సంకరోత్విత్యర్థః ॥ ౩॥౧॥౧౧॥

మన్త్రకల్పార్ణవే.

కర్దమేనేత్యాదికాంతు శ్రీసూక్తైకాదశీమృచం । గాయంస్సవత్సాం సంపూజ్య జపేదక్షరలక్షకం ॥ వం శ్రీం వమితి న్యాసః ॥ ధ్యానం ॥ సవత్సా గౌరివ ప్రీతా కర్దమేన తథేందిరా ।

కల్యాణీమద్గృహేనిత్యం నివసేత్పద్మమాలినీ ॥ మంత్రసిద్ధ్యా చ చిరావిచ్ఛిన్న వంశపరంపరాభివృద్ధి రఖండితైశ్వర్యలాభశ్చ భవతి । సంతానసౌభాగ్య ప్రదోయంమంత్రః ॥ పద్మాక్షమాలయా గోష్ఠే ప్రజపేత్ । బాలేభ్యః పయోదద్యా ద్బాలికాభ్యశ్చ ప్రత్యహం సువాసినీమర్చయేత్సపుత్రాంమిత్రాం॥౩॥౧॥౧౧॥

ఇత్యేకాదశీ ఋగ్వివృతా॥

తాత్పర్యము.

ఓ మహాలక్ష్మీ నీవు కర్దముండను వానిచేత కుమారుండు గలదానవు. ఓయి కర్దముండా మాయింట వచ్చి యుండుము. కమలధారిణి యగు నీ తల్లియైన లక్ష్మిని మాయింట నివసించునట్లు చేయుము. అను నర్థముగల ఈ మంత్రమును పద్మాక్ష మాలికతో గోష్ఠమున కూర్చుండి ౩౩ - లక్షలయ్యేవరకు జపము చేయవలసినది. లేత బిడ్డలకు పాలు నొసంగుచు వారి తల్లులైన ముత్తైదువలను నిత్యము పూజింపవలసినది. ఆవులకును దూడలకును మేత బెట్టవలసినది. ఇట్లు చేసినేని మంత్రము సిద్ధించు. నట్టివానికి యా చంద్రార్కముగ నవిచ్ఛిన్న వంశపరంపరాభి వృద్ధి యగునట్లు సంతాన సౌభాగ్య

ప్రాప్తమగు - వానికిని వాని వంశస్థులకును అఖండితైశ్వర్య మగును. ఈ మంత్రము సంతాన సౌభాగ్య ప్రదం నమః ॥౩౧॥౧౧॥

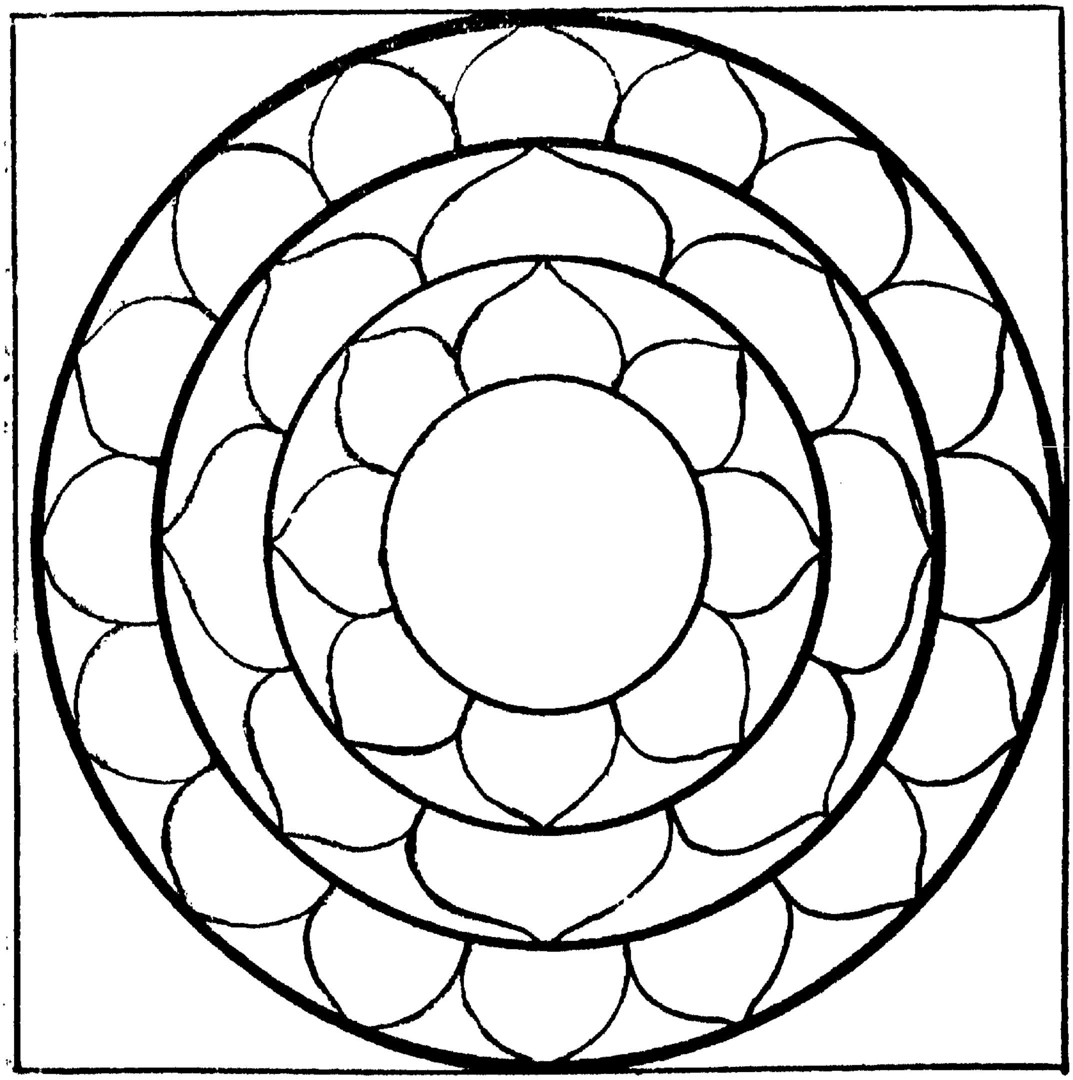
మహాలక్ష్మీరత్నకోశే యంత్రోద్ధారః.

బిందువస్వబ్జమాలిఖ్య వస్వబ్జం చ తతః పరం - కలా తతః పశ్చా ద్భూగృహాద్వం ద్వసంయుతం - బిందౌ శ్రీబీ జమాలిఖ్య కలాంతం మంత్రలేఖనం - ప్రాగ్వచ్చ కమలాబీజైః భూపూత్రే నామపి - ఏతద్యంత్రం మహాబుద్ధి దాయకం సర్వసిద్ధిః పుత్రపౌత్రాభివృద్ధిస్స్యా త్స్థాపనాత్సర్వసంపదః - శ్రీస్త్యైనమః

శ్రీసూక్తే ద్వాదశీఋక్.

మహాలక్ష్మీరత్నకోశే.

అస్య శ్రీ శ్రీసూక్తాంతర్గత ద్వాదశఋచో మంత్రస్య - చిక్లీతో భగవానృషిః - అనుష్టుప్ఛందః - శ్రీ ర్దేవతా - ఆం బీజం - లం శక్తిః - శ్రీం కీలకం - మమ శ్రీలక్ష్మీదేవతా ప్రసాదసిద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః - ఆపః స్రుజంతు స్నిగ్ధాని - అంగుష్ఠా - చిక్లీతవస - తర్జ - మధ్య

೧೩

మధ్యమా - దేవీంమాతరం - అనా - శ్రియంవాసయ - కనిష్ఠికా - మకులె - కరతల - ఏవం హృదయాదిన్యాసః - ధ్యానం - ధ్యాయేత్కల్పతరోర్మూలె రత్నసింహాసనేస్థితాం - పద్మద్వయధరాంపద్మాం వరదాభయధారిణీం - సర్వరత్నవిచిత్రాంగీం రక్తశ్రీపాదపీఠికాం - హేమదండసితచ్ఛత్ర చామరద్వయవీజితాం - రత్నౌఘైరభిషించంతీం ధత్తంగజకరోద్ధృతైః - ఏవం ధ్యాత్వా జపేల్లక్షంభవెద్ధనపతిస్స్వయం -

మంత్రః.

ఓం॥ ఆపస్స్రజంతుస్నిగ్ధాని చిక్లీతవసమేగృహే।
నిజదేవీంమాతరం శ్రియంవాసయమేకులె॥

శ్రీవిద్యారణ్యభాష్యమ్.

ఆపః - అబభిమానిన్యోదేవతాః। స్నిగ్ధాని - స్నేహయుక్తానికార్యాణి। సృజంతు - ఉత్పాదయంతు। అపాంస్నేహగుణవత్త్వాదితిభావః। హేచిక్లీత - చిక్లీతాఖ్యర్షిపుత్ర। మె - మమ। గృహే - గేహే। నివసవ - వాసంకురు। అపిచ। తాందేవీంమాతరం - శ్రియం। మె - మమ। కులె। నివాసంయ-సంవాసయ॥౩॥౨॥౧౨॥

సూక్తార్థసంగ్రహః.

యదగ్రే ఆపఏవాసన్ అద్భ్యస్సర్వమభూజ్జగత్ । నారా స్తా అయనం యస్య సహి నారాయణః పరః ॥ సూతే నరాంశ్చ యా ఆపస్తా యదస్యాయనం హరేః । తస్యస్సా వ్యాపికా శక్తిర్దేవీ నారాయణీ స్మృతా ॥ అద్భ్యో హి పృథివీ జాతా అగ్నిరప్యబ్భవస్తథా । వాయురగ్రే హ్యపాం వత్స శ్చంద్రమాస్సూర్యమప్యథ ॥ జీవ జీవరసం దివ్య మమృతం జలముచ్యతే । జాయతే లీయతే యత్ర జగత్తజ్జలమీరితం ॥ తజ్జలాని చ శాంతాత్మా చిత్తం జలముపాసతే॥ తస్మాత్సర్వవిధా నానా మహాంస్రష్టృత్వముచ్యతే । అప్సు ప్రతిష్ఠితస్సైవహా క్షీరైవపరమార్ణవః ॥ జగద్భావాయ సంబద్ధా స్తథానోస్యాజ్జగల్లయః । తస్మాదుపాసకో దేవీం ప్రార్థయేదప్స్వరూపిణీం ॥ భోగ్యద్రవ్యాణి సర్వాణి మమస్నిగ్ధాని మాతృకా । సృజతు త్రిరహాం దేవీ భోగభాగాయ కామినీ ॥ శ్రీదేవ్యాస్తనయో జాజ్ఞే చిక్లీతో నామ మన్మథః । అజన్మని కృతౌ చిత్తే జాతః కామో హి చిత్తజః ॥ అయమేవ హి సంసార హేతుస్సర్వార్థసాధకః । జగత్ప్రమహితం సర్వం యేనద్వైతఫలోదయః । యశ్చాకామహతో దేహీ శ్రోత్రియో బ్రహ్మణిస్థితః ॥ బ్రహ్మసంపద్యతే తస్య కర్తవ్యం న హి విద్యతే । లక్ష్మ్యస్త్రివర్గరూపాయాః ప్రాప్తిః కామని

బంధనా ॥ తస్మాచ్చిక్లీతనామానం లక్ష్మీపుత్రం హిదుజర్యం ।
కామదేవం సమారాధ్య యత్నతః ప్రాప్నుయాచ్ఛ్రియం ॥ లక్ష్మీః
ప్రియత్నసాధ్యాహి యత్నః కామసముద్భవః । తస్యధర్మావి
రుద్ధస్య విభూతిత్వం హరేద్యతః ॥ చిక్లీత శ్రీసుతస్త్వమిహ చి
రంనివసమద్గృహే । మత్కులే సుచిరంతిష్ఠ మచ్చిత్తే సన్నిధిం
కురు ॥ త్వదాగమనమాత్రేణ త్వన్మాతా త్వామనువ్రజేత్ । త్వయి
ప్రీతిపరాసాహి తవఛందోనువర్తినీ ॥ శ్రీదేవీం తాం మమగృహే
చిరంవాసయమాతరం । నమోస్తుతుభ్యం చిక్లీత శ్రీదేవ్యైచనమో
నమః॥ ఏతత్తాత్పర్యకాం సూక్తే ప్రజపేద్వాదశమ్యృచం । చంద్ర
మాఋషిరేతస్య దేవతా త్వమృతేశ్వరీ ॥ చిక్లీతమాతా శ్రీశ్ఛం
దోనుష్టుప్త్వంబీజముచ్యతే । చతుష్షష్టిసహస్రాణి ప్రజపేన్మంత్ర
సిద్ధయే ॥ నద్యాస్సముద్రగామిన్యాస్తీరే బిల్వతరోస్తటే । జల
కుంభం సమభ్యర్చ్య చేష్టించాభీష్టకాంచరేత్ ॥ యచ్చయా
జుషశాఖాయాముక్తమారుణకేతుకే । తేనతంత్రేణసహితం
స్వశాఖోక్తవిధించరేత్ ॥ ప్రపాదానం ప్రకుర్వీత దద్యాత్పానీ
యమేవచ । సువాసినీభ్యోవిప్రేభ్య స్త్రదసత్యేభ్యఏవచ ॥ భూతా
హ్వాయనతో దేవీ తుష్యతి శ్రీహరిప్రియా । తస్యాన్నంభోగ్యజా
తంచ తదిచ్ఛాసమకాలికం ॥ హితంమృష్టంసమృద్ధంచ శుద్ధం

యావదపేక్షితం । తత్కుటుంబస్యపర్యాప్తం తదాశ్రితజనస్యచ ॥ తదావాసేతత్కులేవ మహాలక్ష్మీఃస్థిరాభవేత్ ॥ఇతి॥ఇతి ద్వాదశీ ఋగ్వ్యాఖ్యాతా ॥

తాత్పర్యము.

జిడ్డుగల రుచికరమైన భోగ్యవస్తువులను జలాభిమాని దేవతలు సృష్టించి నాకివ్వని - అనగా, బ్రహ్మ సృష్టియందు ఉదకములే మొదటివి. వానియందు భగవంతుడు గలడు. ఉదకములవలన లోకము సృష్టింపబడ్డది - ఆహారాది సమస్త భోగ్యవస్తువులును నీటివలన గలుగుచున్నవి - నీరే ప్రాణాధారము. గనుక - జీవన స్వరూపిణియై జలాభిమాని యగుటవలన అమృతేశ్వరి యను పేరంబరగిన మహాలక్ష్మి, నా కిష్టముల నొసంగుగాత యని భావము. చల్లదనము చేత మనస్సును తడిపి పూరడించునది ఆహ్లాదకర రసము దానియందు స్నేహాంశముండు జిడ్డు గలదు అదియే తలలోని మెదడును పోషించును. అప్పటి గల మనోమయ కోశంబున అంతఃకరణ వృత్తి యను మహాలక్ష్మి గలదు. ఆమె జీవాత్మ స్వరూపుడగు మహావిష్ణువు నాశ్రయించి యున్నయది. ఆమెకు కామ మనియెడు మన్మథుడు పుట్టుచున్నాడు. అట్టి చిత్తజుండయిన కాముండే చిక్లీ

తుడనియెడు లక్ష్మీపుత్రు డగును. కామ సంకల్పము లేనివా రలు ధనాది కామ్యములను సాధించుటకు యత్నింపరు గాన పురుషార్థములన్నియు ధర్మావిరుద్ధ కామసాధ్యంబు లన బడును. కావున కామేశ్వరి యగు మహాలక్ష్మి కామముగల వారి యందు నివసించును. కనుక - ఓ కామమా! నా యింట నుండుము. అనగా నేనును, నా వంశస్థులును ప్రవృత్తి ధర్మపరాయణు లయ్యెదమని భావము. ఓ చిక్లీతుడా! నీవు నాయందు నిలిచి నీయందు ప్రీతిగల నీ తల్లియైన శ్రీదేవిని నా యింట అనగా నా కులమున శాశ్వతముగ నుండునటుల జేయు మని ప్రార్థించుట. ఇట్టి యర్థముగల ఈ మంత్రమును అక్షరమునకు రెండు వేలవంతున ౬౪ వేలు - జపము జేయ వలసినది - చలిపందిళ్లను బెట్టించి ఉదక దానము జేయ వలెను. మహానదీ తీరమున బిల్వవృక్ష మూలంబున జపిం చ తగును. అరుణాకేతుక చయనోక్తవిధి ననుసరించి కల్పోక్త ప్రకారముగ శాంతి జేయవలసినది - ఈ మంత్ర సిద్ధునికి భోగ భాగ్యాభివృద్ధి గలిగి కోరిక లన్నియు చేకూరును. ఆతని గృహమున వంశపారంపర్యముగ లక్ష్మీసాన్నిధ్యము కలుగు ననుట॥౧౨॥

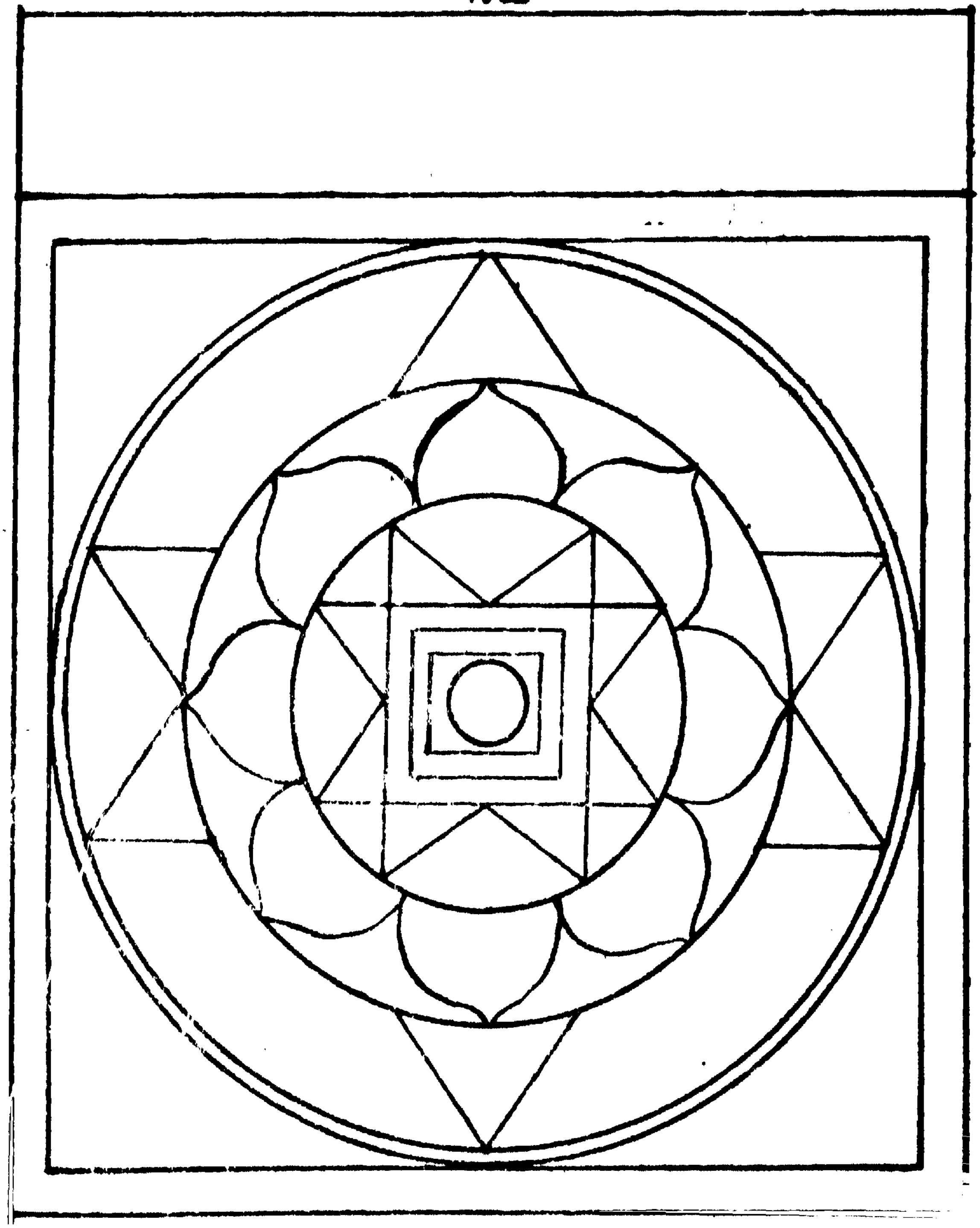
యంత్రః.

బిందుభూద్వాంద్వమాలిఖ్య నాగకోణంతద్బహికం - రసకోణంతతోలిఖ్య రసాంతం క్రమతో వసుం - ఏతత్తారేణసంవేష్ట్య ధారయేదసమృద్ధిమాన్ - ఏతస్మాత్కమలాయంత్రా దసమృద్ధిర్వినశ్యతి - జ్యేష్ఠాచ నాశమాయాతి నీహారఇవభాస్కరాత్.

శ్రీసూక్తే త్రయోదశీ ఋక్.

మహాలక్ష్మీరత్నకోశే.

అస్యశ్రీశ్రీసూక్త ఆర్ద్రాంపుష్కరిణీమితి త్రయోదశ ఋఙ్మహామంత్రస్య - జాతవేదా ఋషిః - అనుష్టుప్ఛందః । శ్రీమహాలక్ష్మీర్దేవతా - అం బీజం, స్వాహా శక్తిః - శ్రీం కీలకం - శ్రీమహాలక్ష్మీప్రసాదసిద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః - ఓం ఆర్ద్రాంపుష్కరిణీం పుష్టిం - అంగుష్ఠాభ్యాంన - పింగళాం - తర్జనీ - పద్మమాలినీం - మధ్యమా - చంద్రాం హిరణ్మయీం లక్ష్మీం - అనామి - జాతవేదః - కనిష్ఠికా - మమావహ - కరతల - ఏవం హృదయాదిన్యాసః - ధ్యానం ॥ ధ్యాయేత్కల్పతరో

ర్ణాలేరత్నసింహాసనసంస్థితాం । పద్మద్వయధరాం పద్మాం వరదాభయధారిణీం ॥ సర్వరత్నవిచిత్రాంగీం రక్తశ్రీపాదపీఠికాం । నియతః ప్రజపేన్మంత్రీ లక్షసంఖ్యాజపేన్మనుం ॥ ఏహసానాశనం బుద్ధిదాయకం ప్రథమం స్మృతం । అభూతిమసమృద్ధించ ద్యుతియానవినాశమేతత్.

మంత్రః.

ఓం॥ఆర్ద్రాం పుష్కరిణీం పుష్టిం పింగళాం పద్మమాలినీం ।
చన్ద్రాం హిరణ్మయీం లక్ష్మీం జాతవేదో మ ఆవహ ॥ ౧౩ ॥

శ్రీవిద్యారణ్యభాష్యమ్.

అథ తృతీయవర్గే తృతీయా ఋక్ ॥ ఆర్ద్రామితి ॥ ఆర్ద్రాం - ఆర్ద్రగంధాం । పుష్కరిణీం - అభిషేకోద్యుక్తదిగ్గజశుండాగ్రాం । పుష్కరశబ్దో గజశుండాగ్రవాచకః । పద్మవతీం వా । పద్మలతారూపాం వా । పుష్ట్యభిమానినీం - పుష్టిరూపాం వా । పుష్టిరూపేణ సంస్థితేతి మార్కండేయవచనాత్ । పింగళాం - పింగళవర్ణాం । పద్మమాలినీమిత్యాది ॥ సిద్ధమన్యత్ ॥ ౧౩ ॥ మతాంతరే మంత్రపాఠోభిద్యతే - తచ్చ ఉత్తరభాష్యాదవగమ్యతే.

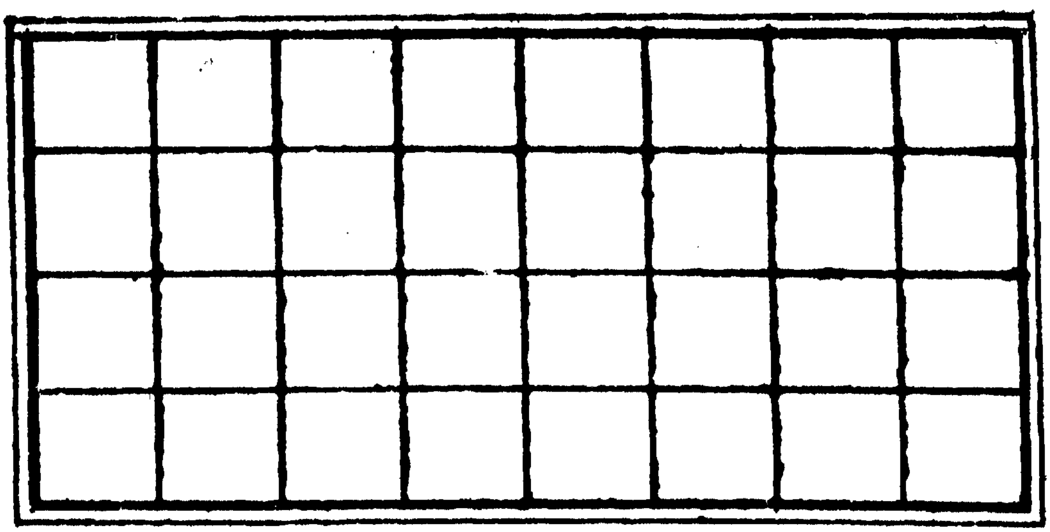
మహాలక్ష్మీరత్నకోశే యంత్రోద్ధారః.

ద్వాత్రింశత్కోష్ఠకే యంత్రే లిఖేన్మంత్రం యథాక్రమం - లిఖిత్వా బిల్వఫలకే సాధ్యనామసమన్వితం - తత్ర దేవీం సమావాహ్య పూజయేత్పరదేవతాం - సర్వసిద్ధిం సమాశ్రిత్య ధనధాన్యం చ విందతి.

శ్రీసూక్తే చతుర్దశ్యృక్.

మహాలక్ష్మీరత్నకోశే.

అస్య శ్రీ శ్రీసూక్త చతుర్దశర్ఙ్మహామంత్రస్య జాతవేదా ఋషిః - అనుష్టుప్ఛందః - శ్రీరాజ్యలక్ష్మీర్దేవతా - శ్రీం బీజం - హాం శక్తిః - హ్రీం కీలకం శ్రీరాజ్యలక్ష్మీప్రసాదసిద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః - ఆర్ద్రాం పుష్కరిణీం యష్టిం - అంగు - సువర్ణాం తర్జనీ - హేమమాలినీం - మధ్యమా - సూర్యాం హిరణ్మయీం - అనామి - లక్ష్మీం - కనిష్ఠికా - జాతవేదోమ మావహ - కరతల - ఏవం హృదయాదిన్యాసః - ధ్యానం ॥ పద్మం మణిమయం కుంభ మిక్షుచాపం చ బిభ్రతీం - పుష్పబాణం మహా

లక్ష్మీం ధ్యాయేద్రాజ్యప్రదాయినీం - ఏవం ధ్యాత్వా జపేత్ప్రత్యక్షం రాజ్యలక్ష్మీం సమశ్నుతే.

మంత్రః.

అథ చతుర్దశీఋక్.

ఓం॥ఆర్ద్రాం యః కరిణీం యష్టిం సువర్ణాం హేమమాలినీం।
సూర్యాం హిరణ్మయీం లక్ష్మీం జాతవేదో మ ఆవహ ॥౧౪॥

శ్రీవిద్యారణ్య భాష్యం.

ఆర్ద్రాం - పూర్వోక్తాం । యష్టికరిణీం - యష్టికరాం, వేత్రహస్తామిత్యర్థః । "టిలోపశ్ఛాందసః" । తస్యాం - దండకారిణీం, దండకరాం వా । యష్టిం - దండరూపాం ధర్మదండస్వరూపిణీం మిత్రబాహ్యైః । సువర్ణాం - శోభనవర్ణాం । రుక్మరూపిణీం, రుక్మిణీం, రుక్మదేవతాం వా । హేమమాలినీం - హేమవికృతశృంఖలాది మాలావతీం । సూర్యాం - సూర్యవత్ప్రకాశమానాం । తద్రూపాం వా । నిష్ఠమన్యత్ ॥ ౩॥౪॥౧౪॥

పృథ్వీధర భాష్యం.

త్రయోదశీ ఋక్॥ హే జాతవేదః - సంప్రార్థితాగ్నే। ఆర్ద్రాం - శీతలస్వభావాం। పుష్కరిణీం - గజశుండాగ్రవతీం వా। పుష్టిం - పోషణకరీం। సువర్ణాం - శోభనకాంతిం। హేమమాలినీం - హేమపద్మ రచితస్రగ్విణీం। సూర్యాం - ఐశ్వర్యరూపాం। హిరణ్మయీం - స్వర్ణరూపాం। మే - మదర్థం। ఆవహ - ఆవాహనం కురు॥౧౩॥

చతుర్దశీ ఋక్॥ హే అగ్నే। ఆర్ద్రాం - పూర్వోక్తాం। పుష్కరిణీం - కరిహస్తాగ్రవతీం। యష్టిం - పాలనాది దండరూపాం। ఇష్టిమితిపాఠే యాగస్వరూపాం। పింగళాం - కద్రువర్ణాం। పద్మమాలినీం - పూర్వోక్తరూపాం। చంద్రాం - సంతోషకరీం, చంద్రమండలవాసినీం, చంద్రరూపాం, కర్పూరధారిణీం వా। హిరణ్మయీం - సువర్ణమయీం। ధనరూపాం, ధనప్రచురాం వా। లక్ష్మీం। మే మదర్థం। మహీతిపాఠే మత్సంబంధి ప్రయోజనాయ ఆవహ॥౧౪॥

శ్రీతత్త్వ.

మనుకారోమదశ్చేతి వర్ణాః తేపార్శ్వయోర్ద్వయోః। దేవతేగజరూపిణ్యౌ శ్రీదేవీమభిషించతః ॥ తయోశ్చందాగ్రయోర్జాత ఆశాప్రీత్యాహ్వయోపుభౌ। సువర్ణకలశాతాభ్యాం తృప్తిపూర్ణంభసాన్వహం ॥ హృత్సద్మవాసినీదేవీ చిద్రూపిణ్యభిషిచ్యతే। దేహేగృహాత్మకేవిష్ణౌ త్సహానన్దేనవిష్ణునా॥ ఏతావాన్గజయోర్వ్యస్తు విభూతేర్విస్తరోద్భవః। తాంస్మరేదభిషేకార్ద్రాం పుష్టిదాంపుష్టిరూపిణీం॥ రక్తాభాంస్వప్నదృగ్రమ్యాం సువర్ణాంస్వర్ణమాలినీం॥ సూర్యామైశ్వర్యరూపాంచ సవిత్రీంసూర్యరూపిణీం। ఆత్మసంజ్ఞాంవచిద్రూపాం జ్ఞానదృష్టిస్వరూపిణీం। చక్షుఃప్రకాశదాంచైవ హిరణ్యప్రచురాంతథా। స్వర్ణాత్మనాభిర్ధ్యాతాంచ జాతవేదోమఆవహ। ఋచమేతాంజపేన్నిత్యం పశ్యన్సర్వందివాద్విజః। పద్మాకరేతటాకేవా ప్రత్యహంత్రిసహస్రకం। మండలత్రయమభ్యస్తం వ్రతదీక్షాపరాయణః। సువాసినీశతంపూజ్యం సాలంకారంసదక్షిణం। సిద్ధ్యేగజాంతైశ్వర్యమారోగ్యంభాగ్యమేవచ। సర్వార్థసిద్ధిమంతేతు సూర్యసాయుజ్యమాప్నుయాత్॥ మైత్ర్యాదివృత్తిభిశ్చార్ద్రాం [illegible] విరాజత్కరుణాంశ్రియం। దయార్ద్రాంనేత్రహస్తాంచ వ్రతదండస్వరూపిణీం।

పింగళాభాం ప్రసన్నాస్యాం పద్మమాలాధరాంతథా । చంద్రప్రస్థాం చంద్రరూపాంచ చంద్రాం చంద్రధరాంతథా। హిరణ్మయీంమహాలక్ష్మీ మృచమే తాంజతేన్నిః । ఆరభ్యశుక్లపంచమ్యా మాస్యేవదశ రాత్రిషు । ప్రాతఃకోత్తరసహస్రైశ్వ జపేత్ప్రయతమానసః । ద్వాత్రింశన్మాసపర్యంతం పునశ్చరణముచ్యతే । చంద్రమండలమాలక్ష్య లక్ష్మీంశ్రీలలితాంబికాం । నిరోధ్య సార్వభౌమత్వం వశీకరణమేవచ । పూర్ణానందప్రతిష్ఠాంచ శ్రీభూరభోగమహోర్ధనం । ప్రాప్యాంతేచ శ్రీసాయుజ్యం ప్రాప్నోత్యేవనసంశయఇతి॥ ఇతిత్రయోదశ చతుర్దశర్చా వ్యాఖ్యాతే॥౧౩॥౧౪॥

తాత్పర్యము.

ఓయీ సంస్కృతాగ్ని మహాత్మ్యుడా! సూర్యప్రకాశ రూపిణియైన సువర్ణ రూపమున ఐశ్వర్యము నొసంగు శ్రీ మహాలక్ష్మి లోక రక్షకురాలై పుష్టి నొసంగుచు బంగారి కమలముల హారముల నొలంగి ఇరు గెలంకుల గజములచేత నభిషిక్తురాలగుచు చల్లంగ వెలుగుచున్నది. అట్టి గజలక్ష్మిని నన్ను రక్షించుటకై పిలుచుకరమ్ము. ఈ మంత్రము పఠనూడిన బుక్కని

పృథ్వీధర భాష్యము. పదునాల్గవ ఋక్కునకు శ్రీవిద్యారణ్య భా
ష్యము. ఓయి అగ్నిహోత్రుండా! [illegible]
స్వరూపిణియై బంగారమునకు [illegible]
ణ రూపమున వెలుంగుచు సూర్యకాంతి వలె ప్రకాశము గల
బంగారి గొలుసుల కంకసరములను ధరించి భాగ్య ప్రచురమౌగ
నున్నది - ఆమెను నాకుగా పిలుచుకరమ్ము. అని కొందర
ర్థము చెప్పుదురు.

౧౪ వ - ఋక్కు యష్టియని కొందరు - ఇష్టియని కొం
దరు వచించెదరు - మున్ను చెప్పిన గజలక్ష్మి రూపమునై ఇచ్చ
టయును పృథ్వీధరులు చెప్పిరిగాని శ్రీవిద్యారణ్యులు అట్లు చెప్ప
లేదు. ౧౩ వ - ఋక్కున చంద్ర రూపమునను, ౧౪ వ -
ఋక్కున సూర్య రూపమునను విద్యారణ్య భాష్యము చెప్పు
చున్నది - తద్వ్యతిరేకముగ పృథ్వీధర భాష్యము చెప్పుచున్నది -
యష్టి యనగా వేత్రధారిణి యనుటవలన దండస్వరూపిణి యని
శాస్త్రపురాణ వచనమును బట్టి శ్రీ విద్యారణ్యులు నిర్వచన
జేసిరి. "పాలాశో బ్రాహ్మణస్య" ఇత్యాది సూత్రానుసార
ముగ బ్రహ్మచర్యాద్యాశ్రమముల యందు మంత్రపూతముగ ధరింప

బడు దండస్వరూపిణి యని పృథ్వీధరు లనిరి. ఇష్టిమను పాఠ
మున యోగస్వరూపిణి యనబడియె. "చంద్రాం" అనగా
"చది" ధాతువును బట్టి ఆహ్లాదకారిణి యనియు దీప్తిమతి
యనియు నెన్నబడవగును. "చంద్రమండల వాసినీం" అను
పురాణ వాక్యంబును సంగత మగుచున్నది. మరియు చంద్ర
సూర్యాదులు లక్ష్మీస్వరూపు లని కొన్ని ప్రమాణములు చెప్ప
చున్నవి. పచ్చ కర్పూరమును ధరించి చల్లగ పరిమళింపుచు
తెల్లని కాంతి గలిగి యుండుటవలన చంద్రా యనబడినె నని
కొందరు వ్యాఖ్యానించిరి. శ్రీ తత్త్వాది సూక్తోపాసనా క్రమ
విధాయక గ్రంథంబులు ౧౩, ౧౪ బుక్కులు రెంటికిని జం
టగ నుపాసనావిధాయకము విశదీకరించిరి - మంత్రపాఠ
భేదంబును, పౌర్వాపర్య క్రమంబులు అధ్యాపక సంప్రదాయా
ను సారముగ తెలిసికొన దగును, అదియు నానా దేశముల
వారి వాడుకను బట్టి భిన్నత్వము గలిగి యుంటున్నది. వేద
పాఠ విషయంబున శ్రీ విద్యారణ్యాచార్య సంప్రదాయమే పరి
శుద్ధమైన [illegible] దేశమున పృథ్వీధరపాఠమే ప్రబలి
యున్నది. [illegible], మదము, [illegible] గుణములు కొ
[illegible] అపేక్షింపుచున్నవి. కాని కొందఱుల

యుండు అనియు, ప్రతియు వను రెండు [illegible] [illegible] [illegible]
ఉపకరణము ధరించిన బంగారు రంగుగల యేనుగుల [illegible]
కమలంబున చిద్రూపిణియైన మహాలక్ష్మి [illegible] [illegible]
విష్ణువుతో చేరి జగత్ప్రతిష్ఠాపనా [illegible] [illegible]
లగుచుండును. ఇదియే గజలక్ష్మి యనబడును. [illegible] [illegible]
నొసంగునది, [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
వెలుంగుచుండును, సూర్య స్వరూపమున [illegible] [illegible]
గును. ఆత్మ స్వరూపంబున చిద్రూపిణి యగును, జ్ఞాన దృష్టి
స్వరూపిణి యగుటంజేసి చక్షుఃప్రకాశ ప్రదయగును, సూర్య
రూపముచే వ్యక్తురాలగుటచేత ధన ప్రాముఖ్యము నిచ్చుచున్నది.
అట్టి గజలక్ష్మిని శారీరమనియెడు రాజభవనంబున నివసించి
యుండునట్లు పిలుచుకొరకుని అగ్నిహోత్రుని ప్రార్థించు య
ర్థముగల యీ మంత్రమును సూర్యాభిముఖంబుగ పద్మాకర
తటంబున దీక్షితుండు పగటి కాలముననే నిత్యము త్రిసహస్ర
పరిమాణముగ మూడు మండలముల వరకు జపము చేయవలసి
నది. ౧౦౦ - ముత్తైదువలకు అలంకారపూజ జేసి జప తర్పణ
హోమము సమారాధనాది సిద్ధి జెందిన మహానుభావుండు గజేం
ద్రైశ్వర్యము జెంది మహారోగ్య భాగ్య సంపన్నుడై సర్వ

థలా నిష్ఫలం గాంచి చిరకాలము జీవించి తుదకు సూర్యసాయుజ్యము నొందు ననుట॥౧౩॥

మైత్రి, కరుణ, ముదిత, ఉపేక్షా, యను చిత్త పరికర్మములచేత నార్ద్రాంతఃకరణుండగు భక్తుండు శ్రీ విరాట్పురుష దేహ మగుటవలన నట్టి జగత్స్వరూపం బైన శ్రీ విరాణ్మూర్తి యగు శ్రీ నారాయణుని దయాస్వరూపిణి యైన శ్రీ దేవి భక్తుల యందు దయార్ద్రహృదయురా లగుటం జేసి యార్ద్ర యనఁ బడియె - లోకశిక్షాకర్త్రీత్వ లక్షణంబగు వేత్రంబును తన హస్తంబునఁ దాల్చినది గాన నాదేవి దండస్వరూపిణి యనం బరగు. తప్తస్వర్ణ ప్రవర్ణాంగి యగుటంజేసి పింగళ యనఁ బడెను. మరియు నాదేవి దేహంబున మూలాధార స్వాధిష్ఠానాగ్నేయమణి పూరానాహత విశుద్ధ సహస్రారహృత్పుండరీకాది కమలమాలికా ధారిణి యగుటంజేసి యను జ్ఞానేంద్రియ గోళాత్మక కమలమాలిక యందు జ్ఞానధారాధార యగుటవలనను, పిండాండమున పద్మమాలిని యనంబరగు. మరియు నాదేవి బ్రహ్మాండంబున కమలవనం బను 'చంద్రమానిని' యగుటంజేసి చంద్రకిరణ మాలాత్మక స్రగ్విణి యగుచున్నది - నిరంతరము

గాక సకల సురాసుర నరోరగాది ప్రాణులచేత కమలార్చితనై పద్మమాలిని యనంబరగు - మరియు వైసర్గిక దివ్య సువర్ణ సహస్రపత్ర స్రగ్విరాజిత యని పురాణంబులు స్తుతింపుచుండును - ఆ శ్రీదేవి చంద్ర స్వరూపిణియై జగదాహ్లాదంబునొసంగు చంద్రమండల వాసినియై శీత కిరణములచే సస్యాదులనుజ్జీవింపం జేయును - అఖిలప్రాణుల గర్భస్థ పిండంబులను పెంపుజేయును - అదియునుంగాక ఘనసారశీతల యనబడుచుండును - ఆ లక్ష్మి హిరణ్యరూపముగ నావిర్భవించినది గాన నోహిరణ్యరేతస్సుండవగు యజ్ఞపురుషుండవా! మద్భక్తు ప్రార్థనంబుగ నా మహాలక్ష్మిని పిలుచుకరమ్మని తాత్పర్యముగల ఈ మంత్రమును శుక్లపక్ష పంచమియందు ప్రారంభించి ౧౦ దినముల రాత్రికాలముల యందు వ్రత పరాయణుండై చంద్రమండలమును జూచుచు లలితా స్వరూపిణియగు లక్ష్మిని లక్షీకరించి ౩ వ - మాసముల వరకును జపించి విధ్యుక్త ప్రకారముగ శాంతిచేసినేని యమ్మహాత్ముండు సిద్ధమంత్రుండైన పిదప సార్వభౌమత్వంబును జగద్వశీకరణ చణతయును పూర్ణానంద ప్రతిష్ఠను కీర్తిభోగ మహద్భాగ్యాదులను చిరకాలము జెందియుండి

తుదకు చంద్రసాలోక్య చంద్రసామీప్య చంద్రసాయుజ్య ములను మోక్షములను వరుసగ పొందగలడని॥౧౪॥

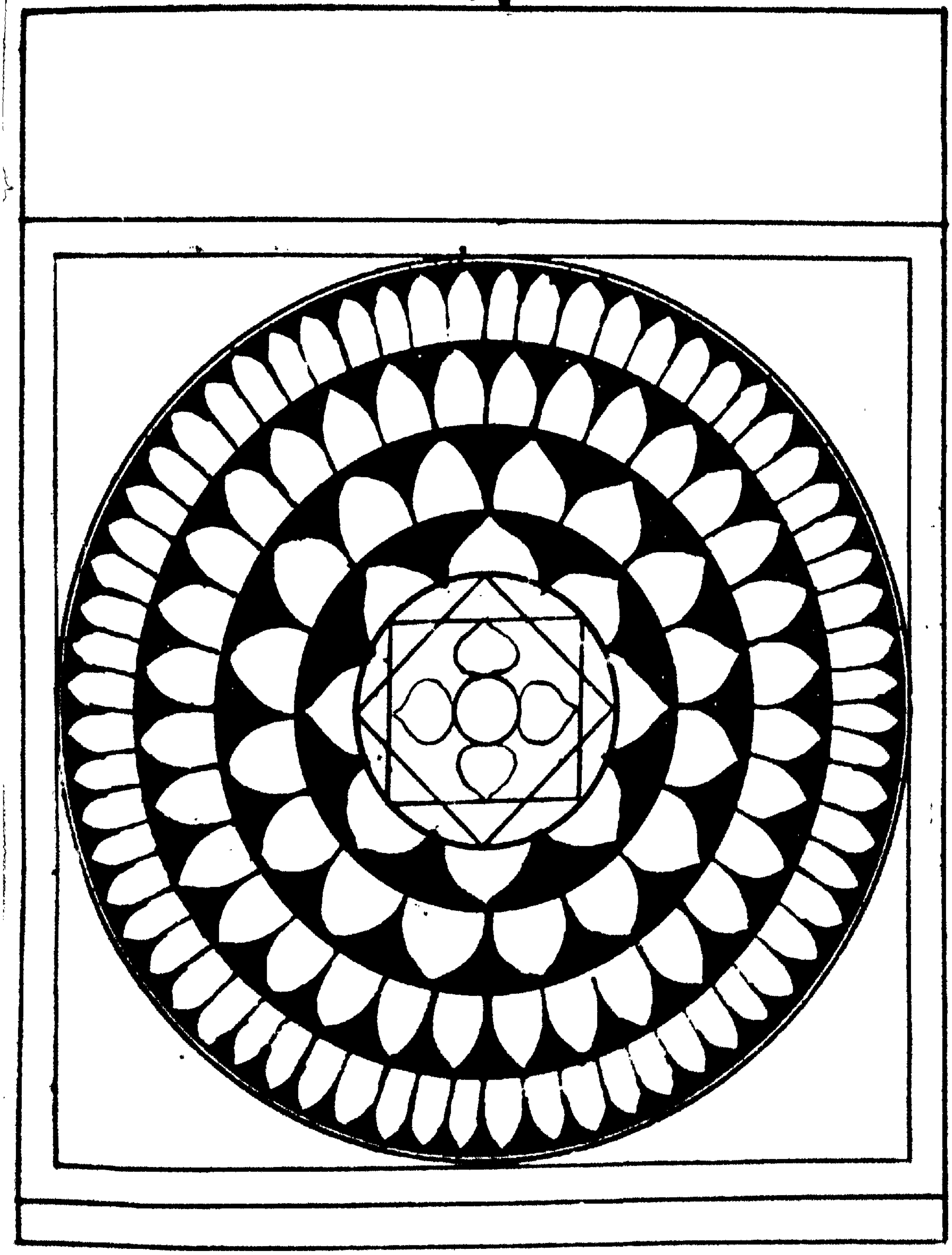
మహాలక్ష్మీరత్నకోశే యన్త్రోద్ధారః

బిందుం వేదదళం లిఖ్య వస్వారం వసుపత్రకం - కలా సమం లిఖ్య బిందావేకాక్షరం లిఖేత్ - కలాంతం మూలమా ద్యాద్యం కామాత్పరం లిఖేత్ - చతుష్షష్టిదళే చింతామణిం లిఖ్య ధరాపురే - శ్రీబీజం సర్వతః పూర్ణం కారయేద్యంత్రతత్త్వవిత్ ఏవమేతన్మహాయంత్రం భుక్తిముక్తిఫలప్రదం - ధారణా ద్యంత్రస్య సర్వసంపత్సమృద్ధిమాన్ - వల్లభః స్వర్గలోకా జాయతే సాధకోత్తమః.

శ్రీసూక్తే పంచదశ్యృక్.

మహాలక్ష్మీ రత్నకోశే.

అస్య శ్రీ శ్రీసూక్త తృతీయవర్గ ఋక్పంచదశీ మహ త్రస్య ఆంగిరా ఋషిః (ఇతి మహాలక్ష్మీ రత్నకోశః) క

ఋషిః (ఇతి మంత్రకల్పార్ణవే) అనుష్టుప్ ఛందః (ఇతి రత్న కోశే) ప్రస్తారపఙ్క్తిశ్ఛన్దః (ఇతి మంత్రకల్పద్రుమే) శ్రీలక్ష్మీర్దేవతా - హ్రీం బీజం - శ్రీం శక్తిః - క్లీం కీలకం (ఇతి మంత్రకల్పద్రుమే) శ్రీరాజ్యసింహాసనస్థ మహాలక్ష్మీ ప్రసాదసిద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః - హ్రీం తాం మ ఆవహ - అంగుష్ఠా - శ్రీం జాతవేదః - తర్జ - హ్రీం లక్ష్మీ మనపగామినీం - మధ్యమా - హ్రీం యస్యాం హిరణ్యం - అనామి - శ్రీం ప్రభూతం గావో దాస్యోఽశ్వాన్ - కనిష్ఠికా - హ్రీం పురుషానహం - కరతలక - ఏవం హృదయాదిన్యాసః - ధ్యాయేల్లక్ష్మీం ప్రహసితముఖీం రాజ్యసింహాసనస్థాం ముద్రాశక్తిం సకలవినుతాం సర్వసం సేవ్యమానాం - అగ్నౌ పూజ్యా మఖిలజననీం హేమవర్ణాం హిరణ్యాం భాగ్యోపేతాం భువనసుఖదాం భార్గవీం భూతధాత్రీం.

మంత్రః.

తృతీయావన్తై ఋక్పంచమీ.

ఓం॥ తాంమఆవహజాతవేదో లక్ష్మీమనపగామినీం।
యస్యాంహిరణ్యంప్రభూతంగావోదాస్యోఽశ్వా న్విన్దేయం
పురుషానహం॥౧౫॥

శ్రీవిద్యారణ్యభాష్యం.

ఇయం ఋక్ ద్వితీయా ఋచా వ్యాఖ్యాతా। ప్రభూతం - భూయిష్ఠం। గావః - గాః। దాస్యః - పరిచారికాః। ఉభయత్ర సధేజన్। ఇయాన్ విశేషః। ఇతి తృతీయోఽవర్గః॥ ౩॥ ౫॥ ౧౫॥

పృథ్వీధరాచార్యభాష్యం.

హే జాతవేదః - అగ్నే। యస్యాం - లక్ష్మ్యామాగతాయాం సత్యాం। ప్రభూతం హిరణ్యం - పుష్కలం ధనం। గావః - గోమహిష్యాదీన్। దాస్యః - దాసీజనాన్। అశ్వాన్ - తురగాదీన్। పురుషాన్ - పుత్రపౌత్రమిత్రకళత్రాదీన్। విందేయం - ఆహం లభేయం। అనపగామినీం - నివృత్తిరహితాం। తాం - తాదృశీం। లక్ష్మీం - శ్రియం। మే - మదర్థం। ఆవహ - ఆవాహనం కురు॥౧౫॥ ఇతి శ్రీసూక్తభాష్యం సమాప్తం.

మంత్రకల్పార్ణవే.

పంచదశ్యా ఋచః కుబేరఋషిః। ప్రస్తారపంక్తిశ్ఛందః। హ్రీం శ్రీం హ్రీమితి బీజాని। ద్వితీయాదిత్యుక్తమంత్రేణ సవిత్ర

సవల్లవేన త్రివారమనులోమ విలోమపరివర్తనేన తద్భాగాసః॥ ధ్యానం॥ ధ్యాయేల్లక్ష్మీం ప్రహసితముఖీం రాజ్యసింహాసనస్థాం ముద్రాశక్తిం సకలవినుతాం సర్వసంసేవ్యమానాం। అగ్నౌ పూజ్యా మఖిలజననీం హేమవర్ణాం హిరణ్మ్యాం భాగ్యోపేతాం భువనసుఖదాం భార్గవీం భూతిదాత్రీం॥ మంత్రోయం న్యాసాత్ [illegible] యా తులసీకాష్ఠమాలయా వా త్రిమధుసహితం [illegible] ప్రకారేణ సహస్రదివస జపాత్ భవతి। వ్యాఘ్రాజినే నైమ హేన్ద్రనీలాక్ష మాలయా పంచలక్ష జపాత్ జయతి। వస్త్రాసనే దర్భాస్తరణే వా రుద్రాక్షమాలయా నవలక్ష జపా ద్విప్రాజ్యం ప్రాప్నోతి। వేత్రాసనే సువర్ణాక్షమాలయా కోటిజపా త్రాజ్యం ప్రాప్నుయాత్। ఐహికార్థకామప్రదోయం మంత్రః। [illegible] ద్వితీయా మృచ మనుకరోతి। అన్యదస్యత్రోక్త మేవేతి సమానం॥౧౫॥ ఇతి పఞ్చదశ ఋగ్వ్యాఖ్యా॥

తాత్పర్యము.

రెండవ ఋక్కునకు చెప్పబడిన అర్థమే ఈ ఋక్కునను తగియున్నది. ఈ మంత్రము సకలైహిక కామ్యార్థప్రదం బగును - దీనిని ౧౫౦౦ దినములు తులసీ పూసలతో

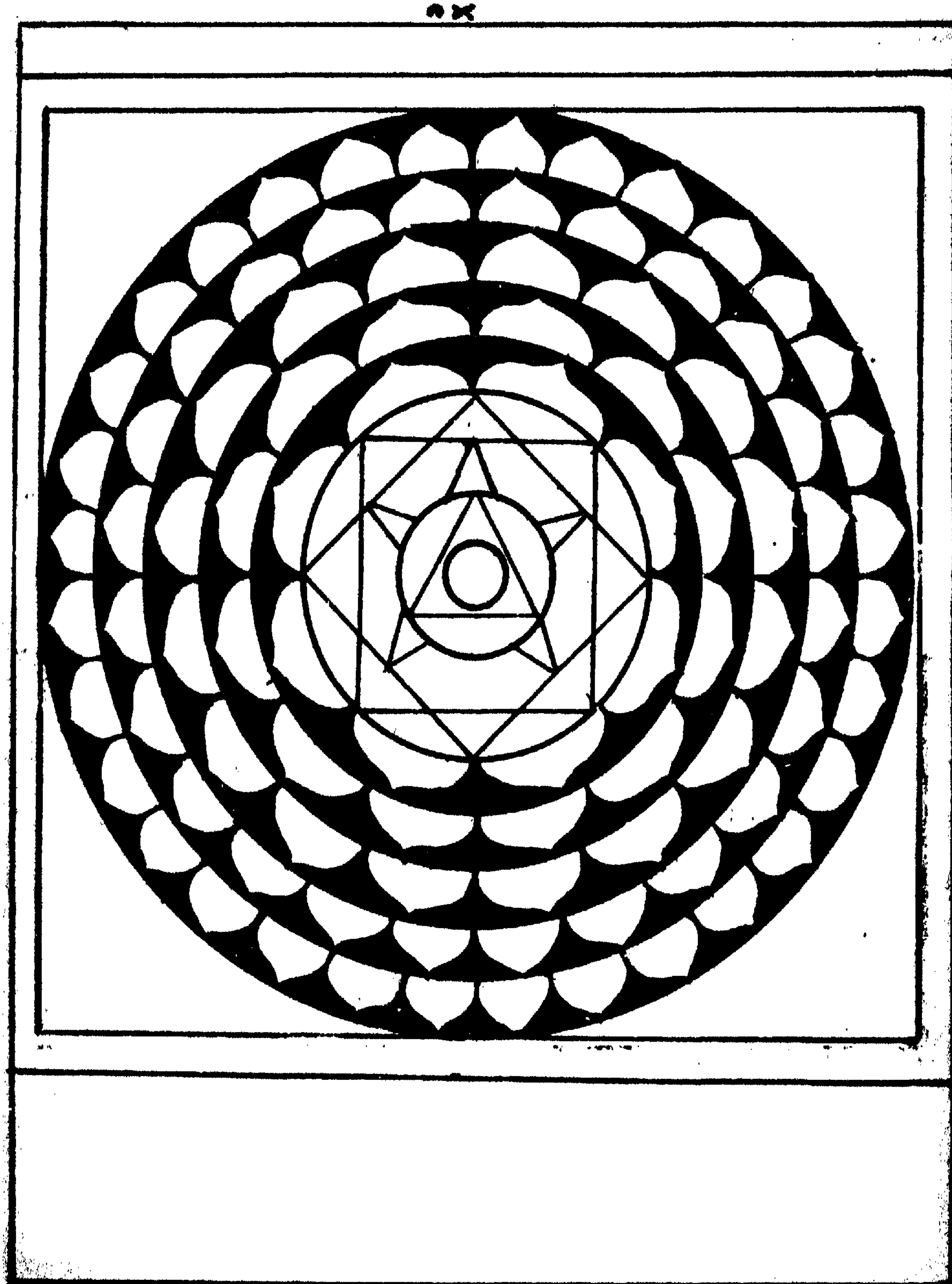
గాని కమలాక్ష మాలతో గాని ధాన్యరాశిని కూర్చుండి ౧౦-లక్షల జపము జేసెనేని సకల కార్యములును సిద్ధించు చుండును. పులి చర్మమున కూర్చుండి ఇంద్రనీలమణుల మాలికతో ౫-లక్షలు జపము జేసిన నతని శత్రువులు నాశ మగుచుండెదరు. వస్త్రాసనమున గాని దర్భాసనమున గాని కూర్చుండి రుద్రాక్ష మాలికతో ౯ - లక్షలు జపము జేసిన విద్యాప్రాప్తి గలుగును. చిత్రపు చాపమీద బంగారి పూసల మాలికతో కోటి జప మొనర్చిన నతడు మహారాజగును. న్యాస తర్పణ హోమాది విధులను పూర్వోక్త క్రమంబునకా దెలిసి జేయ వలసినవి. ఈ మంత్రము త్రివర్గ ఫల ప్రదం బనబడియె॥ ౧౫॥ శ్రీసూక్త భాష్యము ముగిసెను.

మహాలక్ష్మీరత్నకోశే యంత్రోద్ధారః.

ద్వాత్రింశత్పత్రకే యంత్రే ఏతన్మంత్రం విలిఖ్యతు - ధారయేత్పుత్రపౌత్రాద్యై స్సమృద్ధో జాయతే చిరాత్ - మహాయంత్రం ప్రవక్ష్యామి మహాలక్ష్మ్యావిశేషతః -

యంత్రోద్ధారః.

భూబింబం ద్వారయుతం లిఖ్య త్రికోణత్రయ వర్ణకం - పంచకోణ

శాంభవస్త్వా వస్త్వారితే ననుపన్నకం - వస్యాదిత్యకలాపత్రే ప్యాలిఖి
త్వా కనుధృతః - చతుర్వింశద్ధ్వశతాత సర్వసౌభాగ్యదాయినీం -
శ్రీగాయత్రీమంత్రరాజే ద్వాత్రింశకాదివర్ణాత్మకం - భూర్జపత్రేపలిఖి
త్వాజం సమ్యగంకమలాసన - హైమాసనాభాజతేతామ్రాం సీసేనాభూ
ర్జపత్రకే - పూర్వవత్సాధయిత్వాద్యాత్ సర్వసౌభాగ్యకృన్మహాం -
సర్వలోకవశీకారం సర్వానుగ్రహకరంపరం - సర్వపాపక్షయకరం
సర్వోపద్రవనాశనం సర్వరోగహరం శ్రేష్ఠం సర్వశత్రువినాశనం -
సర్వభూతప్రశమనం - సర్వవిఘ్నవినాశనం - సర్వమృత్యుప్రశమ
నం సర్వాభీష్టార్థసిద్ధిదం - ధర్మార్థకామమోక్షాణాం సాధనం భా
గ్యకారణం - శ్రీసూక్తస్య మాహాత్మ్యంతు మయావక్తుం నశక్యతే -
యదిభూమౌ సహస్రాణి గణ్యంతే వక్తుమిచ్ఛవః - తథాపి శ్రీమహా
లక్ష్మ్యావైభవం సూక్తవైభవం - కథనం గణ్యతే నాథ కల్పకోటి
శతైరపి - అతస్సంక్షేపతః ప్రోక్తం తవ శ్రీసూక్తవైభవం - గోప్యా
ద్గోప్యతమం సూక్త పుస్తకం న ప్రకాశయేత్ - శ్రీసూక్తపఠనం కుర్వ
తే సర్వాభీష్టం ప్రయచ్ఛతి - శ్రీసూక్తస్తుతిమంత్రేణ వినాలోకేన
సిధ్యతి ॥ శ్రీసూక్తం గురుపాదభక్తియుక్తశిష్యసన్నిధౌ - పీఠాదు
దస్య సంశిష్యే గృహీయాన్మంత్రముత్తమం । పశ్చాదేతాని నామాని
సాధయేద్గురుశాసనాత్ - గురుభ్యోపూర్వదత్తస్తు తావదేవాప

...లోకయేత్ - ఏవం వర్ణం పుస్తకస్థం సిద్ధమేనావలోకయేత్ - అప హాత్రేయ థాన్యస్తం పయోదధిఘృతాదికం - తస్య పాత్రస్య పా త్రతాత్ స్పర్శ పాత్రేణ నశ్యతి - తస్మాద్గురుముఖాద్జ్ఞాత్వా శ్రీసూక్తం షోడశార్చకం - ప్రజపేత్ సర్వసిద్ధ్యర్థం మోక్షముద్దిశ్య మంత్రవిత్ - సర్వాన్కామానవాప్నోతి మర్త్యలోకే మహీయతే॥ ఇతి మహా లక్ష్మీరత్నకోశే సప్తవింశోధ్యాయః.

ఫలస్తుతిః.

నిరుక్తకారోక్త శ్రీసూక్తఫలస్తుతిః॥ యశ్శుచిః ప్రయతో భూత్వా జుహుయాదాజ్య మన్వహం । శ్రియః పంచ దశర్చంచ శ్రీకామస్సతతం జపేత్ ॥౧॥

యః శ్రీకామః సశుచిర్భూత్వా ప్రయతశ్చ భూత్వా సతతం సం కల్పదినాది పంచదశాబ్దేషు ప్రత్యహం స్వశాఖోక్త విధానేనా గ్నిం సంస్కృత్య శ్రీసూక్త పంచదశ ఋగ్భిః పంచదశాజ్యాహు తీః హుత్వా తతః పరం శ్రియః శ్రీసూక్తస్థ పంచదశర్చం సాక ల్యేన నైకవారమితియథాశక్త్య ఖండపారాయణంకుర్యాత్ । అథ వా పంచదశవారపు ఖండపారాయణంకృత్వా తత ఏకైకామృచం విధివద్యథా సంఖ్యం జపేత్ । తదశక్తౌ లౌకికేగ్నావపి పంచ

దశ ఋగ్భిః ప్రత్యహం పంచదశాజ్యాహుతీర్హుత్వా పంచదశ వారం శ్రీసూక్తం జపేత్తస్య శ్రీకామస్య తస్మిన్నేవ జన్మని మహతీ శ్రీప్రాప్తిర్భవిష్యతీతి విజ్ఞాయతే । విధివదనుష్ఠానాం సకృత్క స్యతు ఛాయామాత్రం వా యథాయోగ్యం వా ఫలం భవతి । ప్రతిబంధక పాపస్యేతు జన్మాంతరే ఫలానుభవో భవిష్యతీతి సిద్ధాంతః॥ తదుక్తం మంత్రరహస్యే "అధికారియథాదేశే యథాకాలే యథాక్రమం । యథావృష్టిర్ధాన్యసంపన్నా ప్రజాపేక్షాప్నువంకాం ఫలం॥ కాలదేశక్రియాహీనా త్వసమాపం లభేద్ధృశం । ప్రత్యక్షఫలం నపుణ్యేన తస్మిన్నేవహి జన్మని॥ ఉత్తమం ఫలం ప్రాప్నోతి నాత్ర కార్యా విచారణా । పుణ్యాపుణ్యసుతేన చిరాచ్చిత్ఫలం లభేత్॥ ప్రతిబంధక పాపస్య క్షయం జన్మాంతరే భవేత్ । సదేవతోపాసనాచ్ఛ్రేష్ఠం భవిష్యతి కదాచన॥ తస్మాన్మంత్రం జపేన్నిత్యం యతశుద్ధస్త్రియ శ్రియః" ఇతి॥౧॥

తాత్పర్యము.

ధనకాముం డగువాడు సాధన సంపత్తి సంపన్నుండై శుచిభూతుం డగుచు నింద్రియంబులకు దుర్వ్యాపారంబుల బోనివ్వక నుపితాత్మ సంధిగలవా డగుచు నుత్తరాయణ శుక్లపక్షాది

సముచిత కాలంబున పద్మాకర తులసీకానన గోష్ఠాది పుణ్య ప్రదేశంబులయందు విధ్యుక్త ప్రకారముగ దీక్షితుండై సంకల్పించి ౧౨ - సంవత్సరముల వరకును ప్రత్యహము నిత్యకర్మ విరుద్ధంబుగ ప్రాతఃకాలంబున స్నాతః కృతలౌకికాహ్నికః యథాలాభార్జితుండై ౧౫ - ఋక్కులచేత పంచదశాజ్యాహుతులను హోమము చేసి ౧౫ - ఋక్కులను అఖండముగ జపము చేయవలసినది - ఒక్కొక ఋక్కునైనను తత్తదుక్త న్యాసాదివిధి ప్రకారము జపించి శాంతి చేయవలసినది. మంత్ర సిద్ధివలన నత్యుత్కృష్ట పుణ్యము గలిగినేని సూక్త పారాయణోక్త ఫలంబు సంపూర్ణముగ నా జన్మమునందే ఘటిల్లుచుండు. అనుత్కృష్ట పుణ్యంబైన నిసుమంత ఫలము ఛాయామాత్రముగ గలుగక మానదు. విధ్యాధిక్యము గలిగినేని ప్రతిబంధకాతిశయము వలన సత్కర్మము జన్మాంతరానుభావ్య ఫలదాయకం బగుచుండును. కాలదేశ క్రియానుగుణంబుగ కర్త్రు యోగ్యతానురూపంబైన ఫలంబు గలుగును గాని యెక్కువ రాజాలదు. వాఙ్నియమము, చిత్తైకాగ్రత, మనశ్శుద్ధి, శౌచము, బ్రహ్మచర్యము, అహింస, సత్యము, అస్తేయము, క్షాంతి, భూతదయ, సత్త్వము, ఆహారశుద్ధి మొదలైన నియమము లన్నియును ఆవశ్యకము లైనవి.

ఈలాగున నీ శ్రీసూక్తంబును అనుష్ఠానము జేసినవారలు బ్రాహ్మణద్వారా జేయించినవారలు గూడ ధనవృద్ధి, ధాన్యవృద్ధి, పుత్రపౌత్రాభివృద్ధి, కల్యాణకార్య సంపత్తి, సౌఖ్యము, భాగ్యము, రాజ్యము, గౌరవము, కృషిలాభము, వాణిజ్యలాభము, వివాద విజయము, ఆరోగ్యము, సంతానము, మొదలైన సుఫలములను బొంది ఇహలోకమున సకల సౌఖ్యములను చిరకాలము అనుభవించి చివరకు శ్రీమన్నారాయణుని గృహమువలన శాశ్వతంబైన పరమపదమును సులభముగ పొందగలరని వేదసిద్ధాంతమైనది.

శ్రీసూక్తభాష్యాభిప్రాయము ముగిసెను.

శ్రీలక్ష్మీ నారాయణార్పణమస్తు.

మంగళమస్తు.

శ్రీరస్తు.

శ్రీరస్తు.

ఋగ్వేదీయ సౌభాగ్యలక్ష్మ్యుపనిషత్.

ఓం వాఙ్మే మనసీతి శాంతిః ॥ అథ భగవన్తం దేవా ఊచుః హే భగవన్నః కథయ సౌభాగ్యలక్ష్మీవిద్యాం తథేత్యవోచద్ భగవానాదినారాయణః । సర్వే దేవా యూయం సావధానమనసో భూత్వా శృణుత । తురీయరూపాం తురీయాతీతాం సర్వోత్కటాం సర్వమన్త్రాసనగతాం పీఠోపపీఠదేవతాపరివృతాం చతుర్భుజాం శ్రియం హిరణ్యవర్ణామితి పఞ్చదశర్గ్భిర్ధ్యాయేత్ ॥ అథ పఞ్చదశర్గాత్మకస్య శ్రీసూక్తస్యానన్దకర్దమచిక్లీతేన్దిరాసుతా ఋషయః । శ్రీరిత్యాద్యస్యర్చః । చతుర్దశానామృచామానందాద్యృషయః । హిరణ్యవర్ణాద్యృక్త్రయస్యానుష్టుప్ ఛందః । కాంసోస్మీత్యస్య బృహతీ ఛందః । తదన్యయోర్ద్వయోస్త్రిష్టుప్ ఛందః । అనుష్టుప్పునరష్టకస్య । శేషస్య ప్రస్తారపఙ్క్తిః । శ్రీరగ్నిర్దేవతా । హిరణ్యవర్ణామితి బీజం । కాంసోస్మీతి శక్తిః । హిరణ్మయా చంద్రా రజతస్రజా హిరణ్యస్రజా

హిరణ్యాహిరణ్యవర్ణేతి ప్రణవాదినమోంతై శ్చతుర్థ్యంతైరం
గన్యాసః॥ అథవక్త్రైరంగన్యాసః మస్తకలోచనశ్రుతిఘ్రాణ
వదనకంఠబాహుద్వయహృదయనాభి గుహ్యపాయూరు జాను
జంఘేషు శ్రీసూక్తైరృక్క్రమశోన్యసేత్ ॥ అమలకమల సంస్థా
తద్రజః పుంజవర్ణా కరకమలధృతేష్టా భీతియుగ్మాంబుజాచ ।
మణిముకుట విచిత్రాలంకృతాకల్పజాలైః సకలభువనమాతా సం
తతంశ్రీశ్శ్రియైనః ॥ తత్పీఠంకర్ణికాయాంస సాధ్యంశ్రీబీజం ।
వస్వాదిత్యకలాపత్రేషు శ్రీసూక్తగతార్ధార్ధర్చా హిరణ్యాద్యా
శ్చబహిః మాతృకయాచశ్రియం । యంత్రాంగదశకంచ విలిఖ్య
శ్రియమావాహయేత్ । అంగైఃప్రథమావృతిః । పద్మాదిభిర్ద్వితీ
యాలోకేశైస్తృతీయా తదాయుధైస్తురీయావృతిర్భవతి శ్రీసూక్తే
నావాహనాది షోడశసహస్రజపః । సౌభాగ్యరమైకాక్షర్యా భృ
గునృచద్గాయత్రీ శ్రియఋష్యాదయః । శమితిబీజశక్తిః । శ్రామి
త్యాదిషడంగం॥ భూయాద్భూయోద్విపద్మా భయవరదకరా త
ప్తకార్తస్వరాభా శుభ్రాభ్రాభేభయుగ్మద్వయ కరధృతకుంభా
ద్భిరాసిచ్యమానా । రత్నౌఘాబద్ధమౌళి ర్విమలతరదుకూలార్త
వాలేపనాఢ్యా పద్మాక్షీపద్మనాభోరసికృతవసతిః పద్మగాశ్రీశ్శ్రి
యైనః । తత్పీఠం । అష్టపత్రంవృత్తత్రయం ద్వాదశరాశిఖండం

చతురశ్రం గగనపీఠం భవతి । కర్ణికాయాం ససాధ్యం శ్రీబీజం । విభూతిరున్నతిః కాంతిస్సృష్టిః కీర్తిస్సన్నతిర్వ్యుష్టిరుత్కృష్టిరృద్ధిరితి ప్రణవాదినమోంతైశ్చతుర్థ్యంతైర్నవశక్తింయజేత్ । అంగైః ప్రథమావృతిః । వాసుదేవాదిర్ద్వితీయా । బాలాక్యాదిస్తృతీయా । ఇంద్రాదిభిశ్చతుర్థీ భవతి । ద్వాదశలక్షజపః । శ్రీలక్ష్మీర్వరదా విష్ణుపత్నీ వసుప్రదా హిరణ్యరూపా స్వర్ణమాలినీ రజతస్రజా స్వర్ణప్రభా స్వర్ణప్రాకారా పద్మవాసినీ పద్మహస్తా పద్మప్రియా ముక్తాలంకారా చంద్రా సూర్యా బిల్వప్రియా ఈశ్వరీ భుక్తిర్ముక్తిర్విభూతి ఋద్ధిస్సమృద్ధిః కృష్టిః పుష్టిర్ధనదా ధనేశ్వరీ శ్రద్ధా భోగినీ భోగదా సావిత్రీ ధాత్రీత్యాదిప్రణవాది నమోంతాశ్చతుర్థ్యంతా మంత్రాః । ఏకాక్షరవదంగాదిపీఠం । లక్షజపః । దశాంశం తర్పణం । శతాంశం హవనం । సహస్రాంశం ద్విజతృప్తిర్నిష్కామానామేవ శ్రీవిద్యాసిద్ధిః॥ న కదాపి సకామానామితి॥

అథ హైనం దేవా ఊచుః తురీయయా మాయయా నిర్దిష్టం తత్త్వం బ్రూహీతి । తథేతి స హోవాచ । యోగేన యోగో జ్ఞాతవ్యో యోగో యోగాత్ప్రవర్ధతే । యోఽప్రమత్తస్తు యోగేన స యోగీ రమతే చిరం॥ సమాప్య నిద్రాం సుజీర్ణేఽల్పభోజీ శ్రమత్యాజ్య

బాధావినిర్ముక్తదేశే । సదాసీతనిస్పృహవిష ప్రియతోఽథవా
ప్రాణరోధో నిజాభ్యాసమార్గాత్ ॥ వక్త్రేణాపూర్య వాయుం
హుతవహనిలయేఽపానమాకృష్య ధృత్వా స్వాఙ్గుష్ఠాద్యంగుళీ
భిర్వరకరతలయోః షడ్భిరేవం నిరుధ్య । శ్రోత్రే నేత్రే ద్వే నాసా
పుటయుగళమథో సన్నమార్గేణ సమ్యక్ కృత్యంతి ప్రత్య...
ప్రణవబహువిధధ్యానసంలీనచిత్తాః । శ్రవణముఖనయననాసా
నిరోధనేనైవ కర్తవ్యం । శుద్ధసుషుమ్నాసరణౌ స్ఫుటమమలం
శ్రూయతే నాదః । విచిత్రఘోషసంయుక్తానాహతే శ్రూయతే
ధ్వనిః । దివ్యదేహశ్చ తేజస్వీ దివ్యగంధోప్యరోగవాన్ । సం
పూర్ణహృదయః శూన్యే త్వారంభే యోగవాన్భవేత్ । ద్వితీ
యాం విఘటీకృత్య వాయుర్భవతి మధ్యగః । దృఢాసనో భవేద్యో
గీ పద్మాద్యాసనసంస్థితః । విష్ణుగ్రంథేస్తతో భేదాత్పరమా
నందసంభవః । అతిశూన్యో విమర్దశ్చ భేరీశబ్దస్తతో భవేత్ ।
తృతీయాం యత్నతో భిత్వా నినాదో మర్దలధ్వనిః । మహాశూ
న్యం తతో యాతి సర్వసిద్ధిసమాశ్రయం । చిత్తానందం తతో భిత్వా
సర్వపీఠగతానిలః । నిష్పత్తౌ వైష్ణవశ్శబ్దః క్వణతీతి క్వణో భవే
త్ । ఏకీభూతం తదా చిత్తం సనకాదిమునీడితం । అంతేఽనంతం
సమారోప్య ఖండే ఖండం సమర్పయన్ । భూమాన ప్రసృతిం ధ్యా

త్వా కృతకృత్యో భవేత్ | యోగేన యోగం సంరోధ్య భా
వం భావేన చాంజసా | నిర్వికల్పం పరం తత్త్వం సదా భూత్వా ప
రం భవేత్ | అహంభావం పరిత్యజ్య జగద్భావమనీదృశం | నిర్వి
కల్పస్థితో విద్వాన్ భూయో నాప్యనుశోచతి | సలిలే సైంధవం
యద్వత్ సామ్యం భవతి యోగతః | తథాత్మమనసోరైక్యం సమా
ధిరభిధీయతే | యదా సంక్షీయతే ప్రాణో మానసం చ ప్రలీయతే |
తదా సమరసత్వం యత్ సమాధిరభిధీయతే | యత్సమత్వం తయో
రత్ర జీవాత్మపరమాత్మనోః | సమస్తనష్టసంకల్పః సమాధి
రభిధీయతే | ప్రభాశూన్యం మనశ్శూన్యం బుద్ధిశూన్యం నిరామ
యం | సర్వశూన్యం నిరాభాసం సమాధిరభిధీయతే | స్వయ
ముచ్చలితే దేహే దేహీ నిత్యసమాధినా | నిశ్చలం తం విజానీయా
త్సమాధిరభిధీయతే | యత్ర యత్ర మనో యాతి తత్ర తత్ర పరం
పదం | తత్ర తత్ర పరం బ్రహ్మ సర్వత్ర సమవస్థితమితి ||

అథ హైనాం దేవా ఊచుః నవచక్రవివేకమనుబ్రూహీతి తథే
త్యువాచ | ఆధారే బ్రహ్మచక్రం త్రిరావృత్తం భగమండలాకా
రం తత్ర మూలకందే శక్తిః | పావకాకారాం ధ్యాయేత్ తత్రైవ కామ
రూపపీఠం సర్వకామఫలప్రదం భవతి | ఇత్యాధారచక్రం |
ద్వితీయం స్వాధిష్ఠానచక్రం షడ్దళం తన్మధ్యే పశ్చిమాభిముఖం
లింగం ప్రవాళాంకురసదృశం ధ్యాయేత్తత్రైవోడ్యాణ పీఠం

జగదాకర్షణ సిద్ధిదం భవతి । తృతీయం నాభిచక్రం పంచావ ర్తం సర్పకుటిలాకారం తన్మధ్యే కుండలినీం బాలార్కకోటి ప్రభాం తనుమధ్యాం ధ్యాయేత్ । సామర్థ్యశక్తిః సర్వసిద్ధిప్రదా భవతి । మణిపూరకచక్రం హృదయచక్రం అష్టదళ మధో ముఖం । తన్మధ్యే జ్యోతిర్మయలింగాకారం ధ్యాయేత్ । సైవ హంసకళా సర్వప్రియా సర్వలోకవశ్యకరీ భవతి । కంఠచక్రం చతురంగులం తత్రవామే ఇడాచంద్రనాడీ దక్షిణే పింగళా సూర్యనాడి । తన్మధ్యే సుషుమ్నాం శ్వేతవర్ణాం ధ్యాయేత్ । య ఏవం వేదానాహత సిద్ధిదా భవతి । తాలుచక్రం తత్రా మృతధారా ప్రవాహః ఘంటికాలింగం మూలచక్రే రంధ్రే రాజదంతావలంబినీ వివరందశమద్వారం తత్ర శూన్యం ధ్యాయే చ్చిత్తలయో భవతి । సప్తమం భ్రూచక్ర మంగుష్ఠమాత్రం తత్ర జ్ఞాననేత్రం దీపశిఖాకారం ధ్యాయేత్ । తదేవ కపాలకందం వాక్సిద్ధిదం భవతి ॥ ఆజ్ఞాచక్రమష్టమం । బ్రహ్మరంధ్రం నిర్వాణ చక్రం తత్ర సూచికాగ్రేహితరం ధూమ్రశిఖాకారం ధ్యాయే త్ । తత్ర జాలంధరపీఠం మోక్షప్రదం భవతి ॥ ఇతి పరబ్రహ్మ చక్రం నవమమాకాశచక్రం తత్ర షోడశదళపద్మ మూర్ధ్వము ఖం తన్మధ్యకర్ణికా త్రికూటాకారా తన్మధ్యే ఊర్ధ్వశక్తిం తాం పశ్యన్ ధ్యాయే త్తత్రైవ పూర్ణగిరిపీఠం సర్వేచ్ఛాసిద్ధి సాధ

సంభవతి॥ సౌభాగ్యలక్ష్మ్యుపనిషదం నిత్యమధీతే సోఽగ్నిపూతో భవతి । స వాయుపూతో భవతి । సకలధనధాన్య సత్పుత్ర కళత్ర హయభూగజపశుమహిషీ దాసీదాసయోగ జ్ఞానవాన్ భవతి । స న పునరావర్తతే న స పునరావర్తత. ఇత్యుపనిషత్॥ ఓం వాఙ్మే మనసీతి శాంతిః॥ శ్రీరస్తు॥

ఇతి సౌభాగ్యలక్ష్మ్యుపనిషత్సమాప్తా.

శ్రీపంచదశీస్తవ ప్రారంభః.

ఓం॥ కల్యాణవృష్టిభిరివామృతపూరితాభిః లక్ష్మీస్స్వయం వరణమంగళదీపికాభిః । సేవాభిరంబ తవ పాదసరోజమూలే నాకారి కిం మనసి భాగ్యవతాం జనానాం॥౧॥ ఏతావదేవ జనని స్పృహణీయమాస్తే త్వద్వందనేషు సలిలస్థగితే చ నేత్రే । సాన్నిధ్యముద్యదరుణాయుతసోదరస్య త్వద్విగ్రహస్య పరయా సుధయాప్లుతస్య ॥౨॥ ఈశత్వనామకలుషాః కతి వా న సంతి బ్రహ్మాదయః ప్రతిభవం ప్రళయాభిభూతాః । ఏకస్స ఏవ జనని స్థిరసిద్ధిరాస్తే యః పాదయోస్తవ సకృత్ప్రణతిం కరోతి॥౩॥ లబ్ధ్వా సకృత్త్రిపుర సుందరి తావకీనం కారుణ్యకందళితకాంతిభరం కటాక్షం । కందర్పభావసుభగాః త్వయి భక్తిభాజస్సంమోహయంతి తరుణీర్భువనత్రయే

ః॥౪॥ హ్రీంకారమేవ తవనా [illegible]

నిలయే త్రిపురే త్రినేత్రే । త్వత్సంస్మృ [illegible]

యదీవ్యంతి నందనవనే సహలోకపాలైః॥ [illegible]

శం పరిపీయమానః క్రూరైః కథం న భవితా గరళస్య [illegible]

నాయ యది మాతరిదం తవాధరాం దేహస్య శశ్వదమృతా [illegible]

స్య॥౬॥ సర్వజ్ఞతాం సదసి వాక్పటుతాం ప్రసూతే దేవి త్వదంఘ్రి

సరసీరుహయోః ప్రణామః - కించ స్ఫురన్మకుట ముజ్జ్వలమాతప

త్రం ద్వే చామరే చ మహతీం వసుధాం దదాతి ॥౭॥ కల్పద్రుమై

రభిమత ప్రతిపాదనేషు కారుణ్యవారిధిభి రంబ భవత్కటాక్షైః ।

ఆలోకయ త్రిపురసుందరి మామనాథం త్వయ్యేవ భక్తిభరితం త్వ

యి బద్ధతృష్ణం॥౮॥ హంతేతరేష్వపి మనాంసి నిధాయ చాన్యే భక్తిం

వహంతి కిల పామరదైవతేషు । త్వామేవ దేవి మనసా సమనుస్మరా

మి త్వామేవ నౌమి శరణం జననిత్వమేవ॥౯॥ లక్ష్మీషు సత్స్వపి

కటాక్షనిరీక్షణానా మాలోకయ త్రిపురసుందరి మాం కదాచిత్ ।

నూనం మయా తు సదృశః కరుణైకపాత్రం జాతో జనిష్యతి జనో న చ

జాయతే వా ॥౧౦॥ హ్రీం హ్రీమితి ప్రతిదినం జపతాం తవాఖ్యాం

కిం నామ దుర్లభమిహ త్రిపురాధివాసే । మాలాకిరీటమదవారణ

మాననీయాం తాం సేవతే వసుమతీ స్వయమేవ లక్ష్మీః ॥౧౧॥ సంప

సౌభాగ్యలక్ష్మ్యుపనిషత్.

సామ్రాజ్యదాననిరతాని స
రతాహరణోద్యతాని మామేవ మాతర
॥ కల్పోపసంహృతిషు కల్పితతాండ
భైరవస్య । పాశాంకుశైక్షవశరాస
నపుష్పబాణా సా సాక్షిణీ విజయతే తవ మూర్తిరేకా ॥౧౩॥ ల
గ్నం సదా భవతు మాతరిదం తవార్ధం తేజః పరం బహులకుంకుమ
పంకశోణం - భాస్వత్కిరీటమమృతాంశుకలావతంసం మధ్యే త్రి
కోణనిలయం పరమామృతార్ద్రం ॥౧౪ ॥ హ్రీంకారమేవ తవ నా
మ తదేవ రూపం త్వన్నామ దుర్లభమిహ త్రిపురే గృణంతి । త్వత్తే
జసా పరిణతం వియదాదిభూతం సౌఖ్యం తనోతి సరసీరుహసంభ
వాద్యైః ॥౧౫॥ హ్రీంకారత్రయసంపుటేన మహతా మంత్రేణ
సందీపితం స్తోత్రం యః ప్రతివాసరం తవ పురో మాతర్జపేన్మంత్ర
విత్ । తస్య క్షోణిభుజో భవంతి వశగా లక్ష్మీశ్చిరస్థాయినీ వాణీ
నిర్మలసూక్తిభారభరితా జాగర్తి దీర్ఘం వయః॥

ఇతి శ్రీమచ్ఛంకర భగవత్పాదాచార్య కృతిషు.

కల్యాణవృష్టిస్తవ స్సంపూర్ణః.

ఓంతత్సత్.